

Mötesbok: Individ- och familjenämnden (2026-10-21)

Individ- och familjenämnden

Datum: 2026-10-21

Plats: Kommunstyrelsens sammanträdesrum

Kommentar:

Dagordning

Tid: Onsdagen den 21 oktober kl. 08.30

Plats: Kommunstyrelsens sammanträdesrum (KS)

Upprop

Beslut om justeringstid

Dagordning

185/26 Godkännande av dagordning och anmälan av jäv	4
---	---

Allmänna ärenden

186/26 Yttrande över motion 12/2026 - Samordnat stöd för elever med NPF i Umeå kommun	5
187/26 Ekonomirapport september 2026	29
188/26 Nettokostnadsanalys individ- och familjenämnden 2021-2025	43
189/26 Ramjustering personligt ombud	52
190/26 Yttrande över Policy för integrationsarbete i Umeå kommun - Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	61
191/26 Yttrande över Ds 2026:18 - Slutredovisning av tilläggsuppdraget om stärkt samverkan mellan socialtjänst och barn- och ungdomspsykiatri i brottsförebyggande syfte - Socialdepartementet	77
192/26 Upphandling av processtöd	92
193/26 Återrapportering av uppdrag - Minska helgtjänstgöring för personal inom funktionshinderomsorgen	117
194/26 Genomgång av bakgrundskontroller	126
195/26 Statistikrapport ej verkställda beslut SoL individ- och familjenämnden kvartal 2 2026	144
196/26 Statistikrapport ej verkställda beslut LSS individ- och familjenämnden kvartal 2 2026	154
197/26 Information om arbetsprocessen för tillhandahållande av kontaktperson och ledsagare	163
198/26 Återkoppling kurser och konferenser	166
199/26 Övriga frågor 2026	167

Ärenden under handläggning (ej offentliga)

200/26 Information om omställning till nya socialtjänstlagen	168
201/26 Socialdirektören informerar 2026	169
202/26 Anmälan av delegerade beslut och anmälningsärenden individ- och familjenämnden 2026	170

Sekretessärenden

203/26 Anmälan av ordförandebeslut	171
204/26 Beslut enligt föräldrabalken	172

205/26 Beslut enligt föräldrabalken

173

206/26 Beslut enligt föräldrabalken

174

Tjänsteskrivelse

2026-10-08

Individ- och familjenämnden

Diariennr: IFN-2026/00048

Godkännande av dagordning och frågan om anmälan av jäv

Förslag till beslut

Individ- och familjenämnden godkänner dagordningen för dagens sammanträde.

Individ- och familjenämnden föreligger att jäv föreligger för:

Ärendebeskrivning

Fastställande av föredragningslista för individ- och familjenämndens sammanträde den 21 oktober 2026 och anmälan av jäv. En ledamot eller ersättare som är jävig får inte delta i handläggningen av ärendet och inte heller närvara när ärendet avgörs.

Beslutsunderlag

Kallelse/föredragningslista 2026-10-21

Tjänsteskrivelse

2026-09-04

Individ- och
familjenämndens
arbetsutskott

Diariernr: IFN-2026/00175

Yttrande över motion 12/2026 - Samordnat stöd för elever med NPF i Umeå kommun

Förslag till beslut

Individ- och familjenämnden yttrar sig till kommunstyrelsen i enlighet med yttrande 2026-09-04 och föreslår att kommunfullmäktige anser motionen besvarad.

Ärendebeskrivning

I en motion till Umeå kommunfullmäktige yrkar Anna-Karin Sjölander (-) att Umeå kommun ska utreda förutsättningarna för att införa NPF-koordinatorer i för-, grund-, gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens verksamhetsområden. Sjölander (-) yrkar även att kommunen ska ta fram en modell för hur koordinatorerna ska samverka med externa aktörer samt att effekterna av ett samordnat koordinatorstöd ska följas upp systematiskt med fokus på elevernas måluppfyllelse och välmående. Förvaltningens förslag till yttrande är daterat 2026-09-04. Under ärendets beredning har synpunkter inhämtats från enhetschefer inom första linjen, familjebehandling och myndighet LSS, biträdande verksamhetschef funktionshinderomsorg ordinärt boende och sysselsättning, barnrättsstrateg och samordnare nya socialtjänstlagen.

Beslutsunderlag

Yttrande 2026-09-04

Barnkonsekvensanalys motion 12/2026

Motion 12/2026 Samordnat stöd för elever med NPF i Umeå kommun

Beredningsansvariga

Lina Rolén Nordin, utredare

Beslutet ska skickas till

Kommunstyrelsen

Karolina Lundqvist
Socialdirektör

Lina Rolén Nordin
Utredare

Umeå kommun

Protokollsutdrag

Individ- och familjenämndens arbetsutskott

2026-10-07

§ 84

Diariennr: IFN-2026/00175

Yttrande över motion 12/2026 - Samordnat stöd för elever med NPF i Umeå kommun

Arbetsutskottets förslag till beslut

Individ- och familjenämnden yttrar sig till kommunstyrelsen i enlighet med yttrande 2026-09-04 och föreslår att kommunfullmäktige anser motionen besvarad.

Ärendebeskrivning

I en motion till Umeå kommunfullmäktige yrkar Anna-Karin Sjölander (-) att Umeå kommun ska utreda förutsättningarna för att införa NPF-koordinatorer i för-, grund-, gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens verksamhetsområden. Sjölander (-) yrkar även att kommunen ska ta fram en modell för hur koordinatorerna ska samverka med externa aktörer samt att effekterna av ett samordnat koordinatorstöd ska följas upp systematiskt med fokus på elevernas måloppfyllelse och välmående.

Förvaltningens förslag till yttrande är daterat 2026-09-04. Under ärendets beredning har synpunkter inhämtats från enhetschefer inom första linjen, familjebehandling och myndighet LSS, biträdande verksamhetschef funktionshinderomsorg ordinärt boende och sysselsättning, barnrättsstrateg och samordnare nya socialtjänstlagen.

Beslutsunderlag

Yttrande 2026-09-04

Barnkonsekvensanalys motion 12/2026

Motion 12/2026 Samordnat stöd för elever med NPF i Umeå kommun

Beredningsansvariga

Lina Rolén Nordin, utredare

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

Umeå kommun

Protokollsutdrag

Individ- och familjenämndens arbetsutskott 2026-10-07

Stöd- och omsorgsförvaltningens förslag till beslut

Individ- och familjenämnden yttrar sig till kommunstyrelsen i enlighet med yttrande 2026-09-04 och föreslår att kommunfullmäktige anser motionen besvarad.

Förslag till beslut under överläggningarna

Gisela Lindmark Eriksson (S) och Igor Hell (M) – Bifall till stöd- och omsorgsförvaltningens förslag att anse motionen besvarad.

Liv Zetterberg (V) – Avslag till motionen.

Individ- och familjenämndens beslutsordning

Individ- och familjenämndens arbetsutskott beslutar i enlighet med stöd- och omsorgsförvaltningens förslag.

Beslutet ska skickas till

Kommunstyrelsen

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

Kommunstyrelsen

Yttrande över motion 12/2026 - Samordnat stöd för elever med NPF i Umeå kommun

I en motion till Umeå kommunfullmäktige föreslår Anna-Karin Sjölander (-) att Umeå kommun utreder förutsättningarna för att införa NPF-koordinatorer inom för- och grundskolenämndens samt gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens verksamhetsområden. Sjölander (-) föreslår även att kommunen tar fram en modell för hur koordinatorerna ska samverka med externa aktörer samt att effekterna av koordinatorstödet ska följas upp systematiskt med fokus på elevernas måluppfyllelse och välmående.

Aktuellt kunskapsläge

Ungefär var tionde elev i skolan har någon form av neuropsykiatrisk funktionsnedsättning (NPF) såsom ADHD, autism eller dyslexi, och det är vanligt att ha mer än en diagnos samtidigt. Samvariationen kan också förstärka svårigheterna i skolan, exempelvis om en elev har både ADHD och dyslexi¹.

Enligt Socialtjänstlagen² (SoL) (2025:400) 2 kap. 4 § ska socialtjänsten arbeta förebyggande och vara lätt tillgänglig. Socialnämnden ska arbeta för att barn och unga växer upp under trygga och goda förhållanden och genom uppsökande verksamhet och annat förebyggande arbete förhindra att barn och unga far illa (18 kap. 1-2 §). Socialnämnden ansvarar för att barn och unga som riskerar att utvecklas ogynnsamt får det skydd och stöd som de behöver. I frågor som rör barn som far illa eller riskerar att fara illa ska socialnämnden ta initiativ till och samverka med andra som berörs (18 kap. 5-6 §§). Socialtjänstens verksamhet ska vara av god kvalitet och bedrivas i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet (5 kap. 1 §).

¹ Specialpedagogiska skolmyndigheten,
<https://www.spsm.se/funktionsnedsattningar/neuropsykiatriska-funktionsnedsattningar-npf/>, hämtad 2026-05-12.

² https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/socialtjanstlag-2025400_sfs-2025-400/, hämtad 2026-09-14.

Umeå Kommun

Postadress 901 84 Umeå
Besöksadress Skolgatan 31A
Tel växel 090-16 10 00 (växel)

Ledning och stab IFN

Lina Rolén Nordin
lina.nordin@umea.se

Enligt SoL 7 kap. 1 § ska kommunen i planeringen av insatser till enskilda särskilt väga in behovet av tidiga och förebyggande insatser, och samverka med regionen och med andra relevanta samhällsorgan och organisationer. Kommuner ska ingå överenskommelser om att samverka med regionen gällande barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet eller som är placerade i ett skyddat boende, personer med psykisk funktionsnedsättning, och personer som har ett skadligt bruk eller beroende (HSL 16 kap. 3 §, SoL 7 kap. 2 §).

Enligt SoL 10 kap. 8 § och HSL 16 kap. 4 § ska kommunen och regionen tillsammans upprätta en individuell plan om en enskild har behov av insatser både från socialtjänsten och från hälso- och sjukvården. Planen ska upprättas om den enskilde samtycker till det och om kommunen eller regionen bedömer att den behövs, och den ska innehålla en beskrivning av insatserna och åtgärder som behövs och hur ansvaret är fördelat mellan huvudmännen.

Lag (1993:387)³ om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) § 1 innehåller bestämmelser om insatser för särskilt stöd och särskild service åt personer med

1. *utvecklingsstörning, autism eller autismliknande tillstånd,*
2. *betydande och bestående begåvningsmässigt funktionshinder efter hjärnskada i vuxen ålder föranledd av yttre våld eller kroppslig sjukdom*
3. *andra varaktiga fysiska eller psykiska funktionshinder som uppenbart inte beror på normalt åldrande, om de är stora och förorsakar betydande svårigheter i den dagliga livsföringen och därmed ett omfattande behov av stöd eller service.*

Enligt LSS § 10 ska personer som tar del av insatser enligt LSS erbjudas att en individuell plan upprättas. Planen ska tas fram i samråd med en enskilde och innehålla beslutade och planerade insatser. Den som har beviljats en insats enligt LSS kan när som helst begära att en plan upprättas, om det inte redan har skett.

³ https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-1993387-om-stod-och-service-till-vissa_sfs-1993-387/, hämtad 2026-09-16.

Enligt Skollag⁴ (2010:88) 1 kap. 4 § ska all utbildning inom skolväsendet ta hänsyn till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt, och en strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen (även kallat skolans kompensatoriska uppdrag). I samarbete med hemmen ska utbildningen främja barns och elevers allsidiga utveckling.

Enligt Skollag 3 kap 2 § 2 st, ska elever som till följd av en funktionsnedsättning har svårt att uppfylla betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper ges stöd som så långt som möjligt motverkar funktionsnedsättningens konsekvenser.

Barn som av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling ska ges stödet som behoven kräver. Om det framkommer att ett barn är i behov av särskilt stöd, genom uppgifter från förskolans personal, ett barn eller ett barns vårdnadshavare eller på annat sätt, ska rektorn se till att barnet ges sådant stöd. Barnets vårdnadshavare ska ges möjlighet att vara delaktig i utformningen av stödinsatserna (Skollag (2010:88) 8 kap. 9 §). Enligt 2 kap. 25 § ska elevhälsan vid behov samverka med hälso- och sjukvården och socialtjänsten. Enligt 29 kap. 13 § ska huvudmän för skolor och skolanställda, på socialnämndens initiativ i frågor som rör barn som far illa eller riskerar att fara illa, samverka med samhällsorgan, organisationer och andra som berörs.

Vårdnadshavare som är oroliga för sitt barns skolgång ska vända sig till elevens mentor, specialpedagog, personal inom elevhälsan, eller till elevens rektor. Elever som behöver stöd i skolan ges i första hand extra anpassningar av lärare och övrig skolpersonal inom ramen för den ordinarie undervisning. Om det finns risk att eleven inte klarar kunskapsmålen trots extra anpassningar ansvarar rektorn för att utreda behovet av stöd. Om utredningen visar att eleven har behov av mer stöd ska ett åtgärdsprogram tas fram, en plan som beskriver vilket stöd eleven behöver för att nå målen. Exempelvis regelbunden kontakt med en speciallärare eller resursstöd som finns nära eleven delar av eller hela skoldagen. Det finns också möjlighet för rektor att besluta om distansundervisning eller anpassad studiegång som åtgärder, och om det finns särskilda skäl finns möjlighet för rektor att

⁴ https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/skollag-2010800_sfs-2010-800/, hämtad 2026-09-21.

besluta om särskild undervisningsgrupp eller enskild undervisning för eleven⁵.

Riksdagen har beslutat om ändringar i skollagen i enlighet med förslagen i Prop. 2025/26:195 *Förbättrat stöd i skolan*⁶. I Skollag förtydligas att alla barn och elever ska ges ledning och stimulans i syfte att de ska kunna följa undervisningen. Garantin för tidiga stödinsatser och stöd i form av extra anpassningar avskaffas. Det införs standardiserade tester för att identifiera elever med stödbehov. Enklare stödinsatser ska ingå inom ramen för ordinarie undervisning. En ny stödform kallad stödundervisning införs, att elever under en begränsad period ska kunna få lärarledd undervisning i svenska, svenska som andraspråk eller matematik i mindre grupp eller enskild undervisning. Elevers behov av särskilt stöd ska anmälas till rektor och utredas tidigare, och det ska bli lättare att fatta beslut om särskilt stöd i mindre undervisningsgrupp eller som enskild undervisning. Beslut om anpassad studiegång ska däremot bara få fattas om alla andra möjligheter är uttömda eller olämpliga. Ändringarna träder i kraft 1 juli 2028.

Regeringen har tagit emot utredningen SOU 2025:113 *En förbättrad elevhälsa*⁷. I utredningen förslås bland annat att elevhälsan får ett bredare uppdrag, att elever erbjuds fler hälsobesök som kan förebygga och identifiera ohälsa, elever ska garanteras en likvärdig tillgång till elevhälsan och elevhälsan ska dimensioneras utifrån verksamhetens behov. I utredningen finns också förslag för förbättrad samverkan mellan skolan, socialtjänsten och hälso- och sjukvården, och om en samordnande funktion inom elevhälsan som ska samordna insatser för elever som är i behov av stöd från socialtjänsten eller hälso- och sjukvården. Den samordnande funktionen ska också säkerställa att elevens behov tillgodoses i skolan. Utredningen har remitterats men regeringen har inte presenterat någon proposition ännu.

⁵ Skollag (2010:800) kap 3 §§ 2-12, <https://www.umea.se/forskolaskolaochutbildning/elevhalsaochsarskiltstod/stodigrundskolan.4.27a2de8b172da059ace25e4.html>, <https://www.skolverket.se/lanarand-och-trygghet/elevhalsa-och-stodinsatser/stod-och-tidiga-insatser/organisera-extra-anpassningar-och-sarskilt-stod-i-forskola-och-skola-stod-till-rektor>, hämtat 2026-06-03.

⁶ <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/proposition/2026/03/prop.-202526195>, hämtad 2026-06-04, s 1.

⁷ <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2025/11/sou-2025113/>, hämtad 2026-09-16, s 15-24.

1 juli 2026 trädde lagändringar gällande stöd till anhöriga i kraft. Enligt SoL (2025:400) 13 kap. 9 § ska socialnämnden erbjuda stöd i form av information, vägledning eller annat stöd till den som stöder en närstående med funktionsnedsättning. Socialnämnden ska erbjuda en stödkontakt till den som vårdar eller stöder en närstående. Stödkontakten ska tillgodose den enskildes behov av information och vägledning, samt ge stöd i att planera åtgärder som kan behöva vidtas. Enligt SoL 18 kap. 13 § ansvarar socialnämnden för att barn som har behov av stöd med anledning av att en närstående är allvarligt sjuk, har en funktionsnedsättning eller andra allvarliga svårigheter eller oväntat avlider, får de insatser som barnet behöver.

I propositionen *Stärkta insatser för äldre och för de som vårdar eller stöder närstående* (2025/26:60)⁸ beskrivs att stödkontakten kan vägleda och informera om relevanta aktörers ansvar och de insatser som finns att tillgå. Stödkontakten kan ge stöd i att ge en överblick över situationen och stöd i att planera och prioritera vad den enskilde ska göra i vilken ordning, men även delta i möten som stöd till den enskilde. Stödkontakten ska inte överta samordnande uppgifter som ingår i andra liknande funktioner, exempelvis utifrån bestämmelserna om individuell plan enligt SoL 10 kap. § 8-9 och om fast omsorgskontakt enligt § 7. Stödkontakten ska inte heller agera som ombud eller biträde för mottagaren av stödet (s 25-26).

Enligt Myndigheten för delaktighets rapport *Uppföljning av funktionshinderpolitiken 2025*⁹ har personer med funktionsnedsättningar sämre möjligheter i skola och utbildning jämfört med befolkningen i övrigt. Det är vanligare att personer med funktionsnedsättning har hoppat av gymnasiala eller eftergymnasiala studier, och andelen som har eftergymnasiala studier som högsta utbildningsnivå är 15 procentenheter lägre bland personer med funktionsnedsättning. Rektorer, elever och föräldrar beskriver att det ofta saknas tillräckliga resurser och kompetens för stödet som behövs i skolan. Elever med funktionsnedsättning har en högre skolfrånvaro och känner sig ofta mindre trygga i sin skolmiljö. Flickor

8

<https://www.regeringen.se/contentassets/865fde98d1c049ccb1e627c4d1eb6139/starkta-insatser-for-aldre-och-for-de-som-vardar-eller-stoder-narstaende-prop.-20252660.pdf>, hämtad 2026-09-16.

9

<https://www.mfd.se/contentassets/fdc25a47b6ab4a72a27d8bbe94ea52d9/uppfoljning-av-funktionshinderspolitiken-2025.pdf>, hämtad 2026-06-01, s 23-24.

med funktionsnedsättning rapporterar sämre arbetsro, otillräckligt stöd, och en högre utsatthet för mobbning. Sammantaget ger faktorerna sämre möjligheten till högre utbildning, och de påverkar hälsa och framtidsstro vilket i förlängningen också kan leda till ett utanförskap. En viktig åtgärd bedöms vara ett funktionshinderperspektiv i uppföljningen av skola och utbildning för att kunna förbättra stöd och insatser till elever med funktionsnedsättningar.

Skolverket har följt upp funktionshinderpolitiken med särskilt fokus på NPF¹⁰. Rapportens resultat bygger på enkätundersökningar till huvudmän och rektorer. Enkätstudierna visar att rektorer ser en högre skolfrånvaro hos elever med funktionsnedsättning, svårigheter i att anpassa skollokaler utifrån behoven hos elever med funktionsnedsättningar, kompetensbrist hos medarbetare och att det ofta saknas tillräckliga resurser för att möta elevernas behov. Skolverket ser att huvudmännen behöver säkerställa att det avsätts tillräckliga resurser för skolorna så att rektorerna har förutsättningar för att ge elever med funktionsnedsättning stödet som de har rätt till, men även satsningar på kompetensutveckling som sedan omsätts i praktiskt arbete.

Riksförbundet Attentions skolrapport¹¹ visar också på brister i stödet i skolan vilket påverkar både barn med NPF och deras föräldrar negativt. Resultatet bygger på en enkät till vårdnadshavare till barn med NPF. Barnens skolsituation påverkar också vårdnadshavarna negativt och många uppger att de fått en sämre psykisk hälsa, utmattning och de uppstått fler konflikter hemma. Skolsituationen påverkar också vårdnadshavarens möjlighet att arbeta, och deras karriärmöjligheter. En tredjedel uppger att de varit sjukskrivna och lika många att de gått ner i arbetstid för att kunna hjälpa barnet. Över hälften har fått ett försämrat eget socialt umgänge. Istället lägger vårdnadshavarna mycket tid och kraft på att stötta barnet men även att sköta och samordna stödkontakter, för att se till att barnet får stödet som behövs. Riksförbundet Attention föreslår ett antal åtgärder för att förbättra skolsituationen för barn med NPF, bland annat att det avsätts statliga medel för ett obligatoriskt NPF-lyft i samtliga skolor och en

¹⁰ <https://www.skolverket.se/getFile?file=13187>, hämtad 2026-06-01, s 6-8.

¹¹ https://attention.se/wp-content/uploads/2026/01/a4_skolrapport2025.pdf, hämtad 2026-06-02, s 4-5, 16-17, 21.

anmälningsskyldighet (lex-lagstiftning) för skolan när elever inte nås med undervisningen trots stödinsatser.

I Attentions anhörigenkät 2024¹² var 86 procent av de svarande föräldrar till barn med NPF, en del av dessa har vuxna barn och en del är vårdnadshavare till minderåriga barn. Resultatet visar i likhet med skolenkäten att anhörighskapet fått negativa psykiska, fysiska och ekonomiska konsekvenser för en stor del av föräldrarna. De flesta svarande uppgav att de tar ett stort ansvar för att stötta och hjälpa barnet samtidigt som många upplever att deras egen insats är avgörande för att den närstående ska få rätt stöd från samhället. I rapporten lyfts föräldrar med egna funktionsnedsättningar och svårigheter fram som en särskilt sårbar grupp som i än högre utsträckning drabbas av utmattning. I rapporten förslås ett antal förbättringar, förutom stöd och vård enligt gällande kunskapsstöd och riktlinjer från samhället till de närstående behöver också stödet till anhöriga utvecklas och göras mer lätt tillgängligt.

Praktiskt stöd av koordinatörer

Socialstyrelsen presenterade 2017 resultatet av regeringsuppdraget att utreda hur stöd till föräldrar till barn med funktionsnedsättning kan utformas. I utredningen *Vägar till förbättrad samordning av insatser för barn med funktionsnedsättning*¹³ föreslås tre olika typer av åtgärder: samordnad informationstjänst, gemensam planeringsprocess och praktiskt stöd av koordinatörer.

En samordnad informationstjänst innefattar två delar, en webbplats med information om stöd och hjälp som finns att ansöka om eller ta del av, samt möjlighet till vägledning av en guide som kan hitta svar och anpassa informationen efter mottagarens behov. En gemensam planeringsprocess gör det tydligt vad som är planerat för barnet och minskar risken för att åtgärder eller insatser krockar med varandra eller saknas. Samordnad planering är en skyldighet men underlättas av organisatoriska faktorer såsom att det avsätts medel och tid för gemensam planering.

¹² https://attention.se/wp-content/uploads/2026/02/webb_a4_rapport_annhorigenkat_2024-1.pdf, hämtad 2026-08-11, s 5-18.

¹³ <https://www.socialstyrelsen.se/contentassets/d871880b3096419884cce37f4989628e/2017-10-31.pdf>, hämtad 2026-09-25, s 9-10, 24-39.

Praktiskt stöd av en koordinator är ett stöd som kan ges till familjen som tillfälligt upplever en extra hög belastning och är i behov av stöd, eller till vårdnadshavare som behöver stöd till följd av egna funktionsnedsättningar eller svårigheter. Koordinatoren kan hjälpa familjen med att reda ut situationen, bygga upp ett nätverk kring barnet och återknyta kontakter. Men även att kartlägga och prioritera behov, och initiera samordning mellan aktörer. Det krävs ett helhetsperspektiv på familjens situation, fokus är att stärka familjens egna resurser. Koordinatoren kan ge stöd i att prioritera, strukturera och sortera i vad som ska göras och i vilken ordning. Ibland behöver andra frågor såsom ekonomiska problem eller bostadsfrågor hanteras först, och då kan stöd ges i form av att ta initiativ till kontakter och ta fram underlag och vara med som stöd vid möten.

Nationellt kompetenscentrum anhöriga (Nka) startade 2019 ett pilotprojekt¹⁴ tillsammans med Socialstyrelsen som pågick i tre år där åtta kommuner fick testa att införa koordinatörer. I projektet deltog Gislaveds, Hörbys, Karlstads, Trelleborgs och Vänersborgs kommun samt Stockholm, Malmö, Göteborg stad. Syftet med projektet var att samla empirisk erfarenhet och kunskap men också att bidra till en förbättrad situation för familjer med barn med funktionsnedsättning. Utvärderingen av projektet visade att de flesta som fått hjälp av en koordinator var nöjda och upplevde mindre stress efter avslutad kontakt. Vårdnadshavarna upplevde en förbättrad hälsa och bättre förutsättningar för att arbeta, och barnen hade tack vare stödet fått en förbättrad skolsituation och en ökad trivsel. Vårdnadshavarna uppskattade också att ha en neutral part som stöd och att bli lyssnade på, och kunna få hjälp med att gå igenom vad som blivit sagt efter olika möten. Koordinatorerna upplevde sin roll som betydelsefull och fick positiv återkoppling både från familjerna och från samverkansparterna som tyckte att koordinatorstödet hade avlastat och underlättat deras arbete.

Idag finns koordinatorstöd i elva kommuner varav fyra ingick i pilotprojektet: Eskilstuna, Halmstad, Göteborg (pilot), Huddinge, Karlstad (pilot), Linköping, Marks, Salem, Tyresö, Vänersborg (pilot), Stockholms stad (Skarpnäck stadsdelsförvaltning (pilot), Farsta stadsdelsförvaltning och

¹⁴ <https://anhoriga.se/globalassets/media/metoder-och-verktyg/koordinatorstod/2023-1-rapport-koordinator.pdf>, hämtad 2026-09-25, s 8-12.

Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsförvaltning)¹⁵. Nka erbjuder stöd till kommuner som vill införa eller utveckla koordinatörstöd i sin verksamhet.

Verksamheternas arbete

I individ- och familjenämndens uppdragsplan för 2026 beskrivs att ett fokusområde under 2026 är omställning till nya socialtjänstlagen. Socialtjänsten ska bli mer förebyggande, tillgänglig, jämställd och kunskapsbaserad. Behov ska mötas tidigt och bidra till att frigöra människors egna resurser¹⁶.

Region Västerbotten och Umeå kommun samverkar på flera nivåer gällande barn och unga. En samverkan som funnits sedan 2012 är hälsa, lärande och trygghetsmöten (HLT). HLT finns i alla skolområden i Umeå kommun och i alla kommuner i Västerbotten.

HLT¹⁷ är ett tidigt och samordnat stöd som erbjuds barn mellan 0–16 år och deras familjer, en del av första linjen för psykisk hälsa. I teamen finns representanter från för- och grundskola, elevhälsa, socialtjänst och familje-/hälsocentral. Teamen kan se lite olika ut och anpassas utifrån behov, exempelvis kan specialpedagog, kurator, sjuksköterska eller psykolog ingå. En socionom från första linjen ingår i varje team.

Syftet är att ett tidigt och samordnat stöd ska minska behovet av mer omfattande insatser längre fram. Alla som träffar barn i sin verksamhet har ett ansvar och möjlighet att lyfta in ett barn till HLT efter samtycke från föräldrarna. HLT-mötet är ett planeringsmöte för professionella där det diskuteras hur och vilka från de olika organisationerna kan vara ett stöd för familjen. Därefter sker en återkoppling till föräldrarna och vid behov av samordning av insatser bokas en SIP barnets plan (samordnad individuell plan) där även föräldrarna (och ibland barnet) deltar. Stödet planeras

¹⁵ <https://anhoriga.se/metoder-och-verktyg/koordinatorstod/>, hämtat 2026-05-21, <https://anhoriga.se/metoder-och-verktyg/koordinatorstod/kommuner-som-erbjuder-koordinatorstod/>, hämtat 2026-09-25.

¹⁶

https://www.umea.se/download/18.23a1f75119ab8d5b42dd0cd/1764765981129/Individ%20och%20familjen%C3%A4mnden_Verksamhetsplan%20och%20budget%202026.pdf, s 5, hämtad 2026-09-15.

¹⁷

https://www.intranet.umea.se/sidor/organisation/stodochoomsorg/verksamheteregna_sidor/individochfamiljeomsorg/gemensamt/halsalarandeochtrygghetsmoten/4.1f9644ee178817edfff3319.html, <https://www.regionvasterbotten.se/folkhalsa/psykisk-halsa/hlt-halsa-larande-och-trygghet/>, hämtat 2026-06-03.

därefter tillsammans med familjen, det kan exempelvis vara föräldrastöd, familjesamtal, individuella anpassningar eller behandlingar.

Det finns inget koordinatorstöd eller liknande inom stöd- och omsorgsförvaltningen som specifikt riktar sig till vårdnadshavare till barn med funktionsnedsättningar, men inom första linjen finns möjlighet för vårdnadshavare att få samverkansstöd om det efterfrågas. Stödet anpassas efter individuella behov, och stöd kan ges i att samordna kontakter och insatser från olika aktörer såsom socialtjänsten, barn- och ungdomspsykiatri (BUP) och skolan. De kan sammankalla alla parter till en gemensam SIP för barnet. Det pågår ett arbete för att länka samman HLT med SSPF (Skola, socialtjänst, polis, fritid), och det kan arrangeras gemensam SIP. Stöd kring samverkan kan också ingå i familjebehandling om behovet finns.

Inom individ- och familjeomsorgen finns föräldraskapsstöd¹⁸ av olika slag, som tillhandahålls utan föregående behovsprövning. Föräldrasupporten erbjuder stöd i föräldraskapet, individuellt eller i grupp, till föräldrar med barn i åldern 0-18 år. Stöd kan ges exempelvis gällande konflikthantering, få till fungerande rutiner eller till att hitta en samsyn i föräldraskapet med en medförälder. Föräldrasupporten ger också vid behov stöd med samordning.

En gruppverksamhet är *Funka tillsammans* som riktar sig till personer som är förälder eller anhörig till ett eller flera barn med neuropsykiatriska funktionsvariationer. Träffarna utgår från olika teman till exempel utmaningar i vardagen, att bevara relationen, att hantera starka känslor hos sitt barn, och att få återhämtning som förälder. En stor del av syftet med gruppen är att dela med sig av erfarenheter och reflektera tillsammans. Det krävs inte att barnet har fått en diagnos för att delta. En annan samtalsgrupp är *Trygghet ur stöd* som riktar sig till föräldrar med psykisk ohälsa eller NPF och som har barn som är mellan 0–18 år. Syftet med gruppen är att dela erfarenheter med andra i liknande situationer.

Inom funktionshinderomsorgen ges stöd till samordning av insatser enligt LSS § 10 för barn och vuxna om det önskas. Det innebär att LSS socialsekreterare i samråd med den enskilde tar fram en individuell plan

¹⁸

<https://www.umea.se/omsorgochstod/familjbarnochungdom/stodtillfamiljen/foraldraskapsstod.4.7d7d901172bb372c5d4354.html>, hämtat 2026-09-25.

med beslutade och planerade insatser som vidtas av kommun, region och andra aktörer. En person kan ha flera planer, exempelvis både SIP barnets plan, en LSS § 10 plan och en plan för habilitering.

Det finns också samverkansteam på specialistnivå för svårt sjuka barn och barn med stora behov. I teamet ingår representanter för Umeå kommun (stöd och omsorg, utbildning) och Region Västerbotten (BUP, primärvård, habilitering, barn- och ungdomscentrum).

Beroende på hur behovet ser ut kan enskilda ansöka om stöd inom olika områden, exempelvis ekonomiskt bistånd eller insatser enligt Socialtjänstlag (2025:400) eller Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) såsom avlastning eller korttidsvistelse.

Individ-och familjenämndens synpunkter

Nämnden ser positivt på att utveckla mer förbyggande och lätt tillgängligt stöd i linje med Socialtjänstlag (2025:400). Även om det viktigaste är att stöd och insatser för den enskilde fungerar, krävs också samordning i de fall personer får stöd från olika delar av kommunen och regionen samtidigt. Region Västerbotten och Umeå kommun samverkar på flera nivåer gällande barn och unga, och erbjuder genom exempelvis HLT ett tidigt och samordnat stöd till barn mellan 0–16 år och deras familjer. Det finns också möjlighet att få stöd till samordning hos första linjen och föräldrasupporten.

Socialtjänstens insatser nås endast av en liten del av vårdnadshavarna som har barn med svårigheter, exempelvis de som själva sökt stöd och beviljats familjebehandling eller annan insats, eller de som själva tar kontakt med föräldrasupporten och där kan få hjälp med samordning. Det förekommer att socialtjänsten ombeds ge stöd till samordning av insatser för familjer som inte har behov av insatser från socialtjänsten. I dessa fall är bedömningen att det skulle vara till fördel för familjen om insatserna samordnades av någon av de aktörer som ger stöd, exempelvis utbildningsförvaltningen. Ett koordinatorstöd inom utbildningsförvaltningen kan också upplevas mer lätt tillgängligt för familjen än att vända sig till socialtjänsten, vilket också kan göra att det finns möjlighet att nå fler familjer.

Ett koordinatorstöd kan ge en tidig hjälp som förhindrar att familjer får större svårigheter och behov av mer stöd längre fram i tiden.

Socialstyrelsen rekommenderar också att föräldrar till barn med funktionsnedsättningar erbjuds praktiskt stöd av koordinators.

Idag finns anhörigstöd inom äldreomsorgens verksamhet, det pågår ett arbete med att utveckla anhörigstödet inom stöd och omsorgsförvaltningen i enlighet med lagändringarna som trädde i kraft 1 jul 2026. Det är svårt att med säkerhet avgöra vilka likheter och skillnader som finns mellan den föreslagna rollen som NPF-koordinator och rollen stödkontakt som är en del av anhörigstödet. En grundläggande skillnad är dock att stödkontakten ska finnas tillgänglig för alla anhöriga som behöver stöd, förslaget om NPF-koordinators riktar sig enbart till en specifik målgrupp, det finns också skillnader i hur funktionernas uppgifter beskrivs.

I motionen beskrivs att koordinatorfunktionen ska vara "en tydlig kontaktpunkt mellan skola, socialtjänst och Region Västerbotten (BUP)", syftet är också att ge stöd till skolans personal genom avlastning med samordning och att vägleda vårdnadshavare och se till att individuella planer följs upp. NPF-koordinators kan därmed beskrivas få en mer aktiv och samordnande roll än stödkontakten som ska vägleda och ge stöd så att den enskilde själv kan orientera sig och själv vidta åtgärder.

Under beredningen av ärendet har en enkel barnkonsekvensanalys genomförts av förslaget, för att bedöma vad som blir barnets bästa i enlighet med Artikel 3.1. i lag (2018:1197) om FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen). Analysen visar att förslaget kan vara för barnens bästa för familjer som får ta del av stödet (vårdnadshavare med barn med neuropsykiatrisk diagnos), men att det finns risk att familjer med behov exkluderas från stödet (vårdnadshavare med barn utan diagnos eller med andra diagnoser). För familjer som har behov av ett koordinatorstöd men som inte får ta del av det bedöms inte förslaget vara i enlighet med barnens bästa. Slutsatsen är att förslaget inte uppenbart är i enlighet med alla barns bästa, att det beror på hur koordinatorstödet utformas.

Nämnden ställer sig positiv till koordinatorstöd inom skolans verksamhet, men bedömer att stödet inte bör avgränsas enligt förslaget till NPF-koordinators utan göras tillgängligt för alla vårdnadshavare som har barn med svårigheter som behöver det. Det är viktigt att ett koordinatorstöd också omfattar vårdnadshavare till barn med svårigheter men som saknar neuropsykiatrisk diagnos eller som har andra diagnoser. Nämnden bedömer

att behovet av stöd och samordning bör vara avgörande för vem som får tillgång till ett koordinatorstöd. Särskild hänsyn behöver tas till de familjer vars barn har omfattande svårigheter men som inte omfattas av/eller har insatser enligt LSS/Habiliteringen och därför i mindre utsträckning har tillgång till etablerade stöd- och samordningsfunktioner. För dessa familjer kan ett koordinatorstöd vara av stor betydelse för att skapa överblick, tillgänglighet och samordning mellan olika aktörer.

Bedömningen är dock att det kan vara till fördel att först invänta resultatet av beredningen av förslaget om att inrätta en samordnande funktion inom elevhälsan som presenterats i utredningen SOU 2025:113 *En förbättrad elevhälsa*.

Karolina Lundqvist
Socialdirektör

Lina Rolén Nordin
Utredare

Enkel barnkonsekvensanalys

Ansvarig för barnkonsekvensanalysen: Lina Rolén Nordin, utredare	Upprättad: 2026-09-18
Deltagare: Lina Rolén Nordin, Louise Palmén, barnrättsstrateg	Reviderad:
Samordnat stöd för elever med NPF i Umeå kommun	

Vad är en enkel barnkonsekvensanalys och när ska den användas?

En barnkonsekvensanalys ska göras när beslut ska fattas eller åtgärder vidtas som direkt eller indirekt påverkar barn. Syftet med barnkonsekvensanalysen är att säkerställa att barns rättigheter finns med i beslutsfattandet som rör verksamheten. En barnkonsekvensanalys innebär att göra en helhetsbedömning av vad som är den bästa möjliga lösningen för barnet/barnen som berörs av förslaget/åtgärden. Det finns två mallar för barnkonsekvensanalyser, en enkel och en fördjupad. Mallarna ska användas inför beslut om förslag och åtgärder som rör verksamhetsförändringar, till exempel inför skapandet av rutiner och handlingsplaner, vid verksamhetsåtgärder och fysiska förändringar som påverkar verksamheten.

En enkel barnkonsekvensanalys kan vara tillräcklig om åtgärder enbart påverkar barnet eller barnen i begränsad utsträckning eller i beslut där det är uppenbart vad som är barnets bästa. Enligt förvaltningslagen ska ärenden handläggas så enkelt, snabbt och kostnadseffektivt som möjligt utan att rättssäkerheten eftersätts. Det är därför viktigt att i ärenden där det kan finnas skyndsamhetskrav eller där det med hänsyn till ärendets karaktär behöver tas skyndsamt beslut finns det anledning att använda mallen för enkel barnkonsekvensanalys. En enkel barnkonsekvensanalys kan leda till beslut om att en fördjupad barnkonsekvensanalys behöver göras.

Artikel 3.1. i lagen (2018:1197) om FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) säger att vid alla åtgärder som rör barn, vare sig de vidtas av offentliga eller privata välfärdsinstitutioner, domstolar, administrativa myndigheter eller lagstiftande organ, ska i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa. Ett barn är varje människa under 18 år.

Frågeställning som ska prövas

Är det i enlighet med barnets bästa att kommunfullmäktige beslutar om att utreda förutsättningarna för att införa NPF¹-koordinatorer inom för- och grundskolenämndens samt gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens verksamhetsområden i Umeå kommun?

Bakgrund och nulägesbeskrivning

I en motion yrkar Anna-Karin Sjölander (-)

1. Att Umeå kommun utreder förutsättningarna för att införa NPF-koordinatorer inom för- och grundskolenämndens samt gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens verksamhetsområden.
2. Att kommunen tar fram en modell för hur dessa koordinatorer ska samverka med externa aktörer såsom Region Västerbotten (BUP) och socialtjänsten för att skapa en sammanhållen stödkedja för eleven.
3. Att effekterna av ett samordnat koordinatorstöd följs upp systematiskt med fokus på elevernas måluppfyllelse och välmående

Motionen kan läsas i sin helhet som bilaga till yttrandet.

Barn som berörs och påverkas

Beslutet kommer att påverka barn såväl direkt som indirekt om förslaget blir verklighet. Barn vars vårdnadshavare tar del av stödet kan påverkas direkt av åtgärden. Ett ökat stöd till vårdnadshavare med samordning kan också påverka barnen indirekt, får de vuxna avlastning och stöd kan det frigöra tid och energi till relationen med barnet.

Även andra barn, exempelvis syskon och klasskompisar kan påverkas indirekt om NPF-koordinatorer inrättas. Syskon kan påverkas om deras syskon med NPF och vårdnadshavarna får ett förbättrat stöd som leder till att familjelivet och skolan fungerar bättre. Klasskompisar kan påverkas om elever med svårigheter får ett mer välfungerande stöd som leder till att skolan och livet i övrigt fungerar bättre.

Barnkonventionen och lagstiftning

Barn har rättigheter, vilket tydliggörs genom Lag (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter. Det innebär bland annat att alla som tillämpar

¹ Neuropsykiatrisk funktionsnedsättning

bestämmelser i svenska lagar ska tolka dessa i förhållande till barnkonventionen.

Frågeställningen som provas omfattas av hela barnkonventionen, men de artiklar som står i direkt påverkan till frågeställningen är de fyra grundprinciperna:

- Förbud mot diskriminering (artikel 2)
- Barnets bästa (artikel 3)
- Barnets rätt till liv och utveckling (artikel 6)
- Barnets rätt att uttrycka sina åsikter (artikel 12)

De fyra artiklarna ska tolkas i förhållande till övriga artiklar. Utifrån ovanstående frågeställning berörs barn särskilt av följande artiklar:

- Barnets föräldrar/vårdnadshavare, har gemensamt ansvar för barnets uppfostran och utveckling, med statens stöd (artikel 18)
- Barn med fysisk eller psykisk funktionsnedsättning har rätt till ett fullvärdigt och anständigt liv som gör det möjligt för dem att delta aktivt i samhället (artikel 23)
- Barnets rätt till bästa möjliga hälsa (artikel 24)
- Barnets rätt till social trygghet (artikel 26)
- Barnets rätt till utbildning (artikel 28)
- Barnets rätt att få stöd och hjälp från skolan att utvecklas i skolan (artikel 29)

Socialtjänstens och skolans ansvar för att ge stöd och för att samordna insatser finns i nedanstående lagar.

Socialtjänstlag (2025:400) 2 kap. § 4, 18 kap. §§ 1-2, 5-6, 5 kap. § 1, 7 kap. §§ 1-2, 10 kap. § 8.

Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade § 1, 10.

Skollag (2010:88) 1 kap. § 4, 3 kap. § 2, 2st, 8 kap. § 9, 2 kap. § 25, 29 kap. § 13.

Exkludering och/eller diskriminering (Artikel 2)

Det finns barn som riskerar att exkluderas i och med beslutet. I motionen beskrivs stödet från NPF-koordinatorer vara särskilt riktat till en specifik grupp av barn; elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF), såsom ADHD och autism. Behovet av stöd finns också hos vårdnadshavare som har barn med liknande svårigheter men som inte har en fastställd diagnos, och hos familjer där barnet har andra funktionsnedsättningar, sjukdomar eller annan problematik som kräver samordnade insatser från flera aktörer. Barn i privata skolor omfattas inte heller av förslaget.

Att organisera stödet inom skolans verksamhet och inte inom socialtjänsten kan få positiva effekter för de fall där familjen inte behöver insatser från socialtjänsten, stödet blir mer lätt

tillgängligt och organiserat utifrån behovet och det kan komma fler familjer till del. Idag förekommer att det framförs behov till socialtjänsten om att samordna stöd, utan att det finns behov av andra insatser från socialtjänsten för familjen. När stödet kommer från socialtjänsten finns en risk att vårdnadshavare väljer att inte ansöka om stödet, vilket i sin tur riskerar leda till att barn exkluderas och inte får det stöd de behöver.

Konsekvenser för något barns levnadsvillkor (Artikel 6)

Positiva konsekvenser

Om beslutet blir att utreda införandet av NPF-koordinatorer och de sedan inrättas kan barn få en förbättrad samordning av insatserna och efter vägledning och information till vårdnadshavare få tillgång till mer stöd och insatser. Detta kan öka barnets möjligheter att nå målen med undervisningen och förbättra hälsan.

Ett samordnat stöd kan bidra till att barnet får en bättre skolgång, psykisk hälsa och möjlighet att få det stöd barnet behöver från olika samhällsaktörer. Det skulle leda till att barnets rätt till social, psykisk, fysisk som pedagogisk utveckling stärks (artikel 6).

Ett samordnat stöd kan även innebära att barns tillgång till utbildning stärks, genom att barnet och barnets föräldrar får hjälp att tillgodogöra sig nödvändigt stöd och anpassningar utifrån barnets individuella förutsättningar (artikel 28, 29).

Barn med NPF kan vara i behov av insatser från flera samhällsinsatser samtidigt. Ett samordnat stöd för familjen kan leda till att föräldrarna får ökad kunskap om hur stödsystemet fungerar (artikel 18) och vilka olika samhällsinsatser som finns att tillgå. Det samordnade stödet föreslås omfatta samverkan med socialtjänst och region, vilket då kan leda till att barn och familjer lättare får tillgång till olika samhällsinsatser, som i sin tur bidrar till att barnets rätt till bästa möjliga hälsa (artikel 24), samt barnets rätt till social (även ekonomisk) trygghet stärks (artikel 26).

Negativa konsekvenser

Det finns en risk att barn exkluderas från stödet beroende på hur det utformas. Om stödet endast är tillgängligt för vårdnadshavare till barn med en neuropsykiatrisk diagnos, för vårdnadshavare till barn med en likartad problematik men utan fastställd diagnos, eller om stödet är tillgängligt för alla vårdnadshavare som har behov av det (artikel 2, artikel 6).

Det finns det också en risk att beslut som omfattar alla barn inom en specifik utsatt grupp leder till standardiserade lösningar, där till exempel barnets diagnos styr beslutet eller att

föräldrar och/eller skolans behov hamnar i fokus före barnets individuella behov. Varje barn som erbjuds stöd har rätt till en prövning utifrån det enskilda barnets behov (artikel 3).

Barnets/Barnens delaktighet och åsikt/er (Artikel 12)

Det bedöms inte vara aktuellt att inhämta barns åsikter i det här skedet, förslaget rör också verksamhetsförändring i annan nämnds verksamhet.

Analys och bedömning

Om NPF-koordinatorer skulle inrättas inom skolans verksamhet kan stödet avlasta vårdnadshavare och underlätta samordningen av insatser, det kan i sin tur kan göra att vårdnadshavare får bättre förutsättningar för att ge stöd till barnet. En förbättrad samordning av stöd och insatser kan också få positiva konsekvenser för barnets utveckling, hälsa och skolgång.

Samtidigt har negativa konsekvenser identifierats avseende exkludering från stödet utifrån hur förslaget är utformat. Om stödet endast är tillgängligt för vårdnadshavare till barn med en neuropsykiatrisk diagnos exkluderas vårdnadshavare till barn med andra diagnoser, vårdnadshavare till barn utan fastställd diagnos och andra familjer som har behov av koordinatorstöd och mer samordnade insatser.

Slutsats

Är beslutet/åtgärden uppenbart i enlighet med barnets bästa?

För familjer som får ta del av stödet kan det vara för barnens bästa, men analysen visar att det finns risk att familjer med behov exkluderas från stödet. För familjer som har behov av stödet men som inte får ta del av det bedöms inte förslaget vara i enlighet med barnens bästa. Slutsatsen är att förslaget inte uppenbart är i enlighet med alla barns bästa, att det beror på hur koordinatorstödet utformas.

Motion: Samordnat stöd för elever med NPF i Umeå kommun

Elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF), såsom ADHD och autism, möter ofta betydande utmaningar i skolmiljön. För att dessa elever ska nå sin fulla potential krävs ofta omfattande stöd och anpassningar som sträcker sig utanför klassrummets väggar.

Bakgrund

Idag är stödet för elever med NPF ofta fragmenterat. Eleven och dennes familj tvingas ofta navigera mellan skolan, BUP, socialtjänsten och olika vårdgivare på egen hand. Bristen på samordning gör att insatser riskerar att falla mellan stolarna, vilket skapar en ohållbar situation för både barn, föräldrar och pedagoger.

Enligt rapporter från Skolverket upplever en stor andel elever med NPF att de inte får det stöd de har rätt till. Denna bild bekräftas i samtal med lokala föräldraföreningar här i Umeå; upplevelsen av ett "glapp" i kommunikationen mellan de olika instanserna är samstämmig.

För att Umeå ska vara en kommun där varje elev lyckas, behöver vi bygga broar mellan skolan och de kringliggande stödfunktionerna. En dedikerad koordinatorfunktion skulle kunna fungera som spindeln i nätet och säkerställa att ingen elev lämnas ensam i systemet.

Genom att införa en koordinatorfunktion för NPF-stöd i Umeå kommun kan vi uppnå:

- **Effektiv samverkan:** En tydlig kontaktpunkt mellan skola, socialtjänst och Region Västerbotten (BUP).
- **Stöd till personal:** Avlastning för lärare och rektorer genom professionell samordning.
- **Trygghet för vårdnadshavare:** En expert som vägleder och ser till att individuella handlingsplaner faktiskt följs upp.

Med anledning av ovanstående föreslår jag kommunfullmäktige besluta:

1. **Att** Umeå kommun utreder förutsättningarna för att införa NPF-koordinatorer inom för- och grundskolenämndens samt gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens verksamhetsområden.
2. **Att** kommunen tar fram en modell för hur dessa koordinatorer ska samverka med externa aktörer såsom Region Västerbotten (BUP) och socialtjänsten för att skapa en sammanhållen stödkedja för eleven.
3. **Att** effekterna av ett samordnat koordinatorstöd följs upp systematiskt med fokus på elevernas måluppfyllelse och välmående

Umeå 2026-04-08

Anna-Karin Sjölander

Umeå kommun**Protokollsutdrag**Individ- och familjenämndens arbetsutskott 2026-10-07

§ 84

Diariennr: IFN-2026/00175

**Yttrande över motion 12/2026 - Samordnat stöd
för elever med NPF i Umeå kommun****Arbetsutskottets förslag till beslut**

Individ- och familjenämnden yttrar sig till kommunstyrelsen i enlighet med yttrande 2026-09-04 och föreslår att kommunfullmäktige anser motionen besvarad.

Ärendebeskrivning

I en motion till Umeå kommunfullmäktige yrkar Anna-Karin Sjölander (-) att Umeå kommun ska utreda förutsättningarna för att införa NPF-koordinatorer i för-, grund-, gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens verksamhetsområden. Sjölander (-) yrkar även att kommunen ska ta fram en modell för hur koordinatorerna ska samverka med externa aktörer samt att effekterna av ett samordnat koordinatorstöd ska följas upp systematiskt med fokus på elevernas målpuppfyllelse och välmående.

Förvaltningens förslag till yttrande är daterat 2026-09-04. Under ärendets beredning har synpunkter inhämtats från enhetschefer inom första linjen, familjebehandling och myndighet LSS, biträdande verksamhetschef funktionshinderomsorg ordinärt boende och sysselsättning, barnrättsstrateg och samordnare nya socialtjänstlagen.

Beslutsunderlag

Yttrande 2026-09-04

Barnkonsekvensanalys motion 12/2026

Motion 12/2026 Samordnat stöd för elever med NPF i Umeå kommun

Beredningsansvariga

Lina Rolén Nordin, utredare

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

Umeå kommun**Protokollsutdrag**Individ- och familjenämndens arbetsutskott 2026-10-07

Stöd- och omsorgsförvaltningens förslag till beslut

Individ- och familjenämnden yttrar sig till kommunstyrelsen i enlighet med yttrande 2026-09-04 och föreslår att kommunfullmäktige anser motionen besvarad.

Förslag till beslut under överläggningarna

Gisela Lindmark Eriksson (S) och Igor Hell (M) – Bifall till stöd- och omsorgsförvaltningens förslag att anse motionen besvarad.

Liv Zetterberg (V) – Avslag till motionen.

Individ- och familjenämndens beslutsordning

Individ- och familjenämndens arbetsutskott beslutar i enlighet med stöd- och omsorgsförvaltningens förslag.

Beslutet ska skickas till

Kommunstyrelsen

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

Tjänsteskrivelse

2026-10-07

Individ- och familjenämnden

Diariennr: IFN-2026/00003

Ekonomirapport september individ- och familjenämnden 2026

Förslag till beslut

Individ- och familjenämnden godkänner ekonomirapporten.

Individ- och familjenämnden bedömer att inga ytterligare effektiviseringsåtgärder behöver vidtas i nuläget.

Ärendebeskrivning

Sammanfattning

Individ- och familjenämndens resultat för perioden (+5,6 mnkr) förklaras av funktionshinderomsorg (+12,5 mnkr), gemensamma kostnader (+5,8 mnkr), ensamkommande barn (-4,4 mnkr), försörjningsstöd (0,8 mnkr) samt individ- och familjeomsorg (-9,2 mnkr). Individ- och familjenämndens nettokostnader (1 389 mnkr) har ökat med 4,1 % (55 mnkr) i jämförelse med 2025. För att ha en budget i balans kunde nettokostnaderna öka med 4,6% % (61 mnkr) vilket innebär en positiv budgetavvikelse om +5,6 mnkr.

Gemensamma kostnader och affärsverksamhet

Individ- och familjenämndens gemensamma kostnader uppvisar ett överskott på grund av mindre personalkostnader än budgeterat samt inkomna statsbidrag som finansierar tjänster. Nämnden ser även att kostnader för företagshälsovård är lägre än budgeterat. Under året har viten utdömts med 318 tkr för kontaktperson och 357 tkr för ledsagning. Det har även utdömts viten med 118 tkr för avlösarservice.

Funktionshinderomsorg

Inom funktionshinderomsorgen, FO beror resultatet (12,5 mnkr) på flertalet verksamheter och generellt sett handlar det fortsatt om påverkan på verksamhetsområdet i form av minskning av timmar utförda inom hemtjänsten jämfört med budgeterat samt högre kostnader för LSS-boenden. De HVB placeringar som kostnadsförs mot FO uppvisar ett svagt underskott om (-0,9 mnkr).

Boendestöd och hemtjänst uppvisar ett kombinerat överskott om sammanlagt 29,1 mnkr. Volymer inom boendestöd har fortsatt öka under året samtidigt som volymer inom hemtjänsten minskat kraftigt.

Tjänsteskrivelse

Dnr: IFN-2026/00003

Den starka förbättringen av resultatet inom FO-området beror till största del på fortsatt kraftigt minskande volymer inom hemtjänst samt statsbidrag som stärker upp boendestödets resultat genom att kraftverket får stöttande finansiering genom statsbidrag.

De verksamheter som har störst effekt är hemtjänsten och LSS-boende.

- Hemtjänst +22,9 mnkr. Överskottet inom hemtjänsten fortsätter öka i takt med att volymerna minskar och ett stort överskott inom hemtjänstområdet prognostiseras i takt med att volymerna fortsätter förflytta sig från hemtjänst till boendestöd. Volymerna motsvarar i dagsläget 44% av de volymer som sågs 2024. Sedan 2025 är minskningen 32% och trenden har fortsatt under hela året.
- Boendestöd +6,2 mnkr. Boendestödets överskott har fortsatt öka under hösten trots att volymerna ökar. En extra effekt syns under september på grund av statsbidrag.
- Övriga insatser LSS +5,8 mnkr. Nämnden fortsätter ha låga kostnader för ledsagare och kontaktpersoner men betalar viten i större utsträckning.
- LSS-boende -31,2 mnkr. LSS-boende fortsätter vara en ekonomisk utmaning för nämnden. Även om extra resurser tillskjutits så uppvisas ett underskott. Det största underskottet uppvisas inom köpta myndighetsplaceringar där budgeten ej räcker till för volymerna. Verktällighetens underskott fortsätter minska efter sommaren och arbetet fortsätter med att få en verksamhet inom ram.

Individ- och familjeomsorg

Underskottet inom individ- och familjeomsorgen, IFO (-9,2 mnkr) beror dels på barn- och ungdomsvården (-32,2 mnkr) där behov av konsultstödda familjehem och av extern institutionsvård är fortsatt större än budget med extern institutionsvård som fortsätter se prisökningar även om verksamheten lyckats minska antalet dygn och individer. Den ökning av dygn som sågs under en period har avtagit och mängden dygn och individer har minskat igen till nivåer liknande föregående år under höstmånaderna.

Inom vuxna missbruksvården är det ett underskott på (-6,6 mnkr) där nämnden ser att öppna insatser i Umeå ökat och många av dessa insatser riktar sig mot tidigare kända individer som blivit äldre. Verksamheten ser att det är fler individer inom lokala verksamheter och placeringar som är billigare i snittdygnspris men volymerna är höga samt budgeten för denna

Tjänsteskrivelse

Dnr: IFN-2026/00003

verksamhetsgren låg vilket bidrar till underskottet. Verksamheten har flera lokala verksamheter i planerings och uppstartsstadie vilka förväntas minska kostnaderna på sikt när dessa kommer på plats med lokaler och uppstart.

Överskottet under administration/ledning/utredning (+26,4 mnkr) beror till övervägande del på pengar från UVTS som budgeterats centralt under IFO-området men använts inom verksamheten inom olika aktiviteter.

Ensamkommande barn

Underskottet inom verksamheten för ensamkommande barn, EKB (-4,4 mnkr) beror till stor del på kostnader för placeringar av ensamkommande barn. Färre kommuner har skrivit avtal inför 2026 vilket kommer innebära mindre intäkter för nämnden. Verksamheten ser även att tidigare anvisade ensamkommande barn blir äldre vilket leder till att dessa ej längre hör hemma inom EKB-verksamheten och således försöker skrivas ut. De kostnader för överförmyndarverksamhet som ökat kraftigt håller fortsatt på att utredas.

Försörjningsstöd

Försörjningsstödet resultat för perioden är (1,0 mnkr). Mängden hushåll inom försörjningsstöd har under året sakta minskat och resultatet balanserat runt +/-0 med vissa månadsvariationer och prognosen är ett fortsatt liknande utfall under hösten och vintern. Mängden hushåll fortsätter sakta minska med lägre kostnader som följd.

Analys

Nämnden såg under andra halvan av 2025 en förbättring av resultatet och tendenser till fortsatta förbättringar av resultatet syns. Den ekonomiska prognosen för helåret 2026 ser en utmanande bild uppvisa sig där placeringsdyggen jämfört med samma period 2025 ligger cirka 30% högre. De höga dygnskostnadernas påverkan på IFO-området gör att IFO-området drar ner nämndens övriga resultat. FO-områdets fortsatta ekonomiska förbättring gör att prognosen justeras upp på FO-området. FO-området fortsätter se stora minskningar av volymer inom hemtjänst och kostnadsökningen för insatser inom boendestöd ökar inte i samma utsträckning som hemtjänstens kostnader minskar. De statsbidrag som tillkommer som ej intäktsförts tidigare under året bidrar till att förbättra resultatet i september men påverkan på prognosen är mindre. De fortsatt höga kostnaderna inom EKB gör att prognosen på det området justeras ner något. Osäkerheten kring kostnader för överförmyndare inom EKB-området gör att kostnaderna kan förändras under årets sista månader. Den totala prognosen per sista augusti pekar på +1,5 mnkr som helårsresultat.

4 av 4

Tjänsteskrivelse

Dnr: IFN-2026/00003

Beslutsunderlag

Ekonomirapport oktober 2026

Beredningsansvariga

Simon Blomberg, ekonomichef

Beslutet ska skickas till

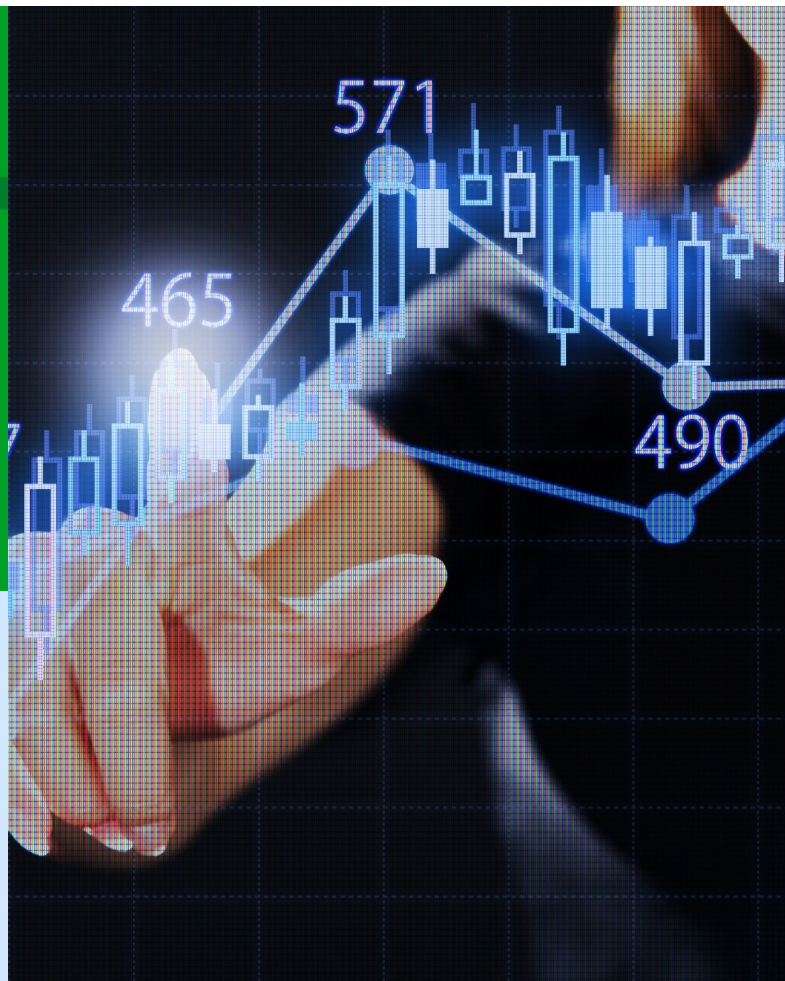
-

Karolina Lundqvist
Socialdirektör

Simon Blomberg
Ekonomichef

Ekonomisk utveckling 2026

Individ- och familjenämnden

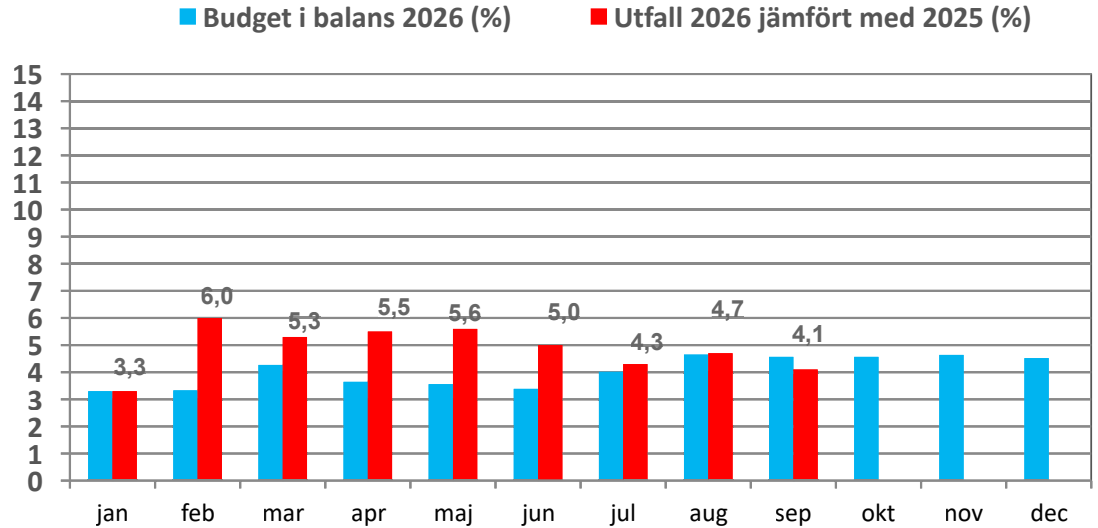

Verksamhetens nettokostnadsutveckling 2026 (ack)

Individ- och familjenämnd

Akkumulerad nettokostnadsökning för perioden uppgår till 4,1%

För en budget i balans kunde nettokostnaden ökat med 4,6%

Akkumulerade värden	jan	feb	mar	apr	maj	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
Budget 2026 (mnkr)	-155	-310	-464	-624	-785	-946	-1 087	-1 237	-1 395	-1 555	-1 713	-1 872
Utfall 2025 (mnkr)	-150	-300	-445	-602	-758	-915	-1 045	-1 182	-1 334	-1 487	-1 637	-1 791
Budget i balans 2026 (%)	3,33	3,33%	4,3%	3,7%	3,6%	3,4%	4,0%	4,7%	4,6%	4,6%	4,64%	4,52%
Utfall 2026 (mnkr)	-155	-318	-469	-635	-801	-961	-1 090	-1 238	-1 389			
Utfall 2026 jämfört med 2025 (%)	3,3%	6,0%	5,3%	5,5%	5,6%	5,0%	4,3%	4,7%	4,1%			
Utfall 2025 jämfört med 2024 (%)	4,1	5,2%	3,5%	2,2%	1,7%	3,8%	3,9%	3,5%	3,5%	3,2%	3,1%	3,1%

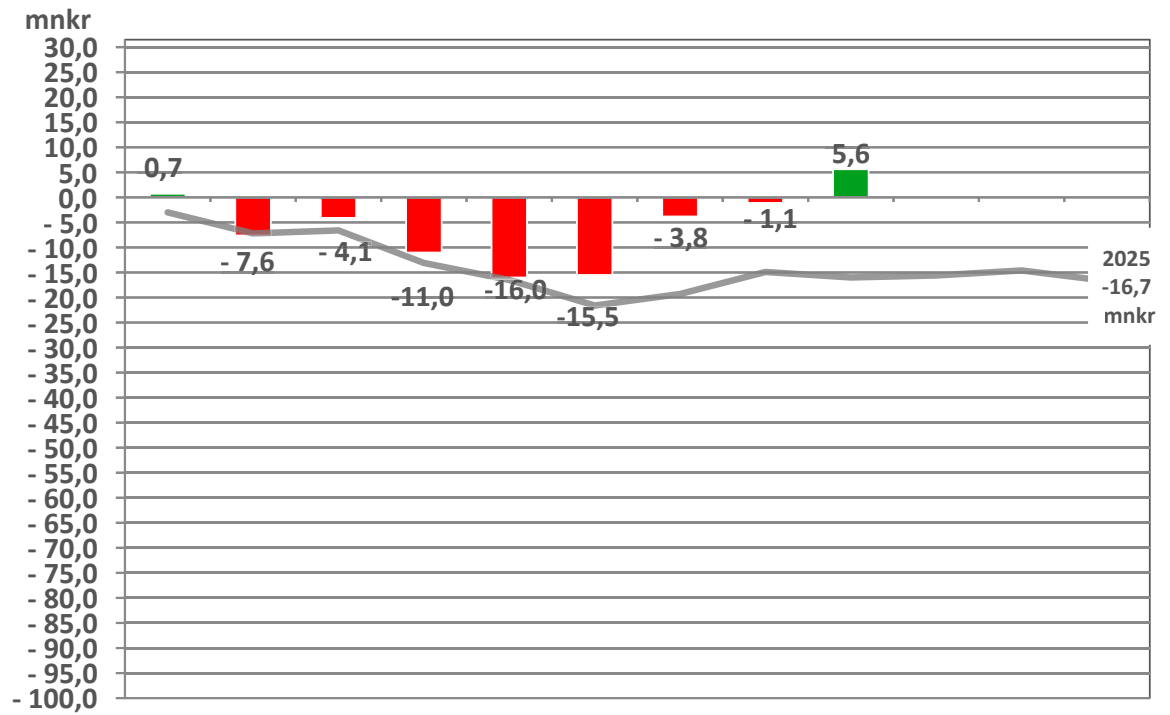
Verksamhetens nettokostnader: verksamhetens intäkter och kostnader samt avskrivningar

Akkumulerad budgetavvikelse 2026

Individ- och familjenämnden

Årets budgetavvikelse (+5,6 mnkr) innebär en förbättring med +21,6 mnkr i jämförelse med samma period 2025 (-16,0 mnkr).

Månadsavvikelse (mnkr)	jan	feb	mar	apr	maj	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
2026	0,7	-7,6	-4,1	-11,0	-16,0	-15,5	-3,8	-1,1	5,6			
2025	-3,0	-7,2	-6,6	-13,1	-16,5	-21,6	-19,3	-14,9	-16,0	-15,6	-14,6	-16,7
2024	-3,4	-4,3	-9,9	-23,4	-34,5	-25,6	-21,4	-22,9	-28,8	-36,0	-40,7	-48,1

UMEÅ
KOMMUN

Budgetavvikelse verksamhet 2026

Ack budgetavvikelse (mnkr)	jan	feb	mar	apr	maj	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	Prognos
1. Funktionshinderomsorg	3,1	-4,1	2,6	0,7	-3,6	-3,8	6,0	9,3	12,5				12,5
2. Individ och familjeomsorg	-2,9	-4,2	-6,7	-9,9	-8,7	-7,9	-7,9	-9,9	-9,2				-15
3. Försörjningsstöd	0,1	0,3	-0,3	-0,4	-0,4	-0,7	-0,2	0,8	1,0				1
4. Gemensamma kostnader	0,8	0,9	1,2	0,6	-0,5	-0,3	2,0	2,8	5,8				8
Ack budgetavvikelse 2026 exkl EKB	1,1	-7,1	-3,1	-9,0	-13,5	-12,7	0,0	3,0	10,0				-1
Ack budgetavvikelse 2025 exkl EKB	-2,7	-6,7	-6,0	-12,6	-15,2	-20,2	-17,6	-13,5	-14,0	-13,4	-12,1	-13,8	
5. Ensamkommande barn	-0,4	-0,5	-1,1	-2,1	-2,5	-2,9	-3,8	-4,1	-4,4				-5
Ack budgetavvikelse 2026 inkl EKB	0,7	-7,6	-4,1	-11,0	-16,0	-15,6	-3,8	-1,1	5,6				1,5
Ack budgetavvikelse 2025 inkl EKB	-3,0	-7,2	-6,6	-13,1	-16,4	-21,6	-19,3	-14,9	-16	-15,6	-14,6	-16,7	

Budgetavvikelse Funktionshinderomsorg 2026 (ackumulerad)

Ackumulerat resultat (mnkr)	Jan	Feb	Mar	apr	maj	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
1. Funktionshinderomsorg	3,1	-4,1	2,8	0,7	-3,6	-3,8	6,0	9,3	12,5			
- Daglig verksamhet LSS	-0,2	-0,1	-0,1	-0,4	-0,2	0,4	1,8	2,9	1,1			
- LSS-boende	-6,0	-10,7	-12,3	-15,7	-20,8	-27,1	-27,8	-29,8	-31,2			
Varav SoL	-0,1	0,0	-0,1	-0,2	-0,4	-0,5	-0,6	-0,8	-0,9			
Varav mynd	-2,9	-5,8	-7,8	-8,8	-12,1	-15,5	-16,6	-21,0	-22,9			
Varav verkställighet	-3,1	-5,0	-4,1	-5,9	-7,4	-9,9	-9,4	-6,8	-6,2			
Varav viten	0	0	-0,3	-0,8	-0,9	-1,2	-1,2	-1,2	-1,2			
- Hemtjänst i ordinärt boende	1,8	4,6	6,8	9,1	12,0	14,3	16,7	18,5	22,9			
- Boendestöd	1,0	1,3	1,9	2,3	2,5	2,3	3,2	3,9	6,2			
- Personlig assistans LSS	0,7	-0,7	0,8	-0,8	-2,2	-1,1	-1,9	-2,8	-3,5			
- Personlig assistans SFB	4,9	0,1	3,3	3,5	1,6	3,6	5,8	7,2	7,0			
- Övriga insatser LSS	0,7	1,4	2,1	2,6	3,2	3,1	4,7	5,4	5,8			
Ackumulerad budgetavvikelse 2026	3,1	-4,1	2,8	-0,7	-3,6	-3,8	6,0	9,3	12,5			
Ackumulerad budgetavvikelse 2025	-3,1	0,0	2,7	0,1	-0,9	-2,3	0,3	0,5	1,0	2,4	4,9	6,4

Budgetavvikelse individ- och familjeomsorg 2026 (ackumulerad)

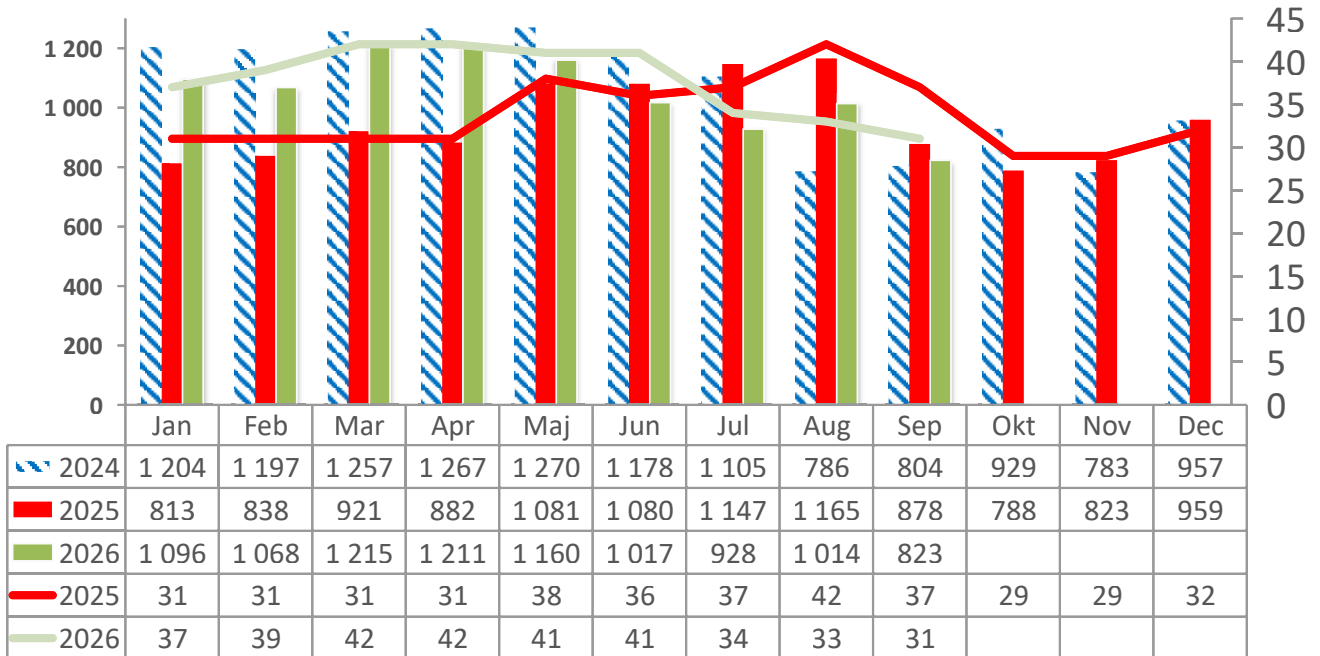
Ackumulerat resultat (mnkr)	jan	feb	mar	apr	maj	jun	jul	aug	sep	okt	Nov	dec
2. Individ och familjeomsorg	-2,9	-4,2	-6,7	-9,9	-8,7	-7,9	-7,9	-9,9	-9,2			
- Administration/ledning/utredning	2,5	5,4	8,3	11,3	14,4	17,5	20,2	23,5	26,4			
- Barn- och ungdomsvård	-4,0	-7,5	-12,1	-17,1	-19,4	-21,6	-25,5	-30,0	-32,2			
- Vuxna missbruksvård	-1,5	-2,3	-3,2	-4,6	-4,7	-4,9	-4,8	-6,1	-6,6			
- Öppen verksamhet ej bistånd	0,2	0,2	0,3	0,5	1,0	1,1	2,2	2,8	3,2			
Ackumulerad budgetavvikelse 2026	-2,9	-4,2	-6,7	-9,9	-8,7	-7,9	-7,9	-9,9	-9,2			
Ackumulerad budgetavvikelse 2025	-3,7	-6,3	-8,5	-12,9	-14,6	-18,5	-21,9	-24,1	-27,5	-31,5	-34,8	-37,6

Individ och familjenämnden – Uppföljning barnfattigdom 2019-2026

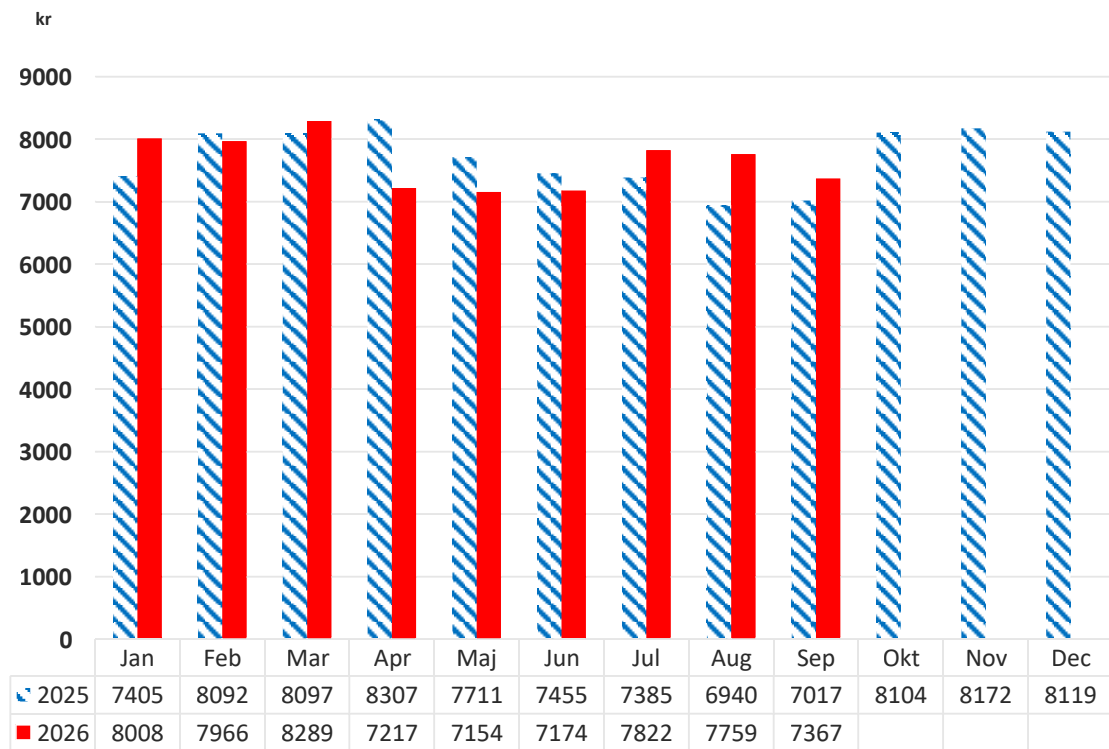
2019-2026	2019	2020	2021	2022	2023	2025	2026
Antal hushåll med barn	480	518	503	440	373	311	310
- varav ensamstående kvinnor	239	249	248	225	197	174	169
- varav ensamstående män	97	111	102	89	77	65	76
- varav sammanboende	144	158	153	126	99	72	65
Antal barn	894	919	839	702	558	454	498
- varav flickor	48,4%	48,7%	48,0%	50,6%	49,3%	51,1%	51,6%
- varav pojkar	51,6%	51,3%	52,0%	49,4%	50,7%	48,9%	48,4%
Förändring i antal barn	-51	25	-80	-137	-144	-104	44
Förändring i %	-5,4%	2,8%	-8,7%	-16,3%	-20,5%	-18,6%	9,7%
Genomsnitt antal barn per hushåll	1,9	1,8	1,7	1,6	1,5	1,5	1,6

Antal dygn externt HVB

Antal dygn

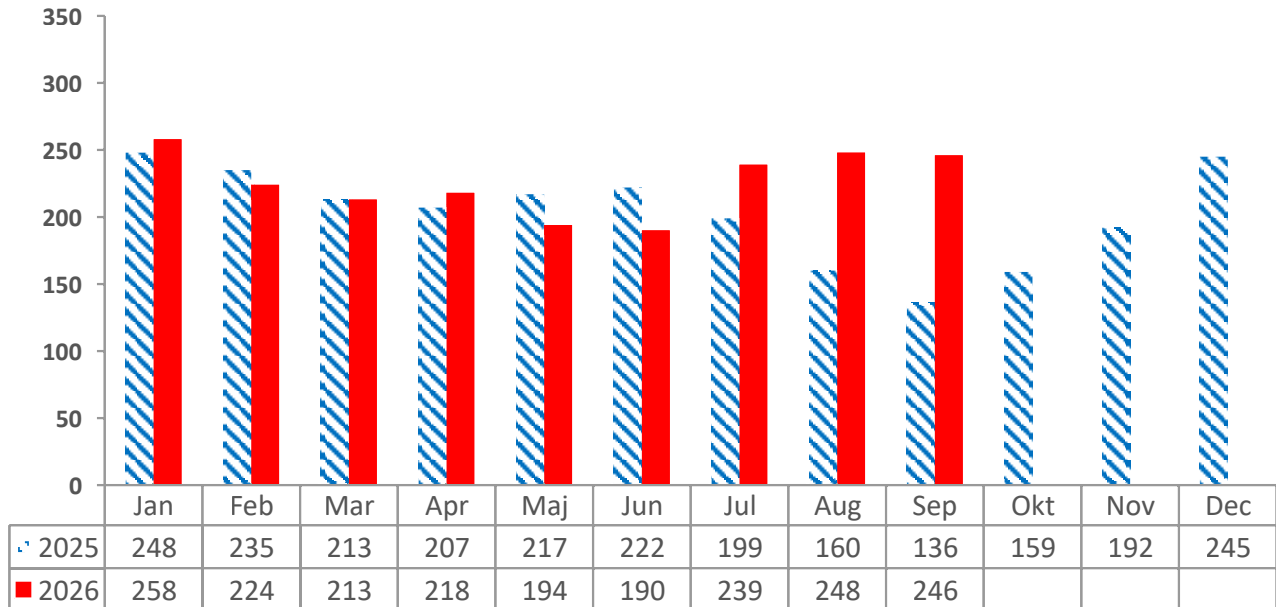

Snittkostnad/dygn HVB

Antal dygn SIS (vuxna)

Antal dygn

Tjänsteskrivelse

2026-09-21

Individ- och familjenämnden

Diariennr: IFN-2026/00287

Nettokostnadsanalys individ- och familjenämnden 2021–2025

Förslag till beslut

Individ- och familjenämnden godkänner informationen.

Ärendebeskrivning

I samband med beslut om budget 2021 gav kommunfullmäktige i uppdrag till berörda nämnder att analysera nettokostnadsavvikelser samt nettokostnadsjämförelser enligt en anvisning från kommunstyrelsen.

Efter utvärdering av den nya planeringsprocessen ska dessa analyser fortsättningsvis utgöra ett analysunderlag som en del i ordinarie planeringsprocess. Individ- och familjenämnden tar nu del av analys omfattande åren 2021–2025.

Beslutsunderlag

Nettokostnadsanalys individ- och familjenämnden 2026 – 2025 års utfall

Beredningsansvariga

Simon Blomberg, ekonomichef

Beslutet ska skickas till

Kommunstyrelsen

Karolina Lundqvist
Socialdirektör

Simon Blomberg
Ekonomichef

Analys av nettokostnadsavvikelse

Bakgrund

I samband med beslut om budget 2021 gav Kommunfullmäktige i uppdrag till berörda nämnder att analysera nettokostnadsavvikelser samt nettokostnadsjämförelser enligt en anvisning från kommunstyrelsen. Dessa analyser har utgjort analysunderlag planeringsprocess för 2023. Uppdraget är därmed avslutat. Efter utvärdering av den nya planeringsprocessen ska dessa analyser fortsättningsvis utgöra ett analysunderlag som en del i ordinarie planeringsprocess.

Begreppsdefinitioner

Nettokostnad:

Verksamhetens nettokostnad, dvs vad verksamheten faktiskt kostar med hänsyn till verksamhetens intäkter.

Nettokostnadsavvikelse:

Nettokostnadsavvikelse är differensen mellan referenskostnaden för en verksamhet och faktisk nettokostnad för en verksamhet i en viss kommun.

Referenskostnad:

Referenskostnaden bygger på kostnadsutjämningen och indikerar vad respektive verksamhet borde kosta enligt kostnadsutjämningsystemet, om kommunen bedriver den verksamheten med genomsnittlig ambitionsnivå och effektivitet samt med hänsyn taget till respektive kommuns strukturella förutsättningar. Dvs den är beräknad för varje enskild kommun och verksamhet. Referenskostnaden rör sig relativt andra kommuner då den beror på kostnadsutvecklingen i rikets alla kommuner.

Nettokostnadsjämförelse:

Jämförelse utifrån verksamhetens faktiska nettokostnader.

Tillvägagångssätt:

Basen för all informationsinhämtning är Kolada. Detta för att säkerställa att det är officiella data och att jämförelser och kontroller av data ska vara lättillgänglig för alla. Jämförelser görs där så är möjligt utifrån att det finns data i Kolada.

Analys:

Individ- och familjenämnden rapporterar nettokostnadsavvikelser för följande verksamheter; individ- och familjeomsorg och LSS.

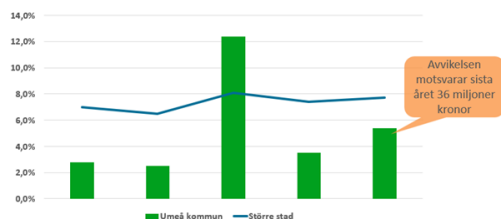
Individ- och familjeomsorg

Nettokostnadsavvikelse

Nettokostnad för individ- och familjeomsorg avser vård för vuxna med missbruksproblem, barn- och ungdomsvård, övrig vuxenvård, ekonomiskt bistånd samt familjerätt och familjerådgivning. Avser samtlig regi.

Diagram 1

Nettokostnadsavvikelsens utveckling för Individ- och Familjeomsorgen i procent de senaste 5 åren

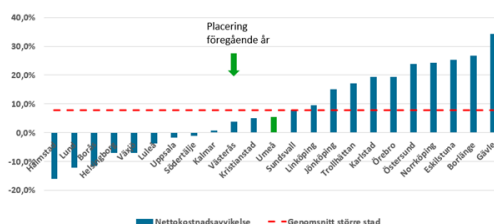

Källa: Sifude

UMEÅ KOMMUN

Diagram 2

Nettokostnadsavvikelse Individ- och Familjeomsorgen för större städer år 2025, i procent

Källa: Sifude

UMEÅ KOMMUN

Nettokostnadsavvikelsen för individ- och familjeomsorgen har fluktuerat i en mindre skala mellan 2021–2025 och legat lägre i jämförelse med större stad. Med undantag för 2023 då Umeå kommun tillfälligt hade en högre nettokostnadsavvikelse än kommungruppen större stad. 2025 hade kommunen en nettokostnadsavvikelse på 5,4 %, motsvarande 36 mkr. Nettokostnadsavvikelsen har ökat något mot föregående år och gapet mellan Umeå kommuns nettokostnadsavvikelse och större stad minskar under 5-årsperioden.

Större stad har också ökat sin nettokostnadsavvikelse något mellan 2024 och 2025, men inte i samma utsträckning. 2025 är nettokostnadsavvikelsen 7,7%, motsvarande 48 mkr för större stad. Däremot tar man en närmare titt på respektive stad, så är det stor spridning mellan de olika städernas nettokostnadsavvikelse. Lägst har Halmstad på -16,1% och högst nettokostnadsavvikelse har Gävle på 34,4%.

Referenskostnadsutveckling jmf med egen nettokostnadsutveckling

Diagram 3

Netto- och referenskostnadens utveckling för Individ- och Familjeomsorgen i procent de senaste 5 åren

Källa: Sifude

UMEÅ KOMMUN

Diagram 4

Netto- och referenskostnadens utveckling för större stad för Individ- och Familjeomsorgen, i procent de senaste 5 åren

Källa: Sifude

UMEÅ KOMMUN

Sett över hela 5-årsperioden har referenskostnaden ökat i lite större utsträckning för Umeå Kommun än för större stad. För Umeå kommun ökade referenskostnaden med 1,8% och för större stad 1,7% mellan 2024 och 2025. Det är inte på grund av referenskostnaden vi ser att nettokostnadsavvikelsen minskar mellan Umeå kommun och större stad, utan det beror på nettokostnaden till största del.

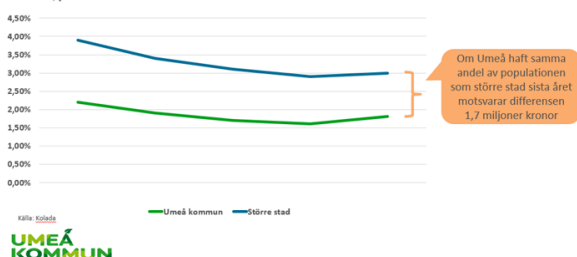
Nettokostnaden för Umeå Kommun ökade med 3,6% mellan 2024 och 2025, medan större stad ökade med 2,0%. Gapet mellan referenskostnaden och nettokostnaden för Umeå Kommun har närmat sig varandra igen mellan 2024 och 2025. Under 5-årsperioden har nettokostnaderna fluktuerat mer för Umeå Kommun än Större stad. Umeå Kommuns nettokostnadsavvikelse (som visualiseras i diagram 1) ökade markant mellan åren 2022–2023 för att sedan minska igen, medan större stad hade en svagare ökning under hela perioden. Orsaken till att kommunens nettokostnadsavvikelse minskade något igen beror främst på en klassificering av vissa ärenden från IFO till LSS.

Övergripande så beror Umeå kommuns nettokostnadsavvikelse framför allt på kostnader inom barn och ungdomsvård och vuxna missbruksvård och då mer specifikt inom köp av verksamhet. Dyra placeringar för individer med komplexa behov. Under 2024 och 2025 så har insatser gjorts för att försöka mildra den ekonomiska effekten, men trots färre placerade så har kostnaderna ökat på grund utav att priset per dygn ökat hos externa aktörer.

Andel av populationen

Diagram 5

Andel av populationen som någon gång under året erhållit ekonomiskt bistånd, jämförelse med större stad

Vid analys av population har urvalet gjorts utifrån de faktorer som kommunen bör följa upp utifrån Agenda 2030 samt vedertagna effektivitets mått i Kolada. Parametern som jämförs är andelen invånare som någon gång under året erhållit ekonomiskt bistånd, jämförelse med större stad.

Umeå kommun har under hela perioden haft en lägre andel invånare som erhållit ekonomiskt bistånd.

Analys av nettokostnadsjämförelse

Diagram 6

Nettokostnadens utveckling för Individ- och Familjeomsorgen i jämförelse med större stad de senaste 5 åren, kr/invånare

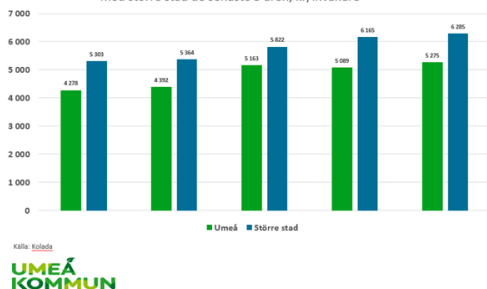
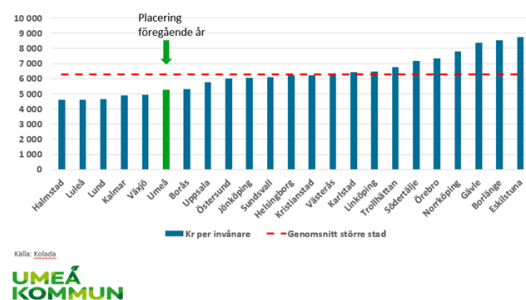

Diagram 7

Procentuell avvikelse i nettokostnad för Individ- och familjeomsorgen jämfört med större stad de senaste 5 åren

Diagram 8 Nettokostnad Individ- och Familjeomsorgen för större städer år 2025, kr/invånare

Nettokostnadens utveckling de senaste åren i kr/invånare visar att Umeå Kommuns individ- och familjeomsorg har en lägre kostnad per invånare jämfört med större stad mellan 2021 och 2025. För Umeå Kommun har nettokostnaden ökat under 5-årsperioden med 996 kr/invånare, att jämföra med större stad som ökat med 982 kr/invånare.

Den procentuella avvikelsen i nettokostnad för individ- och familjeomsorgen jämfört med större stad de senaste 5 åren visar att nettokostnaden för Umeå Kommun har ökat i större utsträckning än för kommungruppen större stad.

Referenskostnad relativ kostnad per invånare

Diagram 8 visar att nämndens nettokostnad per invånare ligger bland de lägsta i gruppen större stad samtidigt som nettokostnadsavvikelsen ligger till höger om mitten i gruppen större stad. Denna skillnad uppkommer till stor del på grund av referenskostnaden och vad Umeå kommun förväntas ha för några kostnader inom IFO området.

Referenskostnaden för IFO området baseras på följande faktorer.

Referenskostnaden för individ- och familjeomsorg redovisas i kronor per invånare den 31/12, och bygger på nettokostnaden för individ- och familjeomsorg (inkl. familjerätt och familjerådgivning) i riket, andel barn 0-19 år i hushåll med låg inkomststandard, andel lågutbildade 20-40-åringar födda i Sverige, tätortsgrad, andel boende i flerfamiljshus byggda 1965-75, antal dagar med sjukpenning i åldersgruppen 16-64 år, andel pendlare över landsgräns, merkostnader för löner enligt löneutjämningsmodellen för individ- och familjeomsorg samt del av standardkostnaderna för administration (delen för politisk verksamhet exkluderas från och med 2023), uppvärmning och befolkningsminskning från utjämningsmodellen för verksamhetsövergripande kostnader. Skillnaden mellan referenskostnaden och standardkostnaden för individ- och familjeomsorgen i kostnadsutjämnningen är dels att referenskostnaden mäter strukturen aktuellt år, medan standardkostnaden utgår från strukturen två år tidigare. Dels ingår delar av standardkostnaden för verksamhetsövergripande kostnader i referenskostnaden. Källa: SKR

Umeå kommun ligger lågt i många utav dessa parametrar vid jämförelse med övriga kommuner inom kommungruppen större stad. Det är främst parametrar *andelen barn 0-19 år under inkomststandard* och *andelen lågutbildade 20-40 år* som Umeå kommun har en lägre andel än de flesta andra kommunerna.

Dessa faktorer påverkar den referenskostnad Umeå kommun ställs mot vilket påverkar nettokostnadsavvikelsen där Umeå genom ett långt och aktivt arbete mot fattigdom och utanförskap förväntas kosta mindre.

De stora kostnadsökningar nämnden kämpat med under 2023 och fortfarande kämpar med på IFO området påverkar givetvis kommunens nettokostnad.

Jämför man med Uppsala så har Uppsala en nettokostnadsavvikelse på -1,7% men deras nettokostnad per invånare uppgår till 5 752 kronor jämfört med Umeås kostnad om 5 275 kronor per invånare.

Dessa reflektioner speglas i R12 gruppen av ekonomichefer inriktade mot socialtjänst där man ser att referenskostnaden för IFO området är svårt att beräkna och leder till svängningar i avvikelser genom hur svår social utsatthet är att beräkna.

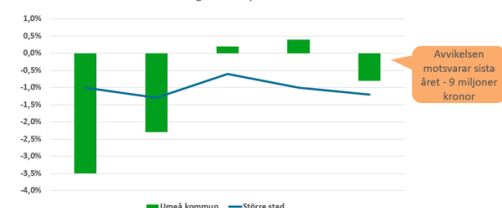
LSS

Nettokostnadsavvikelse

Avser insatser som ges med stöd av LSS, assistansersättning enligt SFB och HSL (hemsjukvård) i samband med LSS-insatser. Gäller följande insatser: Rådgivning och annat personligt stöd (råd och stöd), personlig assistans enligt LSS och assistansersättning enligt SFB, ledsagarservice, kontaktperson, avlösarservice i hemmet, korttidsvistelse utanför hemmet, korttidstillsyn för skolgångdomar över 12 år, boende i familjehem eller i bostad med särskild service för barn och ungdom, boende i bostad med särskild service för vuxna eller annan särskilt anpassad bostad för vuxna samt daglig verksamhet.

Diagram 1

Nettokostnadsavvikelsens utveckling för LSS i procent de senaste 5 åren

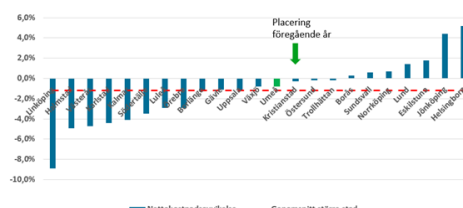

Källa: Etabla

UMEÅ KOMMUN

Diagram 2

Nettokostnadsavvikelse LSS för större städer år 2025, i procent

Källa: Etabla

UMEÅ KOMMUN

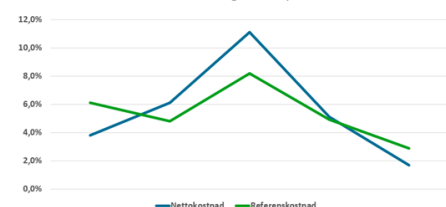
Nettokostnadsavvikelsen har fluktuerat en aning under perioden för Umeå Kommun, medan Större stad legat mer konstant kring -0,6% och -1,3% varje år. Trenden under 5-årsperioden är att Umeå kommun har gått från att ha en lägre nettokostnadsavvikelse än Större stad, till att ha en högre nettokostnadsavvikelse de senaste tre åren. Från att Umeå Kommun har ökat sin nettokostnadsavvikelse varje år så minskar den igen 2025. Umeå Kommun har åter en negativ nettokostnadsavvikelse och ligger väldigt nära större stad. Ett negativt värde innebär att det är ett lägre kostnadsläge än statistiskt förväntat.

Nettokostnadsavvikelsen på -0,8% för Umeå Kommun 2025 motsvarar -9 mkr och för större stad motsvarar nettokostnadsavvikelsen på -1,2%, -10 mkr. Inom LSS: en så är det inte lika stora variationer mellan de olika städerna inom gruppen större stad. Lägst har Linköping på -8,9% och högst har Helsingborg på 5,2%. Samtliga städer ligger väldigt nära vad de statistiskt förväntas kosta.

Referenskostnadsutveckling jmf med egen nettokostnadsutveckling

Diagram 3

Netto- och referenskostnadsens utveckling för LSS i procent de senaste 5 åren

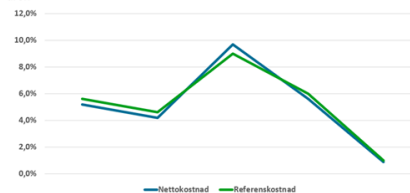

Källa: Etabla

UMEÅ KOMMUN

Diagram 4

Netto- och referenskostnadsens utveckling för större stad för verksamhet x, i procent de senaste 5 åren

Källa: Etabla

UMEÅ KOMMUN

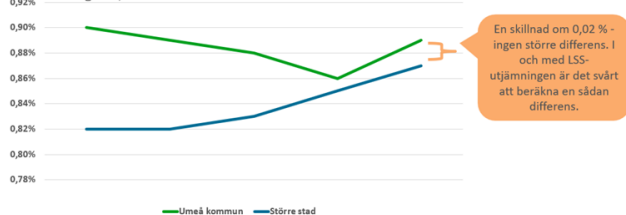
Sett över hela 5-årsperioden har referenskostnaden ökat i samma utsträckning för Umeå Kommun och Större stad, de har följt varandra i stor utsträckning. Nettokostnaden har däremot ökat lite mer

över perioden för Umeå Kommun, vilket är anledningen till att nettokostnadsavvikelsen har ökat fram till 2024 (som visualiseras i diagram 1). Att Umeå Kommun närmar sig Större stad igen i nettokostnadsavvikelse mellan 2024 och 2025 beror på att referenskostnaden ökade mer än nettokostnaden för Umeå Kommun. Utvecklingen av netto- och referenskostnaden för större stad har varit samstämd under hela perioden, därav att deras nettokostnadsavvikelse också varit rätt konstant över perioden.

Andel av populationen

Diagram 5

Andel av populationen för LSS i jämförelse med större stad – Invånare med insatser enligt LSS, andel

Källa: Kolada
UMEÅ KOMMUN

Vid analys av population har urvalet gjorts utifrån de faktorer som kommunen bör följa upp utifrån Agenda 2030 samt vedertagna effektivitets mått i Kolada. Parametern som jämförs är andelen invånare med insats enligt LSS, jämförelse med större stad.

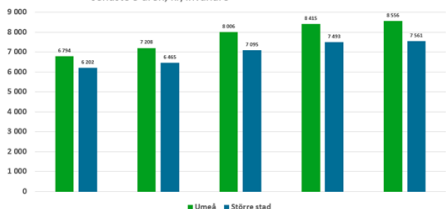
Umeå kommun har tidigare haft en något högre andel invånare med insats enligt LSS än större stad. 2025 är skillnaden endast 0,02 %. Däremot kan vi se en liten uppgång även för Umeå Kommun mellan 2024 och 2025. I och med LSS-utjämningsystemet så ska i teorin detta balanseras ut inom Sverige. För att exemplifiera detta visas nedan en tabell av LSS-utjämning, kronor per invånare, jämfört med större stad för samma tidsperiod.

LSS-utjämning kommunen, kr/inv	2021	2022	2023	2024	2025
Större stad	627	616	736	761	790
Umeå Kommun	1210	1314	1618	1625	1580

Analys av nettokostnadsjämförelse

Diagram 6

Nettokostnads utveckling för verksamhet x i jämförelse med större stad de senaste 5 åren, kr/invånare

Källa: Kolada
UMEÅ KOMMUN

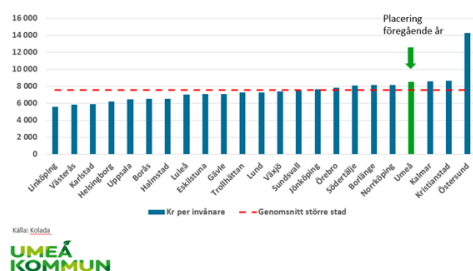
Diagram 7

Procentuell avvikelse i nettokostnad för LSS jämfört med större stad de senaste 5 åren

Källa: Kolada
UMEÅ KOMMUN

Diagram 8 Nettokostnad LSS för större städer år 2025, kr/invånare

Nettokostnadens utveckling de senaste åren i kr/invånare visar att Umeå Kommuns har en högre kostnad per invånare jämfört med större stad mellan 2021 och 2025. För Umeå Kommun har nettokostnaden ökat under 5-årsperioden med 1 761 kr/invånare, att jämföra med större stad som ökat med 1 359 kr/invånare.

Den procentuella avvikelsen i nettokostnad för LSS:en jämfört med större stad de senaste 5 åren visar att nettokostnaden för Umeå Kommun har ökat i större utsträckning än för kommungruppen större stad.

Sammanfattning

Inom nämndens verksamheter granskas och analyseras nettokostnadsavvikelser för individ- och familjeomsorg och LSS. Dels förändringen emellan 2024 och 2025, men främst hur utvecklingen av nyckeltalen varit under en 5-årsperiod.

För individ- och familjeomsorgen inklusive försörjningsprocesserna var nettokostnadsavvikelsen 2025 5,4% eller 36 mkr. Under 5-årsperioden kan man se en trend av en något högre nettokostnadsavvikelse de senaste åren jämfört med 2021 och 2022. Vilket beror på att nettokostnaderna ökat mer än referenskostnaden de senaste åren. Orsaken till den minskade kostnaden efter 2023 beror främst på en klassificering av vissa ärenden från IFO till LSS.

Att Umeå kommun ändå fortsatt har höga nettokostnader beror framför allt på kostnader inom barn och ungdomsvård och vuxna missbruksvård. Mer specifikt inom köp av verksamhet, dyra placeringar för individer med komplexa behov. Under de senaste åren så har insatser gjorts för att försöka mildra den ekonomiska effekten, men trots färre placerade så har kostnaderna ökat på grund utav att priset per dygn ökat hos externa aktörer.

Större stad hade en högre nettokostnadsavvikelse än Umeå Kommun, på 7,7%. Om Umeå skulle haft samma procentuella avvikelse som snittet i större stad skulle det innebära att avvikelsen skulle öka från 36 mkr till 48 mkr.

För LSS inklusive försörjningsprocesserna var nettokostnadsavvikelsen 2025, -0,8% eller -9 mkr. Där Umeå kommun kostnadsmässigt ligger lite lägre än vad som är statistiskt förväntat. Om Umeå skulle haft samma procentuella avvikelse som snittet i större stad skulle det innebära att avvikelsen skulle minska till -10 mkr. Umeå Kommuns nettokostnadsavvikelse ligger nu väldigt nära större stad.

Tjänsteskrivelse

2026-09-21

Individ- och
familjenämndens
arbetsutskott

Diariennr: IFN-2026/00289

Ramjustering personligt ombud

Förslag till beslut

Individ och familjenämnden föreslår kommunstyrelsen att omfördela 850 000 kronor avseende verksamheten personligt ombud från individ- och familjenämnden till miljö och hälsoskydd inom samhällsbyggnadsförvaltningen genom en teknisk ramjustering från och med 1 januari 2027.

Ärendebeskrivning

Rollen som personligt ombud (PO) bör vara fristående från såväl myndighetsutövning inom socialtjänsten som operativ vård- och omsorgsverksamhet, för att kunna arbeta oberoende med individens bästa i fokus. Eftersom uppdraget handlar om att stärka målgruppens möjligheter att tillvarata sina rättigheter i kontakter med olika myndigheter och aktörer, är det avgörande att funktionen har en självständig och oberoende ställning i organisationen.

Ansvarig för verksamheten idag är Charlotte Edman som från slutet av augusti påbörjar ett nytt uppdrag inom miljö- och hälsoskyddsavdelningen. Därför är det ett lämpligt tillfälle att genomföra en verksamhetsövergång då hon fortsätter sitt personalansvar över PO inom ny förvaltning.

Beslutsunderlag

Organisatorisk flytt av personligt ombud

Beredningsansvariga

Simon Blomberg, ekonomichef

Malin Björkman, verksamhetschef stöd och omsorg

Charlotte Edman, enhetschef miljö- och hälsoskyddsavdelningen

Fredrik Hedlund, tf. stadsbyggnadsdirektör

Beslutet ska skickas till

Kommunstyrelsen

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Karolina Lundqvist
Socialdirektör

Simon Blomberg
Ekonomichef

Umeå kommun

Protokollsutdrag

Individ- och familjenämndens arbetsutskott 2026-10-07

§ 88

Diariennr: IFN-2026/00289

Ramjustering personligt ombud**Arbetsutskottets förslag till beslut**

Individ och familjenämnden föreslår kommunstyrelsen att omfördela 850 000 kronor avseende verksamheten personligt ombud från individ- och familjenämnden till miljö- och hälsoskydd inom samhällsbyggnadsförvaltningen genom en teknisk ramjustering från och med 1 januari 2027.

Ärendebeskrivning

Rollen som personligt ombud (PO) bör vara fristående från såväl myndighetsutövning inom socialtjänsten som operativ vård- och omsorgsverksamhet, för att kunna arbeta oberoende med individens bästa i fokus. Eftersom uppdraget handlar om att stärka målgruppens möjligheter att tillvarata sina rättigheter i kontakter med olika myndigheter och aktörer, är det avgörande att funktionen har en självständig och oberoende ställning i organisationen.

Ansvarig chef för PO idag började i slutet av augusti ett nytt uppdrag inom miljö- och hälsoskyddsavdelningen. Därför är det ett lämpligt tillfälle att genomföra en verksamhetsövergång då hon fortsätter sitt personalansvar över PO inom ny förvaltning.

Beslutsunderlag

Organisatorisk flytt av personligt ombud

Beredningsansvariga

Simon Blomberg, ekonomichef

Malin Björkman, verksamhetschef stöd och omsorg

Charlotte Edman, enhetschef miljö- och hälsoskyddsavdelningen

Fredrik Hedlund, tf. stadsbyggnadsdirektör

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

Umeå kommun

Protokollsutdrag

Individ- och familjenämndens arbetsutskott 2026-10-07

Stöd- och omsorgsförvaltningens förslag till beslut

Individ och familjenämnden föreslår kommunstyrelsen att omfördela 850 000 kronor avseende verksamheten personligt ombud från individ- och familjenämnden till miljö och hälsoskydd inom samhällsbyggnadsförvaltningen genom en teknisk ramjustering från och med 1 januari 2027.

Arbetsutskottets beslutsordning

Individ- och familjenämndens arbetsutskott beslutar i enlighet med stöd- och omsorgsförvaltningens förslag.

Beslutet ska skickas till

Kommunstyrelsen
Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

Förslag till beslut

Organisationstillhörigheten för verksamheten Personligt ombud (PO) har diskuterats under en period och därför setts över. Verksamheten är i nuläget organiserad i förvaltningen stöd och omsorg inom verksamheten funktionshinderomsorg. Förslaget är en verksamhetsövergång från stöd och omsorg till Miljö och Hälsoskydd inom samhällsbyggnadsförvaltningen. I och med överflyttning ramjusteras 850 000 kronor från individ och familjenämnden till miljö och hälsoskydd.

Ärendebeskrivning

Vi kan konstatera att den nuvarande organiseringen för de personliga ombuden inte helt är i linje med de nationella rekommendationerna. Rollen som personligt ombud bör vara fristående från såväl myndighetsutövning inom socialtjänsten som operativ vård- och omsorgsverksamhet, för att kunna arbeta oberoende med individens bästa i fokus. Eftersom uppdraget handlar om att stärka målgruppens möjligheter att tillvarata sina rättigheter i kontakter med olika myndigheter och aktörer, är det avgörande att funktionen har en självständig och oberoende ställning i organisationen.

Verksamheten finansieras till största delen genom stadsbidrag som söks årsvis från Socialstyrelsen. Samtliga kommuner i Umeåregionen samt Region Västerbotten deltar genom kompletterande bidrag som erläggs årsvis. En central förutsättning är just att verksamheten ska vara organisatoriskt oberoende i förhållande till både utförarverksamhet och myndighetsfunktioner. Mot denna bakgrund bedömer vi att en placering inom miljö- och hälsoskydd är mer ändamålsenlig, då den är mer frikopplad från vård- och omsorgsverksamheten.

Ansvarig för verksamheten idag är Charlotte Edman som från slutet av augusti påbörjar ett nytt uppdrag inom Miljö och Hälsoskydd. Vi ser det därför som ett lämpligt tillfälle att genomföra en verksamhetsövergång då hon fortsätter sitt personalansvar över PO inom ny förvaltning. Verksamheten har en ledningsgrupp med representanter från kommun, region både primärvård och psykiatri, arbetsförmedling, försäkringskassa, länsstyrelsen och brukar- och anhörigorganisationer. Verksamheten rapporterar årligen till Socialstyrelsen hur de

statliga medlen har använts, tendenser och brister som uppmärksammas i välfärdssystemen. Rapporten redovisas även i de politiska nämnder som PO är verksamma i.

Personliga ombuden är positiva till en verksamhetsövergång och har under en lång period påtalat utmaningarna med att PO är organiserade inom socialtjänst.

PO ombuden har idag sin arbetsplats lokaliserade till Sveagatan och där kan de sitta kvar.

Uppdrag – personliga ombud

Personliga ombudsverksamheten i Umeåregionen är en organisation i samverkan mellan sex kommuner och Region Västerbotten där Umeå Kommun är värdkommun och har arbetsgivaransvaret. Ombuden är verksamma i Umeå, Robertsfors, Vindeln, Vännäs, Bjurholm och Nordmalings kommuner.

Arbetet styrs av svensk författningssamling SFS 2013:522, utfärdat av regeringen 13 juni 2013 samt meddelandeblad nr 5/2020 utfärdat av Socialstyrelsen.

I dag finns fem heltidsanställda PO inom förvaltningen stöd och omsorg. Personliga ombud vänder sig till personer över 18 år med psykisk funktionsnedsättning och/eller psykisk ohälsa med svårigheter att få sitt vardagsliv att fungera. Stödet är frivilligt och kostnadsfritt

Stödja individen att få sina behov och rättigheter tillgodosedda

Samordna kontakter med olika myndigheter och vårdgivare

Funktera som en oberoende part som står på klientens sida

Identifiera brister i systemet och bidra till förbättringar. Verkar som Socialstyrelsens/ledningsgruppens "spejare" i välfärdssystemet.

Sammanfattningsvis hjälper personliga ombud personer att få rätt stöd i vardagen och bättre samordning mellan olika insatser. Personliga ombud svarar inte för vård och behandling, de beslutar inte om vård och stödinsatser och ersätter inte det arbete som utförs av till exempel god man, förvaltare, kontaktperson, boendestöd eller personlig assistent.

Personligt ombud är ingen myndighet och det förs därför inga journaler. Stödet är tidsbegränsat och en individuell bedömning görs om stöd kan ges av personligt ombud.

Budget

Budget som Stöd och omsorgsförvaltningens har för PO 2026 är ca 3,9 mnkr. Statliga medel finansierar verksamheten till ca 65%, övriga intäkter kommer från kranskommuner och regionen. Umeå kommun och förvaltningen stöd och omsorg finansierar med ca 850 000/år. Både över och underskott behålls inom verksamheten. I nuläget finns ett överskott på ca 650 000 som följer med verksamheten. Stöd och omsorgsförvaltningen har för avsikt att göra ramjustering till Miljö och Hälsoskydd på 850 000 i samband med den organisatoriska förändringen.

Intäkter jan-dec 2026

Länsstyrelsen	2 605 550
Regionen	299 531
Umeå Kommun	849 000
Vindelns kommun	45 413
Vännäs Kommun	57 154
Robertsfors Kommun	50 960
Bjurholms Kommun	32 162
Nordmalings Kommun	52 529
Kvar på balansen 2025:	
Summa intäkter 2026	3 992 299

Länsstyrelsens och Socialstyrelsens bedömning av organisatorisk placering för PO ombud

Organisationsformen är inte nationellt reglerad utan det är upp till de kommuner som har PO att avgöra var de är organiserade. En central princip i Länsstyrelsens och Socialstyrelsens riktning är att personliga ombud ska arbeta på den enskildes uppdrag och inte som en myndighetsfunktion. Vilket förutsätter en oberoende och fristående roll. Socialstyrelsen är också tydlig med att PO ska vara fristående socialtjänstens myndighetsutövning, vilket signalerar att personliga ombud ska organiseras så att deras självständighet och fristående roll från myndighetsutövningen säkerställs.

Fortsatt uppdrag inom Miljö och Hälsoskydd

En organisatorisk placering inom Miljö och hälsoskydd förändrar inte uppdraget. Socialtjänsten kommer fortsatt att vara en mycket viktig samverkanspart i arbetet med att främja psykisk hälsa. Detta innebär bland annat att individ- och familjenämnden även fortsättningsvis kommer att få information och insyn i de systemfel som personliga ombud identifierar, så att socialtjänsten kan utveckla stödet till personer med psykiska funktionsnedsättningar. Kraven från Länsstyrelsen kommer även framgent att uppfyllas, då det finns tydliga rutiner och väl fungerande processer för detta.

Utifrån risk- och konsekvensanalys som är gjord i samverkan med facket (Vision) så är de risker och åtgärder som belyses hanterbara oavsett om verksamheten är organiserad i stöd och omsorg eller att den flyttas till miljö och hälsoskydd. Riskerna är fler om verksamheten behöver byta chef och blir kvar inom stöd och omsorg. Det kräver i så fall mer analys och eventuellt fler åtgärder. Byte av chef skulle påverka personliga ombudens arbetssituation och där det skulle krävas en bra introduktion och förståelse för verksamheten av en ny chef. Störst risk är att personliga ombuden upplever stress, oro, minskad arbetsglädje och en högre arbetsbelastning. Vissa åtgärder behöver genomföras oavsett organisatorisk tillhörighet. Se separat risk- och konsekvensbedömning.

Stadsbyggnadsförvaltningen och Miljö och Hälsoskydds bedömning

Avdelningen Miljö och Hälsoskydd delar Individ och familjenämndens uppfattning att verksamheten Personliga Ombud kan överföras till avdelningen i samband med att enhetschef Charlotte Edman påbörjar sitt nya uppdrag inom Miljö och Hälsoskydd. Riktningen är att beslut om detta ska tas i både individ och familjenämnden och Miljö och hälsoskyddsnämnden under oktober månad.

Beredningsansvariga

Malin Björkman, verksamhetschef stöd och omsorg

Charlotte Edman, enhetschef miljö- och hälsoskyddsavdelningen

Fredrik Hedlund, tf. Stadsbyggnadsdirektör

Karolina Lundqvist, Socialdirektör

Umeå kommun**Protokollsutdrag**Individ- och familjenämndens arbetsutskott 2026-10-07

§ 88

Diariennr: IFN-2026/00289

Ramjustering personligt ombud**Arbetsutskottets förslag till beslut**

Individ och familjenämnden föreslår kommunstyrelsen att omfördela 850 000 kronor avseende verksamheten personligt ombud från individ- och familjenämnden till miljö- och hälsoskydd inom samhällsbyggnadsförvaltningen genom en teknisk ramjustering från och med 1 januari 2027.

Ärendebeskrivning

Rollen som personligt ombud (PO) bör vara fristående från såväl myndighetsutövning inom socialtjänsten som operativ vård- och omsorgsverksamhet, för att kunna arbeta oberoende med individens bästa i fokus. Eftersom uppdraget handlar om att stärka målgruppens möjligheter att tillvarata sina rättigheter i kontakter med olika myndigheter och aktörer, är det avgörande att funktionen har en självständig och oberoende ställning i organisationen.

Ansvarig chef för PO idag började i slutet av augusti ett nytt uppdrag inom miljö- och hälsoskyddsavdelningen. Därför är det ett lämpligt tillfälle att genomföra en verksamhetsövergång då hon fortsätter sitt personalansvar över PO inom ny förvaltning.

Beslutsunderlag

Organisatorisk flytt av personligt ombud

Beredningsansvariga

Simon Blomberg, ekonomichef

Malin Björkman, verksamhetschef stöd och omsorg

Charlotte Edman, enhetschef miljö- och hälsoskyddsavdelningen

Fredrik Hedlund, tf. stadsbyggnadsdirektör

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

Umeå kommun

Protokollsutdrag

Individ- och familjenämndens arbetsutskott 2026-10-07

Stöd- och omsorgsförvaltningens förslag till beslut

Individ och familjenämnden föreslår kommunstyrelsen att omfördela 850 000 kronor avseende verksamheten personligt ombud från individ- och familjenämnden till miljö och hälsoskydd inom samhällsbyggnadsförvaltningen genom en teknisk ramjustering från och med 1 januari 2027.

Arbetsutskottets beslutsordning

Individ- och familjenämndens arbetsutskott beslutar i enlighet med stöd- och omsorgsförvaltningens förslag.

Beslutet ska skickas till

Kommunstyrelsen
Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

Tjänsteskrivelse

2026-09-25

Individ- och
familjenämndens
arbetsutskott

Diariennr: IFN-2026/00194

Yttrande över Policy för integrationsarbete i Umeå kommun - Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Förslag till beslut

Individ- och familjenämnden yttrar sig i enlighet med yttrande 2026-09-25.

Ärendebeskrivning

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har överlämnat förslag till *Policy för integrationsarbete i Umeå kommun* till individ- och familjenämnden samt övriga nämnder och bolag i Umeå kommun för yttrande. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden önskar synpunkter kring policyns upplägg och innehåll.

Förvaltningen bedömer att policyn överensstämmer väl med nämndens inriktning och vägledande principer men att det behöver tydliggöras hur integrationsarbetet ska följas upp och utvärderas.

Beslutsunderlag

Yttrande 2026-09-25

Policy för integrationsarbete i Umeå kommun – remissversion

Beredningsansvariga

Tilda Molin, utredare

Beslutet ska skickas till

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Karolina Lundqvist
Socialdirektör

Tilda Molin
Utredare

Umeå kommun

Protokollsutdrag

Individ- och familjenämndens arbetsutskott

2026-10-07

§ 85

Diariennr: IFN-2026/00194

Yttrande över Policy för integrationsarbete i Umeå kommun - Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Arbetsutskottets förslag till beslut

Individ- och familjenämnden yttrar sig i enlighet med yttrande 2026-09-25.

Ärendebeskrivning

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har överlämnat förslag till *Policy för integrationsarbete i Umeå kommun* till individ- och familjenämnden samt övriga nämnder och bolag i Umeå kommun för yttrande. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden önskar synpunkter kring policyns upplägg och innehåll. Förvaltningen bedömer att policyn överensstämmer väl med nämndens inriktning och vägledande principer men att det behöver tydliggöras hur integrationsarbetet ska följas upp och utvärderas.

Beslutsunderlag

Yttrande 2026-09-25

Policy för integrationsarbete i Umeå kommun – remissversion

Beredningsansvariga

Tilda Molin, utredare

Stöd- och omsorgsförvaltningens förslag till beslut

Individ- och familjenämnden yttrar sig i enlighet med yttrande 2026-09-25.

Arbetsutskottets beslutsordning

Individ- och familjenämndens arbetsutskott beslutar i enlighet med stöd- och omsorgsförvaltningens förslag.

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

Sida 2 av 2

Umeå kommun

Protokollsutdrag

Individ- och familjenämndens arbetsutskott

2026-10-07

Beslutet ska skickas till

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

Gymnasie- och
vuxenutbildningsnämnden

Yttrande över remiss - Policy för integrationsarbete i Umeå kommun

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har överlämnat förslag till Policy för integrationsarbete i Umeå kommun till individ- och familjenämnden samt övriga nämnder och bolag i Umeå kommun för yttrande. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden önskar synpunkter kring policyns upplägg och innehåll.

Sammanfattning av policyn

Kommunfullmäktige har beslutat att revidera den tidigare integrationsstrategin utifrån förändrade och mer komplexa förutsättningar inom mottagande, bosättning, arbetsmarknad och samhällsutveckling. Samtidigt omvandlas dokumentet från en strategi till en policy i enlighet med kommunens riktlinjer för styrande dokument. Policyn ska ange kommunens övergripande förhållningssätt och långsiktiga inriktning för integrationsarbetet. Den ska fungera som vägledning för nämnder, förvaltningar och verksamheter i planering, beslut och genomförande av integrationsinsatser.

Syftet är att bidra till ett långsiktigt, samordnat och kunskapsbaserat integrationsarbete som stärker förutsättningarna för egenförsörjning, social inkludering och aktiv delaktighet i samhällslivet. Policyn ska även främja att människors kompetenser, erfarenheter och drivkrafter tas till vara som resurser för kommunens utveckling, innovation, sociala sammanhållning och hållbara tillväxt

Individ- och familjenämndens synpunkter

I policyn anges att samtliga nämnder och bolag ska beakta policyn i planering, beslut och genomförande inom sina respektive ansvarsområden. Integrationsarbetet ska även ingå i verksamhetsplaneringen och följas upp inom ramen för ordinarie styr- och ledningssystem.

Umeå Kommun

Postadress 901 84 Umeå
Besöksadress Skolgatan 31A
Tel växel 090-16 10 00 (växel)

Ledning och stab IFN

Tilda Molin
tilda.molin@umea.se

Individ- och familjenämnden ser positivt på att policyn inte detaljstyr nämnderna. Samtidigt innebär dess övergripande utformning en utmaning när det gäller uppföljning. Policyn beskriver att förutsättningarna för integration har blivit alltmer komplexa, vilket också kan motivera ett behov av en tydligare styrning av hur arbetet ska följas upp och utvärderas.

Individ- och familjenämnden anser att policyn behöver tydliggöra hur integrationsarbetet ska följas upp och utvärderas. Det bör framgå vilka utgångspunkter och resultat som uppföljningen ska omfatta, hur resultaten ska återföras till ansvariga nämnder och verksamheter samt vilka krav som ställs på fortsatt utvecklingsarbete. Policyn bör även ange hur identifierade brister ska omhändertas, exempelvis genom åtgärdsplaner eller andra konkreta utvecklingsinsatser.

I övrigt bedömer individ- och familjenämnden att policyn överensstämmer väl med nämndens inriktning och vägledande principer. Policyn ligger även i linje med den nya socialtjänstlagens ambition om tidiga och förebyggande insatser. Nämnden har inga ytterligare synpunkter på policyns innehåll eller upplägg.

Karolina Lundqvist
Socialdirektör

Tilda Molin
Utredare

Umeå kommun

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Protokollsutdrag

2026-05-20

§ 45

Diariennr: SK-2026/00220

Remiss av Policy för integrationsarbete i Umeå kommun**Beslut**

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden beslutar

att överlämna remissutgåva av policy för integrationsarbete i Umeå kommun (bilaga 2) till kommunens nämnder och bolag för yttrande.

Ärendebeskrivning

Integrationsstrategi och aktivitetsplan 2019 antogs av kommunfullmäktige 2019-02-25.

Till följd av de förändrade förutsättningarna för mottagande, bosättning, arbetsmarknad och samhällsutveckling krävs en uppdaterad och mer strategisk inriktning på styrningen. Av den anledningen fattade kommunfullmäktige beslut 2025-11-24 (bilaga 1) att tidigare antagen integrationsstrategi ska revideras.

Revideringen 2026 av styrdokumentet syftar till att det fortsatt ska fungera som ett stöd för det strategiska och kommunövergripande integrationsarbetet i Umeå kommun och ska tydliggöra kommunens långsiktiga inriktning för integration och etablering samt hur arbetet ska bidra till social hållbarhet, kompetensförsörjning och ett tryggt samhälle.

I denna revidering ingår också att styrdokumentet går från att vara en strategi till att vara en policy för integrationsarbete i enlighet med det av kommunfullmäktige antagna riktlinjer för styrande dokument i Umeå kommun.

Syfte

Syftet med policy för integrationsarbete i Umeå kommun är att ange övergripande förhållningssätt och principer för integrationsarbetet.

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

Umeå kommun

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Protokollsutdrag2026-05-20

Policyn ska ge en gemensam inriktning och vara vägledande för nämnder, förvaltningar och verksamheter i planering, beslut och genomförande av insatser som rör integration.

Remissförfarande

Förslag till policy (bilaga 2) föreslås nu lämnas på remiss till kommunens nämnder (ej gemensamma nämnder), samt till UKF:s VD för vidarebefordran till berörda bolag för yttrande där gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden önskar synpunkter kring policyns upplägg och innehåll.

Remissyttrandet ska vara inlämnat till gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen senast den *29 oktober* 2026. Vid inlämning av remissyttrandet ska ärendenummer SK-2026/00220 framgå i ärenderaden. Skicka yttrandet till utbildningskontoret@umea.se.

Beslutsunderlag

Bilaga 1: Aktualitets- och relevansprövning KF 2025-11-24 § 254

Bilaga 2: Remissversion av Policy för integrationsarbete i Umeå kommun

Beredningsansvariga

Helén Andersson, verksamhetschef Arbetsmarknads- och integrationsenheten

Ismail Al-Mansoury, processledare, Arbetsmarknads- och integrationsenheten

Annelie Holmlund, nämndsekreterare

Anna Persson, utbildningsstrateg

Yrkanden

Socialdemokraterna och Liberalerna för bifall till tjänsteskrivelsens förslag.

Inga motyrkanden finns.

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

Umeå kommun

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Protokollsutdrag

2026-05-20

Propositionsordning

Ordföranden prövar tjänsteskrivelsens förslag och finner att nämnden beslutar att bifalla tjänsteskrivelsen.

Beslutet ska skickas till

Byggnadsnämnden, bndiarium@umea.se

Fritidsnämnden, umea.fritid@umea.se

För- och grundskolenämnden, utbildningskontoret@umea.se

Individ- och familjenämnden, ifnamnden@umea.se

Jämställdhetsutskottet, sofia.gustafsson.2@umea.se

Kommunstyrelsen, ksdiarium@umea.se

Kulturnämnden, umea.kultur@umea.se

Miljö- och hälsoskyddsnämnden, miljoochhalsoskydd@umea.se

Personalnämnden, olov.haggstrom@umea.se

Tekniska nämnden, tndiarium@umea.se

Umeå kommunföretag AB, fredrik.lundberg.ukf@umea.se

Äldrenämnden, aldrenamnden@umea.se

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

Policy för integrationsarbete i Umeå kommun

Beslutad av:
Kommunfullmäktige

Dokumenttyp:
Policy

Diarienummer:
[XXXX]

Giltighetstid:
Tills vidare

Datum, paragraf för beslut:
[20XX-XX-XX, § XX]

Dokumentansvarig:
Gymnasie- och
vuxenutbildningsnämnden

Dokumentet styr:
Nämnder och bolag

Bakgrund

Integrationsarbetet berörs av flera faktorer, som lagstiftning, migrationsmönster och arbetsmarknadens behov. Umeå kommun har gått från ett initialt mottagandefokus, kopplat till Bosättningslagen (2016:38), till ett mer långsiktigt och strukturerat integrationsarbete med fokus på egenförsörjning, självständighet, social inkludering och aktivt samhällsdeltagande.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har ett övergripande ansvar för att leda, samordna och utveckla kommunens integrationsarbete. Arbetet sker i nära samverkan med kommunens verksamheter, utbildningsaktörer, näringsliv och civilsamhälle, med målet att skapa hållbara strukturer som stärker individers delaktighet, försörjning och utveckling för att stärka individers möjligheter till etablering i arbetsliv och samhällsliv.

Förutsättningarna för integration har samtidigt blivit mer komplexa. Migrationen präglas idag av flera olika grupper, såsom kvotflyktingar, skyddsbehövande från Ukraina, anhöriginvandring, arbetskraftsinvandring och internationella studenter. Parallellt har förändringar inom etableringsuppdraget, utbildningssystemet och arbetsmarknaden skapat både nya utmaningar och möjligheter. Centrala områden som språk, utbildning, bostad, hälsa och social sammanhållning har därmed fått ökad betydelse.

Mot denna bakgrund har kommunen stärkt samverkan i etableringsprocessen mellan kommun, myndigheter, näringsliv och civilsamhälle. Genom gemensamma insatser som kombinerar språk, praktik och kompetensutveckling har fler vägar skapats till arbete, utbildning och delaktighet.

Integrationsarbetet är en ömsesidig och samhällsbärande process. Den ska bidra till en gemensam riktning för kommunens fortsatta arbete med att skapa ett inkluderande och hållbart samhälle där alla invånare ges likvärdiga möjligheter att delta, påverka och utvecklas.

Syfte

Syftet med denna policy är att ange övergripande förhållningssätt och principer för integrationsarbetet. Policyn ska ge en gemensam inriktning och vara vägledande för nämnder, förvaltningar och verksamheter i planering, beslut och genomförande av insatser som rör integration.

Policyn ska bidra till ett långsiktigt, samordnat och kunskapsbaserat arbete som stärker förutsättningarna för egenförsörjning, social inkludering och aktivt deltagande i samhällslivet. Den ska även bidra till att människors kompetenser, erfarenheter och drivkrafter är en resurs som ska tas tillvara och bidra till kommunens utveckling, innovation, sociala sammanhållning och hållbara tillväxt.

Lagar och andra krav

Tillämpningen av policyn ska ske i enlighet med gällande lagstiftning, kommunens styrdokument och internationella åtaganden, såsom:

Nationell lagstiftning:

- Socialtjänstlagen (2025:400)
- Lag (2016:38) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning
- Lag (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare
- Lag (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl.
- Diskrimineringslagen (2008:567)
- Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)
- Lag (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter

Omfattning och avgränsning

Policyn omfattar Umeå kommunkoncern. Den kommunala koncernen består av kommunfullmäktige, kommunstyrelse, kommunens nämnder och förvaltningar samt helägda kommunägda bolag. I delägda bolag och andra associationsformer verkar kommunen för att policyn ska tillämpas i tillämpliga delar. Vad som är tillämpliga delar ska avgöras utifrån ägarförhållandena, verksamhetens art och omständigheterna i övrigt.

Integrationsarbetet berör flera samhällsområden och ska ses i ett sammanhang med kommunens övriga arbete inom exempelvis utbildning, social hållbarhet, folkhälsa och trygghet.

Förhållningssätt för kommunens integrationsarbete

Umeå kommun ska vara en inkluderande, trygg och hållbar kommun där alla invånare, oavsett bakgrund, ges förutsättningar att delta i, påverka och bidra till samhällsutvecklingen. Integrationsarbetet ska utgå från en helhetssyn där individens resurser, erfarenheter och behov tas tillvara för att främja långsiktig etablering och delaktighet.

Integration är en ömsesidig och samhällsbärande process som förutsätter gemensamt ansvar mellan individ, kommun, myndigheter, arbetsliv och civilsamhälle. Arbetet ska stärka självständighet, egenförsörjning och möjligheten att aktivt delta i arbetsliv, utbildning och samhällsliv.

Integrationsarbetet ska genomsyras av likvärdighet, jämställdhet, barnrättsperspektiv och icke-diskriminering samt vilar på respekt för mänskliga rättigheter. Det ska bidra till att motverka strukturella hinder och skapa jämlika livsvillkor.

Integration är en central del av kommunens arbete för social hållbarhet och långsiktig utveckling. Genom att ta tillvara människors kompetenser och erfarenheter stärks både individens möjligheter och kommunens attraktionskraft, tillväxt och sociala sammanhållning.

Principer

Umeå kommuns integrationsarbete omfattar flera centrala samhällsområden som tillsammans skapar förutsättningar för etablering, delaktighet och långsiktig inkludering. Arbetet ska präglas av helhetssyn, samverkan och långsiktighet, där insatser inom olika områden samspelar och förstärker varandra.

Kommunen ska verka för att undanröja hinder och skapa strukturer som möjliggör att invånare, oavsett bakgrund, kan etablera sig, utvecklas och delta aktivt i samhällslivet. Integrationsarbetet ska utgå från individens förutsättningar och behov, samtidigt som det bidrar till samhällets gemensamma utveckling och sammanhållning.

Arbete, utbildning och språkutveckling

Umeå kommun ska skapa förutsättningar för att fler invånare når egenförsörjning genom arbete eller studier. Egenförsörjning är en central del av integrationen och en grund för självständighet, delaktighet och långsiktig etablering.

Språkutveckling ska utgöra en integrerad del av etableringsprocessen och kombineras med utbildning, praktik och arbetslivserfarenhet. Individens språkliga och yrkesmässiga kompetenser ska utvecklas parallellt och i samspel.

Utbildning, kompetensutveckling och validering av tidigare erfarenheter ska främjas för att underlätta inträdet på arbetsmarknaden. Samverkan med arbetsgivare, näringsliv och utbildningsaktörer är avgörande för att skapa relevanta och hållbara vägar till arbete samt för att möta arbetsmarknadens kompetensbehov.

Boende, hälsa och social hållbarhet

Ett tryggt och stabilt boende är en grundläggande förutsättning för etablering och delaktighet i samhället. Umeå kommun ska verka för hållbara boendelösningar under etableringsperioden som främjar trygghet, stabilitet och goda livsvillkor.

Integrationsarbetet ska bidra till att stärka individens fysiska och psykiska hälsa, då hälsa är en avgörande faktor för möjligheten att delta i arbetsliv, utbildning och samhällsliv. Insatser ska utformas så att de stödjer individens förmåga att leva ett självständigt och aktivt liv.

Arbetet ska även bidra till att motverka segregation och främja inkluderande livsmiljöer där människor möts, bygger relationer och ges möjlighet att delta i samhället på lika villkor. Trygghet, tillit och social sammanhållning ska vara vägledande i utvecklingen av dessa miljöer.

Barn och ungas uppväxtvillkor

Barn och unga ska ges likvärdiga förutsättningar att växa upp, utvecklas och nå sin fulla potential. Förskola och skola ska utgöra trygga och inkluderande miljöer som främjar språk, lärande och delaktighet.

Tidiga och samordnade insatser är avgörande för att stärka barns och ungas utveckling och framtida möjligheter till utbildning, arbete och aktivt deltagande i samhället.

Delaktighet i samhälls-, kultur- och fritidsliv

Umeå kommun ska verka för att alla invånare ges möjlighet att delta i samhälls-, kultur- och fritidsliv. Mötesplatser, föreningsliv och kulturella aktiviteter ska främja gemenskap, tillhörighet och inkludering. Ett aktivt deltagande i samhällslivet stärker individens delaktighet och bidrar till social sammanhållning.

Samverkan med näringsliv och civilsamhälle

Ett effektivt och hållbart integrationsarbete förutsätter ett nära och långsiktig samverkan mellan kommunen, arbetsgivare, myndigheter och civilsamhälle. Genom gemensamma insatser och partnerskap ska kommunen bidra till att skapa fler vägar till arbete, utbildning och delaktighet.

Näringslivet är en central aktör för att möjliggöra etablering och egenförsörjning, medan civilsamhället bidrar med viktiga kompletterande insatser, sociala nätverk och mötesplatser. Genom att ta tillvara dessa aktörers kompetens och engagemang stärks integrationsarbetet och fler vägar till delaktighet och inkludering skapas.

Organisation och ansvar

Integrationsarbetet är ett gemensamt ansvar för hela Umeå kommun. Samtliga nämnder och verksamheter ska, inom sina respektive ansvarsområden, beakta denna policy i planering, beslut och genomförande. Integrationsarbetet bör vara en del av verksamhetsplaneringen och följs upp i ordinarie styr- och ledningssystem.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har, i enlighet med sitt reglemente, ett övergripande ansvar för ledning, samordning och utveckling av kommunens arbetsmarknadsinsatser och integrationsarbete. Nämnden ansvarar bland annat för kommunal vuxenutbildning, svenska för invandrare (SFI), arbetsmarknadsåtgärder samt mottagande och etablering av vissa nyanlända invandrare.

Arbetsmarknads- och integrationsavdelningen, som organisatoriskt tillhör nämnden, har ett särskilt ansvar att operativt leda, samordna och följa upp integrationsarbetet. Avdelningen ska verka för att skapa ett sammanhållet och effektivt arbete i nära samverkan med övriga förvaltningar, myndigheter, näringsliv och civilsamhälle.

Relaterade styrdokument

- Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun

Umeå kommun följer löpande förändringar i lagstiftning, statlig styrning och internationell migration. Policyn för integrationsarbete kommer därmed att utvecklas i takt med samhällsförändringar, för att säkerställa ett aktuellt, rättssäkert och verkningsfullt integrationsarbete. På kommunal nivå ska arbetet samspela med andra framtagna styrdokument inom kommunens olika områden.

Umeå kommun

Protokollsutdrag

Individ- och familjenämndens arbetsutskott

2026-10-07

§ 85

Diariennr: IFN-2026/00194

Yttrande över Policy för integrationsarbete i Umeå kommun - Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Arbetsutskottets förslag till beslut

Individ- och familjenämnden yttrar sig i enlighet med yttrande 2026-09-25.

Ärendebeskrivning

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har överlämnat förslag till *Policy för integrationsarbete i Umeå kommun* till individ- och familjenämnden samt övriga nämnder och bolag i Umeå kommun för yttrande. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden önskar synpunkter kring policyns upplägg och innehåll. Förvaltningen bedömer att policyn överensstämmer väl med nämndens inriktning och vägledande principer men att det behöver tydliggöras hur integrationsarbetet ska följas upp och utvärderas.

Beslutsunderlag

Yttrande 2026-09-25

Policy för integrationsarbete i Umeå kommun – remissversion

Beredningsansvariga

Tilda Molin, utredare

Stöd- och omsorgsförvaltningens förslag till beslut

Individ- och familjenämnden yttrar sig i enlighet med yttrande 2026-09-25.

Arbetsutskottets beslutsordning

Individ- och familjenämndens arbetsutskott beslutar i enlighet med stöd- och omsorgsförvaltningens förslag.

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

Sida 2 av 2

Umeå kommun

Protokollsutdrag

Individ- och familjenämndens arbetsutskott

2026-10-07

Beslutet ska skickas till

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

Tjänsteskrivelse

2026-09-24

Individ- och
familjenämndens
arbetsutskott

Diariernr: IFN-2026/00275

Yttrande över Ds 2026:18 - Slutredovisning av tilläggsuppdraget om stärkt samverkan mellan socialtjänst och barn- och ungdomspsykiatri i brottsförebyggande syfte - Socialdepartementet

Förslag till beslut

Individ- och familjenämnden beslutar i enlighet med yttrande 2026-09-24.

Ärendebeskrivning

Delegationen för brottsförebyggande åtgärder inom socialtjänstens område har haft i uppdrag att biträda Socialdepartementet med att utreda vissa brottsförebyggande frågor som faller under socialtjänstens ansvar och där målet varit att förhindra att unga dras in i kriminalitet. I slutredovisningen lämnar delegationen förslag på hur samverkan mellan socialtjänsten och BUP kan stärkas i ett vålds- och brottsförebyggande syfte. Förslagen handlar bland annat om att ta fram ett nationellt kunskapsstöd till regioner och kommuner, att inrätta en professionsstödjande konsultationsfunktion i samtliga regioner samt vidareutveckla samverkansformen SSPF. Individ- och familjenämnden ser positivt på slutredovisningens förslag då de sammantaget kan innebära ökade möjligheter att ge barn och unga i sårbara situationer ett mer samordnat stöd i ett tidigt skede, vilket kan minska risken för att hamna i kriminalitet.

Beslutsunderlag

Yttrande 2026-09-24

Remissmissiv - Ds 2026:18 Slutredovisning av tilläggsuppdraget om stärkt samverkan mellan socialtjänst och barn- och ungdomspsykiatri i brottsförebyggande syfte

Beredningsansvariga

Utredare Lena Bolin

Verksamhetschef individ- och familjeomsorg Annette Forsberg

Koordinator Jenny Matarelli

Koordinator Peter Basun

2 av 2

Tjänsteskrivelse

Dnr: IFN-2026/00275

Beslutet ska skickas till

Kommunstyrelsen

Karolina Lundqvist
Socialdirektör

Lena Bolin
Utredare

Umeå kommun**Protokollsutdrag**Individ- och familjenämndens arbetsutskott 2026-10-07

§ 86

Diariennr: IFN-2026/00275

Remiss av Ds 2026:18 - Slutredovisning av tilläggsuppdraget om stärkt samverkan mellan socialtjänst och barn- och ungdomspsykiatri i brottsförebyggande syfte - Socialdepartementet**Arbetsutskottets förslag till beslut**

Individ- och familjenämnden beslutar i enlighet med yttrande 2026-09-24.

Ärendebeskrivning

Delegationen för brottsförebyggande åtgärder inom socialtjänstens område har haft i uppdrag att biträda Socialdepartementet med att utreda vissa brottsförebyggande frågor som faller under socialtjänstens ansvar och där målet varit att förhindra att unga dras in i kriminalitet. I slut-redovisningen lämnar delegationen förslag på hur samverkan mellan socialtjänsten och BUP kan stärkas i ett vålds- och brottsförebyggande syfte. Förslagen handlar bland annat om att ta fram ett nationellt kunskapsstöd till regioner och kommuner, att inrätta en professionsstödande konsultationsfunktion i samtliga regioner samt vidareutveckla samverkansformen SSPF.

Individ- och familjenämnden ser positivt på slutredovisningens förslag då de sammantaget kan innebära ökade möjligheter att ge barn och unga i sårbara situationer ett mer samordnat stöd i ett tidigt skede, vilket kan minska risken för att hamna i kriminalitet.

Beslutsunderlag

Yttrande 2026-09-24

Remissmissiv - Ds 2026:18 Slutredovisning av tilläggsuppdraget om stärkt samverkan mellan socialtjänst och barn- och ungdomspsykiatri i brottsförebyggande syfte

Beredningsansvariga

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

Umeå kommun

Protokollsutdrag

Individ- och familjenämndens arbetsutskott 2026-10-07

Utredare Lena Bolin

Verksamhetschef individ- och familjeomsorg Annette Forsberg

Koordinator Jenny Matarelli

Koordinator Peter Basun

Stöd- och omsorgsförvaltningens förslag till beslut

Individ- och familjenämnden beslutar i enlighet med yttrande 2026-09-24.

Förslag till beslut under överläggningarna

Igor Hell (M), Hanna Lundin Jernberg (L) och Liv Zetterberg (V) – Bifall till stöd- och omsorgsförvaltningens förslag.

Arbetsutskottets beslutsordning

Individ- och familjenämndens arbetsutskott beslutar i enlighet med stöd- och omsorgsförvaltningens förslag.

Beslutet ska skickas till

Kommunstyrelsen

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

Regeringskansliet

Remiss

2026-09-04
S2026/01742

Socialdepartementet

Enheten för socialtjänst och funktionshinderspolitik

Remittering av promemorian Ds 2026:18 Slutredovisning av tilläggsuppdraget om stärkt samverkan mellan socialtjänst och barn- och ungdomspsykiatri i brottsförebyggande syfte

Remissinstanser

1. Akademikerförbundet SSR
2. Almega Utbildning
3. Barnens Rätt i Samhället
4. Barnombudsmannen
5. Borlänge kommun
6. Botkyrka kommun
7. Brottsförebyggande rådet
8. Brottsoffermyndigheten
9. Enköpings kommun
10. Filipstads kommun
11. Funktionsrätt Sverige
12. Föreningen Sveriges socialchefer
13. Göteborgs kommun
14. Helsingborgs kommun
15. Idéburna Skolors Riksförbund
16. Jämställdhetsmyndigheten
17. Jönköpings kommun
18. Kalmar kommun

Telefonväxel: 08-405 10 00
Fax: 08-24 46 31
Webb: www.regeringen.se

Postadress: 103 33 Stockholm
Besöksadress: Fredsgatan 8
E-post: s.registrator@regeringskansliet.se

19. Karlskrona kommun
20. Kiruna kommun
21. Knas hemma
22. Kriminalvården
23. Linköpings universitet (Barnafrid – Nationellt kunskapscentrum)
24. Luleå kommun
25. Lunds universitet (Samhällsvetenskapliga och medicinska fakulteten, Socialhögskolan)
26. Länsstyrelsen i Uppsala län
27. Länsstyrelsen i Västerbottens län
28. Länsstyrelsen i Västra Götalands län
29. Länsstyrelsen i Östergötlands län
30. Länsstyrelsen Skåne
31. Länsstyrelsen Stockholm
32. Länsstyrelsen Värmland
33. Malmö kommun
34. Mariestads kommun
35. Maskrosbarn
36. Myndigheten för delaktighet
37. Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd
38. Myndigheten för vård- och omsorgsanalys
39. Nationell Samverkan för Psykisk Hälsa (NSPH)
40. Norrköpings kommun
41. Nätverket unga för tillgänglighet
42. Polismyndigheten
43. Psykologförbundet
44. Region Blekinge
45. Region Dalarna
46. Region Gotland
47. Region Gävleborg

48. Region Halland
49. Region Jämtland Härjedalen
50. Region Jönköpings län
51. Region Kalmar län
52. Region Kronoberg
53. Region Norrbotten
54. Region Skåne
55. Region Stockholm
56. Region Sörmland
57. Region Uppsala
58. Region Värmland
59. Region Västerbotten
60. Region Västernorrland
61. Region Västmanland
62. Region Örebro län
63. Region Östergötland
64. Riksföreningen för skolsköterskor
65. Rädda barnen
66. Skellefteå kommun
67. Skövde kommun
68. Socialstyrelsen
69. Specialpedagogiska skolmyndigheten
70. Statens beredning för medicinsk och social utvärdering
71. Statens institutionsstyrelse
72. Statens skolverk
73. Stiftelsen Allmänna Barnhuset
74. Stockholms kommun
75. Stockholms universitet (Samhällsvetenskapliga fakulteten)
76. Strängnäs kommun
77. Sundsvalls kommun

78. Svenska barnläkarföreningen
79. Svenska Föreningen för Barn- och ungdomspsykiatri
80. Svenska skolläkarföreningen
81. Sveriges Kommuner och Regioner
82. Sveriges Lärare
83. Sveriges Skolledare
84. Säkerhetspolisen
85. Södertälje kommun
86. Uddevalla kommun
87. Umeå kommun
88. Uppsala kommun
89. Varbergs kommun
90. Vision
91. Vänersborgs kommun
92. Västerås kommun
93. Västra Götalandsregionen
94. Växjö kommun
95. Åklagarmyndigheten
96. Örebro kommun
97. Östersunds kommun

Remissvaren ska ha kommit in till Socialdepartementet **senast den 8 december 2026**. Svaren bör lämnas per e-post till s.remissvar@regeringskansliet.se och med kopia till s.sof@regeringskansliet.se. Ange diarienummer S2026/01742 och remissinstansens namn i ämnesraden på e-postmeddelandet.

Svaret bör lämnas i två versioner: den ena i ett bearbetningsbart format (t.ex. Word), den andra i ett format (t.ex. pdf) som följer tillgänglighetskraven enligt lagen (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service. Remissinstansens namn ska anges i namnet på respektive dokument.

Remissvaren kommer att publiceras på regeringens webbplats.

I remissen ligger att regeringen vill ha synpunkter på förslagen eller materialet i promemorian. Om remissen är begränsad till en viss del av promemorian, anges detta inom parentes efter remissinstansens namn i remisslistan. En sådan begränsning hindrar givetvis inte att remissinstansen lämnar synpunkter också på övriga delar.

Myndigheter under regeringen är skyldiga att svara på remissen. En myndighet avgör dock på eget ansvar om den har några synpunkter att redovisa i ett svar. Om myndigheten inte har några synpunkter, räcker det att svaret ger besked om detta.

För **andra remissinstanser** innebär remissen en inbjudan att lämna synpunkter.

Promemorian kan laddas ned från Regeringskansliets webbplats www.regeringen.se.

Remissinstanserna kan utan kostnad beställa tryckta exemplar av promemorian via ett [beställningsformulär hos Multiply Solutions](#), tidigare Åtta45.

Råd om hur remissyttranden utformas finns i Statsrådsberedningens promemoria [Svara på remiss \(SB PM 2021:1\)](#). Den kan laddas ned från Regeringskansliets webbplats www.regeringen.se.

Jessica Löfvenholm
Ämnesråd

Kopia till

Multiply Solutions, e-postadress: regeringskansliet@multipliesolutions.se

Yttrande över Ds 2026:18 - Slutredovisning av tilläggsuppdraget om stärkt samverkan mellan socialtjänst och barn- och ungdomspsykiatri i brottsförebyggande syfte - Socialdepartementet

Inledning

Individ- och familjenämnden har tagit del av remissen Slutredovisning av tilläggsuppdraget om stärkt samverkan mellan socialtjänst och barn- och ungdomspsykiatri i brottsförebyggande syfte Ds 2026:18 och beretts tillfälle att lämna synpunkter på skrivelsen.

Delegationen för brottsförebyggande åtgärder inom socialtjänstens område (S 2023:C) har haft i uppdrag att biträda Socialdepartementet med att utreda vissa brottsförebyggande frågor som faller under socialtjänstens ansvar och där målet varit att förhindra att unga dras in i kriminalitet. I slutredovisningen lämnar delegationen förslag på hur samverkan mellan socialtjänsten och BUP kan stärkas i ett vålds- och brottsförebyggande syfte. Förslagen handlar bland annat om att ta fram ett nationellt kunskapsstöd till regioner och kommuner, att inrätta en professionsstödjande konsultationsfunktion i samtliga regioner samt vidareutveckla samverkansformen SSPF.

Individ- och familjenämnden ser positivt på slutredovisningens förslag då de sammantaget innebär ökade möjligheter att ge barn och unga i sårbara situationer ett mer samordnat stöd i ett tidigt skede, vilket kan minska risken för rekrytering till kriminalitet. Nämnden har valt att lämna synpunkter avseende vissa delar av skrivelsen.

Generella synpunkter

Barn och unga med olika psykiatriska tillstånd har en ökad kognitiv och känslomässig sårbarhet som i sin tur kan vara en riskfaktor för att hamna i

Umeå Kommun

Postadress 901 84 Umeå
Besöksadress Skolgatan 31A
Tel växel 090-16 10 00 (växel)

Ledning och stab IFN

Lena Bolin
lena.bolin@umea.se

kriminalitet, vilket även gäller barn som under uppväxten är utsatta för våld och andra missförhållanden. Däremot är det som delegationen också beskriver, att det ofta handlar om samverkande faktorer för att unga ska börja begå brott. En central del i arbetet är att identifiera barn och unga i riskzonen i ett tidigt skede och att kunna erbjuda rätt stöd. Att ytterligare stärka upp samverkan i enlighet med slutredovisningens förslag, att nå ökad kunskap om varandras uppdrag och ansvar inom området och en tydligare nationell vägledning rörande arbetssätt och metoder som kommuner och regioner bör använda, är tillsammans viktiga steg i rätt riktning. Nämnden delar även bedömningen att förslagen skulle kunna ge positiva effekter ur ett barnrättsligt perspektiv.

Nämnden instämmer i det som flera kommuner också uppmärksammat delegationen på, att det behövs ett gemensamt språk och kunskapsbas kommuner och regioner emellan gällande både riskfaktorer och sambandet mellan psykisk ohälsa och risk för framtida kriminalitet. Det kan också bidra till ökad tydlighet kring vad som hör till respektive verksamhets ansvarsområde och hur vi mer optimalt kan samverka för att ge rätt stöd och hjälp till målgruppen.

Synpunkter kap 12-14

12.2 Ett nationellt kunskapsstöd till regioner och kommuner samt lättillgängliga kunskapshöjande insatser

Nämnden är enig med bedömningen och tillstyrker förslaget. Förhoppningsvis kan det öka målgruppens möjlighet till rätt stöd och hjälp på jämlika villkor. Det är positivt om Socialstyrelsen tar fram ett nationellt kunskapsstöd som förbättrar och tydliggör kunskap om uppdrag men även ansvarsområden inom kommun och region rörande barn och unga som riskerar eller befinner sig i kriminalitet. Socialtjänsten har över tid tagit ett stort ansvar kring målgruppen och välkomnar därför förtydliganden inom området. Det är även fördelaktigt att fokus ligger på att ta fram ett stöd som både är lättillgängligt och verksamhetsanpassat för både chefer och personal. Att få mer förståelse för de olika vårdnivåer, uppdrag och arbetssätt som finns kan stärka samverkan.

12.3 Inrätta en professionsstödjande konsultationsfunktion i samtliga regioner för rådgivning och hänvisning avseende psykisk ohälsa hos barn och unga

Nämnden är enig med bedömningen och tillstyrker förslaget. Ur ett socialtjänstperspektiv skulle inrättandet av en konsultationsfunktion i

regionen kunna stärka stödet till kommunen i arbetet med målgruppen och förbättra och förenkla kommunikation och kontaktvägar till regionen och BUP. Det kan vara lämpligt att som redovisningen resonerar utgå från redan befintlig, etablerad verksamhet och förstärka den med ny kunskap och nya arbetssätt. Bedömningen att konsultationsfunktionen ska ta fram en rutin kring hur våldsutsatthet kan identifieras ser nämnden också positivt på.

12.4 Vidareutveckla samverkansformen SSPF samt utveckla, sprida, förvalta och följa upp arbetet med SSPF och SIG

Nämnden tillstyrker förslaget. Det finns fördelar med att, i linje med delegationens bedömning, stärka samverkan genom att vidareutveckla SSPF. Modellen är redan etablerad, används av de flesta kommuner och fungerar. En sådan utveckling kan också bidra till en mer enhetlig nationell tillämpning vilket kan stärka jämlikheten. Att involvera regionen i modellen som delegationen föreslår är värdefullt eftersom det tillför viktiga perspektiv, ingångar och kunskap. Samtidigt behöver det tydliggöras vilka regionala verksamheter som ska ingå och i vilka delar av arbetet de förväntas delta. En nationell uppföljning av SSPF och SIG behövs för att kunna följa resultatet av samverkan på aggregerad nivå.

12.5 Utveckla och verksamhetsanpassa arbetet med individbaserad systematisk uppföljning för SSPF och SIG

Nämnden tillstyrker förslaget. ISU behövs även för tillämpningen av nya socialtjänstlagen, då socialtjänsten fått ett tydligare uppdrag att arbeta utifrån kunskap och beprövad erfarenhet. För att bygga lokal kunskap behöver vi följa upp, inte bara på gruppnivå utan även kunna bryta ut data på individnivå. Att Socialstyrelsen stöttar i implementeringen av ISU är viktigt för att säkra kvaliteten, men även för att tillvarata verksamheternas behov, för bästa användbarhet. Medskicket är en önskan om ett "lättjobbat" system för uppföljning, med ett gränssnitt som kan synkroniseras med aktuellt verksamhetssystem.

13.4 Konsekvenser för den kommunala självstyrelsen

Det är positivt att utredningen tydliggör att de riktade föreslagna insatserna och modellerna inte är avsedda att inskränka den kommunala autonomin, utan istället syftar till att stärka förutsättningarna för att kunna fullgöra våra uppdrag inom respektive verksamhetsområde.

14.1 Nationellt stöd gällande arbetssätt och insatser

Nämnden instämmer i bedömningen att det idag kan vara väntetid till viktiga utbildningsplatser för vissa rekommenderade metoder och även kostsamt verksamheterna. Att ge Socialstyrelsen möjlighet att hantera licenser och utbildning kring dessa vore därför positivt. Då det idag finns ett rikt utbud av olika samverkansmodeller, metoder och arbetssätt är det också precis som delegationen belyser, värdefullt om den nationella nivån tydligare kan visa riktning kring vilka insatser som ger bäst resultat för målgruppen samt ge kommunerna stöttning kring implementeringen av dessa.

14.3 Bristande samordning i det brottsförebyggande arbetet gällande barn med funktionsnedsättning

Delegationen uppger att kommuner och andra aktörer återkommande lyft en oro kring att barn och unga med funktionsnedsättning hamnar mellan verksamheter och att det därför är ett utvecklingsområde. Nämnden instämmer i detta samt i rekommendationen att ett nationellt, verksamhetsnära stöd tas fram till kommunerna, som kan förbättra lokal samverkan rörande målgruppen.

Karolina Lundqvist
Socialdirektör

Lena Bolin
Utredare

Umeå kommun**Protokollsutdrag**

Individ- och familjenämndens arbetsutskott 2026-10-07

§ 86

Diariennr: IFN-2026/00275

Remiss av Ds 2026:18 - Slutredovisning av tilläggsuppdraget om stärkt samverkan mellan socialtjänst och barn- och ungdomspsykiatri i brottsförebyggande syfte - Socialdepartementet**Arbetsutskottets förslag till beslut**

Individ- och familjenämnden beslutar i enlighet med yttrande 2026-09-24.

Ärendebeskrivning

Delegationen för brottsförebyggande åtgärder inom socialtjänstens område har haft i uppdrag att biträda Socialdepartementet med att utreda vissa brottsförebyggande frågor som faller under socialtjänstens ansvar och där målet varit att förhindra att unga dras in i kriminalitet. I slut-redovisningen lämnar delegationen förslag på hur samverkan mellan socialtjänsten och BUP kan stärkas i ett vålds- och brottsförebyggande syfte. Förslagen handlar bland annat om att ta fram ett nationellt kunskapsstöd till regioner och kommuner, att inrätta en professionsstödande konsultationsfunktion i samtliga regioner samt vidareutveckla samverkansformen SSPF.

Individ- och familjenämnden ser positivt på slutredovisningens förslag då de sammantaget kan innebära ökade möjligheter att ge barn och unga i sårbara situationer ett mer samordnat stöd i ett tidigt skede, vilket kan minska risken för att hamna i kriminalitet.

Beslutsunderlag

Yttrande 2026-09-24

Remissmissiv - Ds 2026:18 Slutredovisning av tilläggsuppdraget om stärkt samverkan mellan socialtjänst och barn- och ungdomspsykiatri i brottsförebyggande syfte

Beredningsansvariga

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

Umeå kommun

Protokollsutdrag

Individ- och familjenämndens arbetsutskott 2026-10-07

Utredare Lena Bolin

Verksamhetschef individ- och familjeomsorg Annette Forsberg

Koordinator Jenny Matarelli

Koordinator Peter Basun

Stöd- och omsorgsförvaltningens förslag till beslut

Individ- och familjenämnden beslutar i enlighet med yttrande 2026-09-24.

Förslag till beslut under överläggningarna

Igor Hell (M), Hanna Lundin Jernberg (L) och Liv Zetterberg (V) – Bifall till stöd- och omsorgsförvaltningens förslag.

Arbetsutskottets beslutsordning

Individ- och familjenämndens arbetsutskott beslutar i enlighet med stöd- och omsorgsförvaltningens förslag.

Beslutet ska skickas till

Kommunstyrelsen

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

Tjänsteskrivelse

2026-08-21

Individ- och
familjenämndens
arbetsutskott

Diariennr: IFN-2026/00258

Upphandling av processtöd

Förslag till beslut

Individ- och familjenämnden beslutar att upphandling av nytt processtöd ska genomföras med Software as a Service (SaaS) som efterfrågad driftsform, under förutsättning att ställda krav avseende informations-säkerhet, dataskydd, sekretess, kontinuitet och leverantörsuppföljning uppfylls.

Ärendebeskrivning

Individ- och familjenämnden och äldre- och vårdnämnden planerar att upphandla ett gemensamt processtöd för handläggning, dokumentation, genomförande, uppföljning och administration inom socialtjänst samt kommunal hälso- och sjukvård. Systemet kommer att utgöra en verksamhetskritisk IT-tjänst med höga krav på tillgänglighet, informationssäkerhet och kontinuitet. Inför upphandlingen har en utredning genomförts för att bedöma lämplig driftsform. Utredningen har omfattat lokal drift (on-premises) och Software as a Service (SaaS). Bedömningen har utgått från verksamhetens behov, informationsklassning, riskanalys, juridiska förutsättningar, informations-säkerhet, robusthet och kostnadseffektivitet.

Bedömning

Processtödet kommer att behandla känsliga personuppgifter, uppgifter om hälsa, sociala förhållanden, skyddade personuppgifter och andra uppgifter som omfattas av sekretess enligt offentlighets- och sekretesslagen. Informationsklassningen har bedömts till K4/R4/T4, vilket innebär mycket höga krav på konfidentialitet, riktighet och tillgänglighet. Utredningen visar att lokal drift ger en hög grad av kontroll över data och infrastruktur men samtidigt innebär betydande krav på egen kompetens, investeringar, driftorganisation, säkerhetsarbete och långsiktig livscykelhantering. Kommunen behöver i så fall bära det fulla ansvaret för drift, övervakning, säkerhetsuppdateringar, redundans, backup och återställning över systemets hela livslängd.

Tjänsteskrivelse

Dnr: IFN-2026/00258

SaaS bedöms ge bättre förutsättningar för hög tillgänglighet, skalbarhet, specialistkompetens, kontinuerliga säkerhetsuppdateringar och långsiktig produktutveckling. Lösningen minskar samtidigt behovet av kommunala investeringar i teknisk infrastruktur och specialiserade driftresurser.

Den juridiska analysen visar att en SaaS-lösning är möjlig under förutsättning att leverantören endast behandlar informationen för teknisk bearbetning och lagring samt att krav ställs på dataskydd, sekretess, informationssäkerhet, lagringsplats, underbiträden, loggning, behörighetsstyrning, export och avveckling. Bedömningen är att utlämnande av uppgifter till leverantören kan ske med stöd av 10 kap. 2 a § offentlighets- och sekretesslagen, under förutsättning att det inte bedöms olämpligt med hänsyn till omständigheterna och att erforderliga skyddsåtgärder införs.

Konsekvenser för informationssäkerhet och dataskydd

Val av SaaS förutsätter att leverantören uppfyller kommunens krav på informationssäkerhet motsvarande informationsklassning K4/R4/T4. Krav ska ställas på bland annat stark autentisering, behörighetsstyrning, kryptering, loggning, incidenthantering, säkerhetsgranskning, backup, återställning, kontinuitetsplanering och reglerad hantering av personuppgifter genom personuppgiftsbiträdesavtal.

Sammanfattande motivering

Vid en samlad bedömning bedöms SaaS ge den bästa balansen mellan verksamhetsnytta, informationssäkerhet, robusthet, tillgänglighet, kostnadseffektivitet och långsiktig hållbarhet. Förutsatt att ställda krav uppfylls bedöms SaaS vara en lämplig och lagenlig driftsform för det nya processtödet.

Beslutsunderlag

Utkontraktering av IT-drift – Upphandling processtöd

Beredningsansvariga

Sofia Henriksson, verksamhetsutvecklare

Beslutet ska skickas till

Ulrika Gustafsson, stabschef

Karolina Lundqvist
Socialdirektör

Ulrika Gustafsson
Stabschef

Umeå kommun

Protokollsutdrag

Individ- och familjenämndens arbetsutskott 2026-10-07

§ 87

Diariennr: IFN-2026/00258

Upphandling av processtöd**Arbetsutskottets förslag till beslut**

Individ- och familjenämnden beslutar att upphandling av nytt processtöd ska genomföras med Software as a Service (SaaS) som efterfrågad driftsform, under förutsättning att ställda krav avseende informations-säkerhet, dataskydd, sekretess, kontinuitet och leverantörsuppföljning uppfylls.

Ärendebeskrivning

Individ- och familjenämnden och äldre- och barnnämnden planerar att upphandla ett gemensamt processtöd för handläggning, dokumentation, genomförande, uppföljning och administration inom socialtjänst samt kommunal hälso- och sjukvård. Systemet kommer att utgöra en verksamhetskritisk IT-tjänst med höga krav på tillgänglighet, informationssäkerhet och kontinuitet.

Inför upphandlingen har en utredning genomförts för att bedöma lämplig driftsform. Utredningen har omfattat lokal drift (on-premises) och Software as a Service (SaaS). Bedömningen har utgått från verksamhetens behov, informationsklassning, riskanalys, juridiska förutsättningar, informations-säkerhet, robusthet och kostnadseffektivitet.

Bedömning

Processtödet kommer att behandla känsliga personuppgifter, uppgifter om hälsa, sociala förhållanden, skyddade personuppgifter och andra uppgifter som omfattas av sekretess enligt offentlighets- och sekretesslagen. Informationsklassningen har bedömts till K4/R4/T4, vilket innebär mycket höga krav på konfidentialitet, riktighet och tillgänglighet. Utredningen visar att lokal drift ger en hög grad av kontroll över data och infrastruktur men samtidigt innebär betydande krav på egen kompetens, investeringar, driftorganisation, säkerhetsarbete och långsiktig livscykelhantering. Kommunen behöver i så fall bära det fulla ansvaret för drift, övervakning, säkerhetsuppdateringar, redundans, backup och återställning över systemets hela livslängd.

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

Umeå kommun**Protokollsutdrag**Individ- och familjenämndens arbetsutskott 2026-10-07

SaaS bedöms ge bättre förutsättningar för hög tillgänglighet, skalbarhet, specialistkompetens, kontinuerliga säkerhetsuppdateringar och långsiktig produktutveckling. Lösningen minskar samtidigt behovet av kommunala investeringar i teknisk infrastruktur och specialiserade driftresurser.

Den juridiska analysen visar att en SaaS-lösning är möjlig under förutsättning att leverantören endast behandlar informationen för teknisk bearbetning och lagring samt att krav ställs på dataskydd, sekretess, informationssäkerhet, lagringsplats, underbiträden, loggning, behörighetsstyrning, export och avveckling. Bedömningen är att utlämnande av uppgifter till leverantören kan ske med stöd av 10 kap. 2 a § offentlighets- och sekretesslagen, under förutsättning att det inte bedöms olämpligt med hänsyn till omständigheterna och att erforderliga skyddsåtgärder införs.

Konsekvenser för informationssäkerhet och dataskydd

Val av SaaS förutsätter att leverantören uppfyller kommunens krav på informationssäkerhet motsvarande informationsklassning K4/R4/T4. Krav ska ställas på bland annat stark autentisering, behörighetsstyrning, kryptering, loggning, incidenthantering, säkerhetsgranskning, backup, återställning, kontinuitetsplanering och reglerad hantering av personuppgifter genom personuppgiftsbiträdesavtal.

Sammanfattande motivering

Vid en samlad bedömning bedöms SaaS ge den bästa balansen mellan verksamhetsnytta, informationssäkerhet, robusthet, tillgänglighet, kostnadseffektivitet och långsiktig hållbarhet. Förutsatt att ställda krav uppfylls bedöms SaaS vara en lämplig och lagenlig driftsform för det nya processtödet.

Beslutsunderlag

Utkontraktering av IT-drift – Upphandling processtöd

Beredningsansvariga

Sofia Henriksson, verksamhetsutvecklare

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

Umeå kommun**Protokollsutdrag**Individ- och familjenämndens arbetsutskott 2026-10-07

Stöd- och omsorgsförvaltningens förslag till beslut

Individ- och familjenämnden beslutar att upphandling av nytt processtöd ska genomföras med Software as a Service (SaaS) som efterfrågad driftsform, under förutsättning att ställda krav avseende informations-säkerhet, dataskydd, sekretess, kontinuitet och leverantörsuppföljning uppfylls.

Arbetsutskottets beslutsordning

Individ- och familjenämndens arbetsutskott beslutar i enlighet med stöd- och omsorgsförvaltningens förslag.

Beslutet ska skickas till

Ulrika Gustafsson, stabschef

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

Beslutsunderlag: Utkontraktering av IT-drift - Upphandling av processtöd

Datum: 2026-09-21	Beslutsunderlag sammanställt av: Sofia Henriksson, bitr projektledare upphandling processtöd
Mallversion: 1.1	

Bakgrund

Individ- och familjenämnden (IFN) och Äldrenämnden (ÄN) planerar att upphandla och införa ett gemensamt processtöd för handläggning, dokumentation, genomförande, uppföljning och administration inom socialtjänst samt kommunal hälso- och sjukvård. Det nya processtödet kommer att utgöra en verksamhetskritisk IT-tjänst med höga krav på tillgänglighet, informationssäkerhet, integritet, kontinuitet och effektiv förvaltning.

Inför upphandlingen behöver Umeå kommun ta ställning till vilken driftsform som är mest ändamålsenlig för den framtida lösningen. Val av driftsform innebär att utreda hur processtödet ska driftas, förvaltas och supporteras i produktionsmiljö under systemets hela livscykel.

Driftsformen påverkar en rad viktiga områden, såsom informationssäkerhet, efterlevnad av lagar och regelverk, systemets tillgänglighet och återställningsförmåga, integrationsmöjligheter, kostnadsbild, förvaltningsansvar samt möjligheterna att utveckla och anpassa lösningen över tid. Valet behöver därför baseras på lagkrav, verksamheternas krav och behov samt kommunens strategiska inriktning för digitalisering och IT-försörjning.

Underlaget syftar till att skapa ett beslutsunderlag som belyser för- och nackdelar med olika driftsformer och identifierar den lösning som bäst stödjer verksamheternas behov av en säker, stabil och långsiktigt hållbar drift av det nya processtödet.

Den information som ska behandlas

Då det är frågan om behandling av personuppgifter behöver särskilt följande i dataskyddsförordningen och offentlighets- och sekretesslagen beaktats:

- Känsliga personuppgifter (artikel 9 dataskyddsförordningen) samt särskilt skyddsvärda personuppgifter t. ex personnummer och samordningsnummer.

- Personuppgifter gällande vård- och omsorgstagare/patienter, närstående, god man/förvaltare, anhörigvårdare omfattas av sekretess enligt 26 kap. 1 § offentlighet- och sekretesslag (2009:400) då det gäller socialtjänst.
- Personuppgifter gällande patienter omfattas av sekretess enligt 25 kap. 1 § offentlighet- och sekretesslag (2009:400).
- Personalens (anställd hos nämnden) personnummer omfattas av sekretess enligt 10 § offentlighets- och sekretessförordning (2009:641) (SoLPuLF).

Informationsklassning

Som utgångspunkt i utredningen har det gjorts en informationsklassning enligt kommunens riktlinjer. Bedömningen är att Konfidentialitet, Riktighet och Tillgänglighet hamnar på nivå 4, dessa förkortas i dokumentet med K4/R4/T4.

Konfidentialitet (4):

Då systemet ska innehålla skyddade personuppgifter blir det skyddsnivå 4. I övrigt innefattar de flesta informationsmängderna känsliga PU eller information som omfattas av sekretess (skyddsnivå 3). Systemet kommer också behandla en stor mängd sådana uppgifter.

Riktighet (4):

Brister i riktighet kan få stora konsekvenser som i värsta fall kan leda till fara för liv och hälsa. Det är viktigt att kunna lita på att informationen i systemet är korrekt, flera exempel när felaktig information kan leda till allvarlig skada kan identifieras.

Tillgänglighet (4):

Brister i tillgänglighet kan få stora konsekvenser som i värsta fall kan leda till fara för liv och hälsa. Det är viktigt att informationen i systemet finns tillgänglig och det är ofta tidskritiskt, dvs. man kan inte vara utan informationen en längre tid. Flera exempel på om information inte är tillgänglig kan leda till allvarlig skada kan identifieras.

Riskanalys

Efter genomförd informationsklassning har en riskanalys genomförts utifrån informationssäkerhet. Deltagare på riskanalysen var roller som informationssäkerhetssamordnare, dataskyddsombud, jurist, DoIT med kompetens inom bla nätverk, cybersäkerhet, infrastrukturspecialister.

Beskrivning av aktuella driftsformer

De vanligaste driftsformerna och som kommer beskrivas i underlaget är:

- Lokal drift (on-premises): Tjänst utvecklas och underhålls av en leverantör men driftas i organisationens egen servermiljö.

- Software as a Service (SaaS): Tjänst som utvecklas, underhålls och driftas av en leverantör.

Val av driftsform ska utgå ifrån lagkrav och baseras på bedömning av:

- informationens skyddsvärden (Konfidentialitet, Riktighet, Tillgänglighet)
- cybersäkerhet
- kostnadseffektivitet

Nedan beskrivs kortfattat möjligheter och risker med respektive driftsform som följs av ytterligare information om respektive driftsform och sedan ett resonemang kopplat till driftform för Umeå kommun.

On – Premises

Möjligheter

- Rådighet över data
- Övervakningsmöjligheter utifrån prestanda, avbrott och vid uppgraderingar eller felsökning
- Ökad tillgänglighet även om Västerbotten blir avskuret från resten av internet
- Hårdvaruinvesteringar nyttjas mer effektivt

Risker

- Hög investeringskostnad för hårdvara och licenser.
- Organisationen saknar förutsättningarna/kompetensen för att ansvara för drift, övervakning, backup och återställning.
- Utmaningar att underhålla relevant kompetens i leverantörers omfattande produkter.
- Försämrade användarvänlighet som följd av åtgärder för att kapsla in osäker mjukvara
- Svårare och dyrare att skala upp
- Risk för teknisk skuld

SaaS

Möjlighet

- Ekonomisk effektivitet genom homogen och skalbar teknisk miljö för produkten
- Lätt att skala upp och ned antal användare med bibehållen prestanda
- Lägre investeringskostnad
- Hög redundans genom stordriftsmiljöers tekniska skydd
- Garanterad tillgång till kompetens för felsökning, uppgradering och ändringar i produkten
- Högre följsamhet i produkters utveckling och säkerhetsförbättringar

Risker

- Större behov av löpande kontroll av leverantörens lag- och avtals efterlevnad.
- Mer komplex juridisk bedömning och kravställning vid upphandling
- Begränsad kontroll över driftmiljöns tekniska och organisatoriska skydd
- Begränsade övervakningsmöjligheter vid drift, uppgradering eller felsökning
- Krav på internetuppkoppling
- Inte samma kontroll över data, system och infrastruktur
- Begränsade möjligheter till specialanpassningar.

Driftsform över tid

Nytt processtöd är ett system som ska finnas i kommunen under en lång tid varför tidsperspektivet behöver tas med i val av driftsform och vad det innebär att upprätthålla teknik, drift, säkerhet över lång tid.

Vad innebär lokal drift över tid?

Lokal drift kan ge närhet och kontroll, men innebär också ett långsiktigt ansvar som sträcker sig långt bortom själva servermiljön. Det kräver kompetens, bemanning, säkerhet, kontinuitet, livscykelhantering och återinvestering för att kommunen ska kunna bära ett sådant ansvar över tid.

Datahall och infrastruktur

Lokal drift kräver kapacitet och livscykelhantering för fysisk säkerhet, el, kylning, reservkraft, nätverk, lagring, backup, brand- och miljöskydd, geografisk redundans och katastrofåterställning. Dessa förmågor kräver återkommande reinvesteringar även när själva verksamhetssystemet är stabilt.

Teknisk plattform

Utöver datahallen behöver varje produkt bäras av ändamålsenlig teknisk plattform: virtualisering eller containerplattform, operativsystem, databas, middleware, certifikat, övervakning, testmiljö och produktens övriga beroenden.

Bemanning och personberoende

För verksamhetskritiska tjänster behöver rätt kompetens finnas hos flera personer och kunna upprätthållas under hela produktens livslängd. Kompetensen måste följa versionslyft och förändringar och kan behöva aktiveras även utanför ordinarie arbetstid.

Delat ansvar

När kommunen ansvarar för plattformen och en extern leverantör för applikationen uppstår fler ansvarssnitt. Vid incidenter eller sårbarheter kan det bli oklart om orsaken ligger i applikation, databas, operativsystem, plattform, integration eller konfiguration.

Ekonomisk uthållighet

Lokal drift innebär inte endast serverkostnad utan även licenser, bemanning, beredskap, testmiljöer, övervakning, säkerhetsverktyg, backup, kapacitetsökning och återkommande reinvestering. Detta behöver vägas mot tjänstekostnaden för SaaS över hela livscykeln.

Långsammare produktutveckling

Då få leverantörer prioriterar produkter med lokal installation över sin motsvarande SaaS-lösning kommer både säkerhetsuppggraderingar och utveckling av nya funktioner långsammare till lokalt driftade lösningar.

Sämre användarupplevelse

Gemensamt för lokalt driftade systemlösningar är att de ofta kräver någon form av klientinstallation på datorer. Den typen av lösning bygger på gammal och osäker teknik som kräver en virtualiseringsmiljö för att kapsla in sårbarheter. Detta orsakar konsekvent tidsfördröjningar och avbrott för användare.

Vad innebär en SaaS över tid?

SaaS förändrar ansvarsfördelningen från lokal detaljdrift till styrning av en sammanhållen tjänst. Detta ger ofta bättre förutsättningar för skalbarhet, specialistkompetens, säker livscykelhantering och tydligare leverantörsansvar, samtidigt som kommunen behåller kontrollen över information, integrationer, säkerhet och exit.

Sammanhållet produktspecifikt ansvar

Leverantören kan bära ett sammanhållet ansvar för produktversion, applikation, databas, plattform, patchning, övervakning, backup, återställning, kapacitet och teknisk support. Det minskar antalet ansvarssnitt.

Specialistkompetens och skala

En leverantör som driver samma produkt för flera kunder kan fördela specialistkompetens, säkerhetsarbete, redundans och investeringar över en större kundbas.

Snabbare produktlivscykel

Versionslyft, tekniska beroenden och produktspecifika säkerhetsuppdateringar kan hanteras inom tjänstens livscykel i stället för genom återkommande kommunala plattformprojekt. Säkerhetsuppgaderingar och utveckling av produkter kommer kunder tillhanda fortare än vid lokal drift.

Lägre intern införandekomplexitet

Kommunen behöver inte samtidigt med verksamhetsinförandet bygga full produktspecifik plattform, driftorganisation och supportkedja för varje ny lösning.

Bättre standardisering

En SaaS-lösning kan ge incitament att standardisera identitet, integration, loggning, säker anslutning, leverantörsuppföljning och exit över flera tjänster.

Bättre användarupplevelse

SaaS lösningar saknar behov av att kapsla in osäkra komponenter i virtualiseringsmiljö, och är därför mer responsiva och stabila för användare.

Fokus på styrning, säkerhet och verksamhetsnytta

Kommunens specialistkapacitet kan läggas där den ger störst långsiktig kontroll: krav, arkitektur, identitet, data, säkerhet, integration, kontinuitet, uppföljning och verksamhetsnytta.

On-premises eller SaaS för Socialtjänsten i Umeå kommun

Systemets komplexitet och informationsklassning ställer höga krav på både infrastruktur för datadrift och kompetens inom underhåll och felsökning. I jämförelse med leverantörerna på marknaden är kommunen väldigt små i driftsammanhang och för att kunna möta upp det behovet internt skulle DoIT behöva göra investeringar inom både resurs och systemstruktur vilket tar tid att få på plats och innefattar omfattande kostnader som behöver vägas in i val av driftsform för nytt processtöd. I det här läget finns det heller ingen kunskap om den nya tekniska lösningen är säkert utifrån ett tekniskt perspektiv att ta in i kommunens IT miljö.

Med anledning av den behandling av uppgifter som ska ske i processtödet är det viktigt att det tekniska skyddet är robust och hanteras på ett säkert och tryggt sätt. Processtödet är ett kritiskt system för verksamheten och behöver ha en hög grad av tillgänglighet utan prestandaproblem och systemnedgångar.

Att välja On-premises ger nämnden högre grad av kontroll över data, infrastruktur och system, vilket kan anses vara viktigt utifrån vilken information som finns i ett processtöd och att det är verksamhetskritiskt. Tillgängligheten kan också ses som en fördel då det vid större internetnedgång ändå kan garantera att systemet någon form av tillgänglighet.

Samtidigt krävs det omfattande insatser för kommunen att drifva ett processtöd i egen regi. Inte bara ekonomiska investeringar i infrastruktur och kompetens utan över tid säkerställa den höga nivå som krävs för ett processtöd med den information som ska hanteras. Denna höga nivå kommer i de produkter som erbjuds med lokal drift en försämrade användarupplevelse på grund av den generellt äldre och mindre säkra tekniken som behöver kapslas in i virtualiseringsmiljö.

Detta har medfört att undersöka möjligheterna att säkerställa SaaS lösning med motsvarande säkerhet som lokal drift genom att krävställa funktionalitet hos leverantören.

Krav att säkerställa med SaaS

Finansdepartementet har 2026-05-28 publicerat *En molnpolicy för Sverige – för ökad säkerhet, effektivitet och innovation i den offentliga förvaltningen* (Fi2026/01233) vars syfte är att bidra till ökad säkerhet, effektivitet och innovation i den offentliga förvaltningen.

Framväxten av molntjänster har varit en viktig del i den digitalisering av samhället som skett under de senaste åren. Molntjänster möjliggör skalbarhet och hög grad av förmåga till anpassning och bygga nya lösningar för att utveckla verksamheten.

Hur skyddsvärd informationen i tjänsten är styrande vid val av driftsform med lämplig kontroll över data, drift och teknik – samtidigt som aktören uppfyller krav på säkerhet och regelefterlevnad. Utifrån säkerhetsskyddslagen (2018:585) och säkerhetsskyddsförordningen (2021:955) behöver det säkerställas att tillämpliga krav i fråga om säkerhetsskydd uppfylls.

Finansdepartementet skriver vidare att val av driftsform och leverantör bör styras av de krav som gäller för den aktuella verksamheten avseende bl.a. funktion, säkerhet, rådighet, suveränitet, robusthet och kostnadseffektivitet.

SaaS som driftsform för processtödet behöver ske under förutsättning att krav och kontrollpunkter nedan uppfylls. Bedömningen har strukturerats utifrån funktion, säkerhet, rådighet, suveränitet, robusthet och kostnadseffektivitet enligt Finansdepartementets policy.

	Bedömning	Hur det säkerställs
Funktion	SaaS ger tillgång till leverantörens standardiserade drift, uppdateringar, support, vidareutveckling och specialistkompetens. Detta är viktigt eftersom processtödet är verksamhetskritiskt och omfattar många verksamhetsflöden, integrationer och användargrupper.	Krav ställs på funktionella förmågor, integrationer, API:er, e-arkiv, IAM/IGA, loggning, rapportering, statistik, behörighetsstyrning, gallring och exit. Funktionerna verifieras genom upphandling, kravsvar, demonstration, test och införandekontroll.
Säkerhet	SaaS är godtagbart om säkerhetsnivån motsvarar informationsklassningen K4/R4/T4 och om skyddet är verifierat före produktionssättning.	Krav ställs på kryptering, stark autentisering, multifaktoraутentisering, federerad inloggning via OpenID Connect och/eller SAML 2.0, roll- och uppdragsbaserad behörighet, loggning, SIEM, incidenthantering, sårbarhetshantering, backup, återställning, säker utveckling och säkerhetsgranskning.
Rådighet	Kommunen behåller beslutanderätt över uppgifterna, ändamålen, behörigheterna, gallringen, utlämnanden, export och exit. Leverantören behandlar endast uppgifterna enligt kommunens dokumenterade instruktioner.	Rådighet säkerställs genom personuppgiftsbiträdesavtal, instruktioner, kundseparering, administrativ åtkomstkontroll, loggning av leverantörsåtkomst, rätt till granskning, rapportering, exportmöjlighet, raderingsintyg och exitplan.
Suveränitet	Tjänsten ska utformas så att kommunen behåller kontroll över data, åtkomst, lagringsplats, underbiträden och rättsliga risker. Tredjelandsöverföring och tredjelandsåtkomst ska som huvudregel inte förekomma.	Krav ställs på redovisning av lagring, backup, drift, support, administration och logghantering. Underbiträden ska godkännas i förväg. Personuppgifter ska inte behandlas i tredje land utan särskild rättslig bedömning.

		dokumenterat beslut och beslutade skyddsåtgärder.
Robusthet	SaaS bedöms ge goda förutsättningar för hög tillgänglighet, skalbarhet, redundans, säkerhetsuppdateringar och kontinuerlig drift, under förutsättning att leverantörens robusthet kravställs och verifieras.	Krav ställs på SLA, RTO, RPO, backup, återställningstester, kontinuitetsplanering, incidentrapportering, redundans, övervakning, kapacitet, driftreportering, förändringshantering och exit vid leverantörs- eller tjänsteförändringar.
Kostnadseffektivitet	SaaS minskar behovet av kommunala investeringar i egen servermiljö, applikationsdrift, specialistkompetens, säkerhetsövervakning, patchning och teknisk livscykelhantering. Kostnadseffektivitet bedöms mot hela livscykeln.	Livscykelkostnad ska omfatta licens, drift, integrationer, säkerhet, loggning, införande, support, förändringar, revision, e-arkiv, export, gallring, exit och avveckling. Krav ställs på portabilitet och exit för att motverka inlåsning.

Teknisk bearbetning och teknisk lagring

SaaS ska endast accepteras om leverantören kan visa att behandlingen begränsas till teknisk bearbetning och teknisk lagring för kommunens räkning, att personuppgifter inte används för leverantörens egna ändamål och att uppgifterna skyddas genom tekniska och organisatoriska säkerhetsåtgärder som motsvarar informationsklassningen K4/R4/T4.

Inför produktionssättning ska leverantörens driftmodell, lagringsplatser, underbiträden, supportflöden, tekniska säkerhetsåtgärder, loggning, backup, återställning, gallring, export, tredjelandsbegränsningar och exitförmåga vara granskade och godkända.

Juridiska avvägningar vid val av driftsform

Lokal driftform innebär att kommunen själv har rådighet och kontroll över informationen och innebär en enklare juridisk hantering av flertalet frågor som annars måste beaktas när SaaS diskuteras. T.ex. 2 kap. 13§ tryckfrihetsförordningen (TF) säger att om Tekniska nämnden (DoIT) skulle hantera handlingar för tekniska bearbetning och lagring för IFNs och ÄNs räkning skulle handlingarna inte ses som allmänna. Enligt 11 kap. 4a § offentlighets- och sekretesslagen (OSL) omfattas den sekretesskyddade uppgifter som TN får del av för teknisk bearbetning och lagring av samma sekretess som gäller hos IFN och ÄN (inga men av

utlämnandet). TN har också i kommunens reglemente fått uppdrag att vara övriga nämnders personuppgiftsbiträde när det gäller teknisk drift (s. 25 KS-2014/01024) vilket innebär att något personuppgiftsbiträdesavtal inte behöver upprättas. Den enda situation som sannolikt behöver regleras i dataskyddsfrågan är ifall leverantören ska tillhandahålla någon extratjänst där de kan få åtkomst till nämndernas personuppgifter t.ex. vid support. Det föreligger således väldigt få komplexa juridiska frågor att ta hänsyn till om nämnderna väljer en on prem lösning.

Då SaaS innebär att nämnderna inte längre har rådighet över sin information måste flertalet juridiska och säkerhetsmässiga frågor utredas och dokumenteras samt kravställas för att det ska vara lagligt att anlita en SaaS leverantör utifrån K4/R4/T4.

Allmänna handlingar SaaS

En handling som förvaras och inkommit till eller expedierats från nämnden (IFN/ÄN) räknas som allmän enligt TF. Att låta en extern part hantera handlingar för nämndens räkning skulle innebära att alla handlingar per automatik blir allmänna genom expediering. För att kunna nyttja en extern leverantör behöver undantagen för teknisk bearbetning och lagring i 2 kap. 9 § 3 st och 2 kap. 4 § TF vara tillämpliga. Rättsfall av intresse här är Högsta förvaltningsdomstolen (HFD) 2018 ref. 48 där domstolen fann att handlingar i ett elektroniskt verksamhetssystem inte ansågs förvarade hos en annan myndighet endast som ett led i teknisk bearbetning eller lagring för annans räkning. Detta då det saknades administrativa och tekniska begränsningar för mottagande myndigheten att ta del av uppgifterna i läsbart skick. Det framgick bl.a. att personal hos mottagande myndigheten använt handlingarna för framställning av statistik. I HFD 3530-23 kom HFD fram till att en handling som Riksrevisionen som en del av sitt interna arbete laddat upp i Microsoft Teams endast hanterats som ett led i en teknisk bearbetning eller teknisk lagring och därmed inte kunde anses vara en allmän handling hos myndigheten. Frågan om Microsofts ev. egen hantering av informationen behandlades inte av domstolen i aktuellt fall.

Det är alltså möjligt att anlita en SaaS leverantör utan att de handlingar de får del av blir allmänna, men utlämnandet kan bara ske under vissa begränsade förutsättningar. Det är av yttersta vikt att det säkerställs i avtal och i praktiken att SaaS leverantören endast hanterar nämndernas information för teknisk bearbetning och lagring. Leverantören måste som utgångspunkt ha tekniska och administrativa skydd på plats som förhindrar att de kan ta del av nämndernas information i läsbart skick. Det kan under inga omständigheter tillåtas att leverantören använder nämndernas information för egna ändamål då detta skulle innebära att alla handlingar i systemet direkt blir allmänna (inklusive beslutsutkast och liknande

handlingar som hanteras där) då de skulle anses som expedierats från nämnden till leverantören.

Vid utkontraktering som innefattar hantering av allmänna handlingar till en extern tjänsteleverantör måste socialtjänsten beakta de krav som ställs gällande gallring och arkivering av sådana handlingar. Sådana bestämmelser hittas bland annat i arkivlagen (1990:782), arkivförordningen (1991:446), TF, OSL, myndighetsspecifik registerlagstiftning samt Riksarkivets föreskrifter och allmänna råd.

De krav som ställs på arkivering och gallring enligt arkivlagen, relevanta föreskrifter samt registerförfattningar måste således beaktas tidigt i upphandlingsprocessen. Det är myndighetens ansvar att säkerställa så att gallring och bevarande av handlingar sker på ett korrekt sätt även hos tjänsteleverantören, genom att utforma avtalsvillkoren så att detta möjliggörs. Dataskyddsförordningen ställer också krav på nämnderna att personuppgifter ska gallras så snart de inte längre behövs för det ändamål de samlades in för.

Sekretessprövning SaaS

Den information som ska lämnas ut

De personuppgifter som planeras att behandlas i Processtödet omfattas av bl.a. följande lagstiftning:

- Känsliga personuppgifter (artikel 9 dataskyddsförordningen) samt särskilt skyddsvärda personuppgifter t. ex personnummer och samordningsnummer.
- Personuppgifter gällande vård- och omsorgstagare/patienter, närstående, god man/förvaltare, anhörigvårdare omfattas av sekretess enligt 26 kap. 1 § offentlighet- och sekretesslag (2009:400) då det gäller socialtjänst.
- Personuppgifter gällande patienter omfattas av sekretess enligt 25 kap. 1 § offentlighet- och sekretesslag (2009:400).
- Personalens (anställd hos nämnden) personnummer och födelsedatum omfattas av sekretess enligt 10 § offentlighets- och sekretessförordning (2009:641) (SoLPuLF).

I nedanstående tabell finns en översikt av den information som kommer behandlas i processtöd.

Kategorier av registrerade

Typ av personuppgifter som ska behandlas

Brukare, klienter, patienter, vårdnadshavare, närstående, gode män, förvaltare, särskilt förordnade vårdnadshavare, resurspersoner, referenspersoner och externa samverkansparter, personer med beslut från Försäkringskassan om personlig assistans, fakturamottagare, betalningsmottagare samt anställda, användare, handläggare, hälso- och sjukvårdspersonal, administratörer, beslutsfattare och nämndsledamöter. Känsliga personuppgifter, uppgifter om hälsa, sociala förhållanden, skyddade personuppgifter, personnummer, samordningsnummer, kontaktuppgifter, social dokumentation, journaluppgifter, beslut, uppdrag, genomförande, avgifts- och ekonomiska uppgifter, bilagor, metadata, systemunika identifierare, IAM-

/behörighetsuppgifter, åtkomstloggar, systemloggar, säkerhetsloggar och säkerhetsutredningsdata.

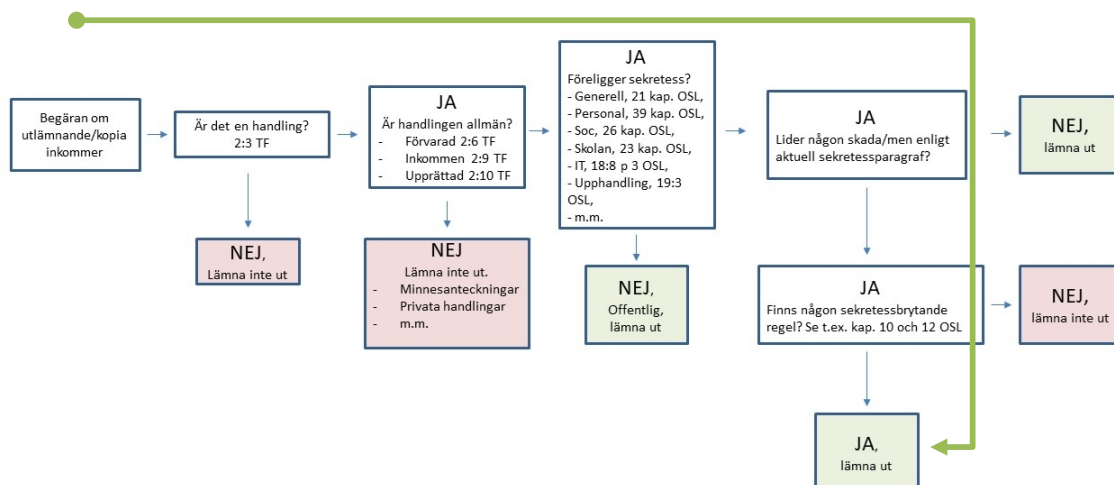

Bild 1: Visar prövningsordning för utlämnning av handlingar. Grön pil visar det flöde som beskrivs utifrån olika perspektiv nedan.

Bedömning av sekretess

En myndighet som utkontrakterar eller samordnar sin IT-drift kan av naturliga skäl inte granska varje sekretessreglerad uppgift som kan bli föremål för utlämnande. Myndigheten får i stället göra en övergripande analys av vilka uppgifter eller kategorier av uppgifter som kommer eller kan komma att lämnas ut. Med utgångspunkt i den analysen får myndigheten pröva om sekretess utgör ett hinder för utlämnande (Prop. 2022/23:97). De kategorier av uppgifter som kommer att lämnas ut är de som följer av ovanstående tabell.

Den information som kan komma att lämnas ut till leverantör bedöms innehålla uppgifter som omfattas av tex sekretess enligt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) 26 kap. 1§, 25 kap. 1§, 39 kap. 3§. Det kan därför konstateras att det föreligger sekretess, samt att det för uppgifterna gäller ett omvänt skaderekvisit med innebörden att uppgifterna inte får lämnas ut om det inte står klart att detta kan ske utan risk för de intressen som sekretessen ska skydda. När omvänt skaderekvisit föreligger är utgångspunkten att sekretess gäller och att uppgifterna endast undantagsvis kan lämnas ut.

En menprövning måste således göras innan det kan bli fråga om ett tillåtet röjande av uppgifterna och det måste ske innan informationen kan överföras till leverantören vid utkontraktering av informationshantering (jämför med t.ex. JO dnr. 3032-2011).

Åtkomst till uppgifterna ges till personal hos leverantör i det fall detta krävs för underhåll eller felsökning. Hur leverantörens personal får hantera personuppgifterna regleras i avtal såväl som personuppgiftsbiträdesavtal vilket beskrivs mer ingående under sekretessövervägande. Det går inte att helt utesluta att någon trots de säkerhetsåtgärder som planeras ändå kan lida men i det fall att uppgifterna skulle utlämnas till leverantör.

Bedömningen är därför att sekretess enligt aktuella paragrafer gäller gentemot en framtida leverantör.

Det är därför nödvändigt att undersöka och bedöma om det finns någon sekretessbrytande bestämmelse som tillåter att uppgifterna ändå kan lämnas ut.

Sekretessöversvägande

En uppgift som omfattas av sekretess och som görs tillgänglig för en tjänsteleverantör betraktas som utlämnad eller röjd i offentlighets- och sekretesslagens mening. Ett röjande är endast tillåtet om sekretess inte hindrar att uppgiften lämnas ut. I det här fallet krävs en sekretessbrytande bestämmelse för att kunna lämna ut uppgifterna.

För att kunna uppdraga en privat tjänsteleverantör att tillhandahålla en IT-driftstjänst förutsätts att det finns ett rättsligt stöd för den uppdragsgivande myndigheten att lämna ut de uppgifter som kan komma att hanteras i tjänsten. Det framgår av 10 kap 2a § offentlighets- och sekretesslag (2009:400) att sekretess inte hindrar att en uppgift lämnas till en enskild eller till en annan myndighet som för den utlämnande myndighetens räkning har i uppdrag att endast tekniskt bearbeta eller tekniskt lagra uppgiften, om det med hänsyn till omständigheterna inte är olämpligt att uppgiften lämnas ut.

För att 10 kap. 2a § OSL ska vara tillämplig behöver det alltså först säkerställas i kravställning, avtal och genom uppföljning att leverantören av processtödet endast kommer tekniskt bearbeta och lagra nämndens information. Vidare resonemang nedan bygger på att det är kravställt och upphandlas så att SaaS leverantören endast kan tekniskt bearbeta och lagra nämndens information.

Utgångspunkten vid utkontraktering av IT-drift och IT-baserade funktioner som i detta fall är att uppgifterna så långt som möjligt ska ha samma skydd oavsett om de hanteras av myndigheten själv eller av en tjänsteleverantör. Ett sekretesskydd för uppgifter som motsvarar det som gäller för det allmänna uppnås genom 4 § lagen om tystnadsplikt vid utkontraktering av teknisk bearbetning eller lagring av uppgifter (2020:914) och av 44 kap 5 § 6p OSL (2009:400). Av den förra framgår att tystnadsplikt gäller för en privat tjänsteleverantör som har i uppdrag att tekniskt bearbeta eller tekniskt lagra uppgifter åt en myndighet och av den senare framgår även att meddelarfriheten för en privat tjänsteleverantör är inskränkt. Inskränkt meddelarfrihet vid teknisk bearbetning eller teknisk lagring av uppgifter innebär att det blir straffbart att lämna ut uppgifter till grundlagsskyddade medier för den som omfattas av lag 2020:914, om det sker i publiceringssyfte. Uppgifterna får därmed samma sekretesskydd hos ett svenskt företag med personal i Sverige som hanterar informationen i Sverige som de har hos en myndighet som levererar motsvarande tjänst. Om informationen hanteras utanför Sverige eller kan komma att hanteras utanför Sverige kan ovan angivna skydd inte uppnås. Det behöver alltså kravställas och upphandlas att SaaS leverantören är ett svenskt bolag som endast låter personal i Sverige hanterat informationen, informationen får aldrig hanteras utanför Sverige.

Att tillgängliggöra uppgifter till följd av utkontraktering grundar sig i dettas fall utöver 10 kap. 2a § OSL på det personuppgiftsbiträdesavtal som kommer tecknas vilket bl.a. reglerar mottagarens hantering av de utlämnade uppgifterna. Uppgiftsmottagaren får enligt avtalet inte nyttja eller sprida de utlämnade uppgifterna för andra ändamål, varken direkt eller indirekt. I avtalet kommer det förtydligas att personuppgiftsbiträdet endast behandlar personuppgifter i samband med tekniskt underhåll, drift, support och lagring och då endast när beställning från personuppgiftsansvarig inkommer. I det fall teknisk support krävs utöver detta ska personuppgiftsbiträdet först informera personuppgiftsansvarig. Avtalet ska specificera att i det fall avtalet sägs upp så ska uppgifterna återlämnas eller raderas, samt intygas att det är utfört. Myndigheten ska i övrigt vidtagit åtgärder för att begränsa tjänsteleverantörens åtkomst till information genom avtalsreglerad behörighetsstyrning där åtkomst endast kommer ges till dem som behöver åtkomsten för att kunna utföra sina arbetsuppgifter.

I den mall för PUB-avtal som kommer användas i upphandlingen framgår det i kapitel 8.1 att *”Personuppgiftsbiträdet och samtliga fysiska personer som arbetar under dess ledning ska vid Behandlingen iakttä såväl sekretess som tystnadsplikt. Personuppgifterna får inte nyttjas eller spridas för andra ändamål, varken direkt eller indirekt, såvida inte annat avtalats.”*

Detta innebär att anställda hos leverantören på ett likvärdigt sätt som anställda inom ÄN/IFN hos Umeå Kommun kan hållas till svars om det visar sig att personuppgifter har nyttjats eller spridits så länge de omfattas av svensk lag.

Bedömningen är att uppgifterna genom svensk lag kan anförtros leverantören för teknisk bearbetning och lagring. Leverantören omfattas av tystnadsplikt enligt Lag (2020:914) om tystnadsplikt vid utkontraktering av teknisk bearbetning eller lagring av uppgifter och begränsad meddelarfrihet enligt 44 kap. 5 § 6 p. Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Tillsammans med planerat personuppgiftsbiträdesavtal innebär detta att uppgifterna får ett likvärdigt skydd hos leverantören som hos kommunen.

Olämplighetsrekvisit

En myndighet ska innan en uppgift lämnas ut pröva om det finns skäl som talar emot att uppgiften lämnas ut. Omständigheter som ska beaktas är sådana som har koppling till den utlämnande myndigheten och till uppgiftsmottagaren samt de uppgifter som är eller kan bli föremål för utlämnande.

I 10 kap 2a§ OSL (2009:400) framgår det att sekretessbrytande bestämmelse angående uppgift som lämnas till enskild eller till en annan myndighet för den utlämnande myndighetens räkning för att endast teknisk bearbeta eller teknisk lagra, om det med hänsyn till omständigheterna inte är olämpligt att uppgiften lämnas ut. Det blir därför nödvändigt att ta ställning till om det är olämpligt att lämna ut uppgifterna.

Av Prop. 2022/23:97 s 17 följer att

Det bör också beaktas vilka åtgärder som uppgiftsmottagaren vidtar för att skydda uppgifterna och om denne omfattas av en lag- eller avtalsreglerad tystnadsplikt. Även avtalsförhållandet mellan parterna ska beaktas och då i synnerhet sådana avtalsvillkor som riskerar att frånta den utlämnande myndigheten kontrollen över uppgifterna. Var uppgifterna kommer att hanteras geografiskt kan ha betydelse liksom om det förekommer underleverantörer som potentiellt kan få tillgång till uppgifterna. Vidare ska den utlämnande myndigheten ta hänsyn till om de uppgifter som lämnas ut kommer att samlokaliseras med uppgiftsmängder som tillhör andra kunder och bedöma om detta innebär några särskilda risker. Det kan vara lämpligt att den uppgiftsutlämnande myndigheten dokumenterar de avvägningar och bedömningar som görs vid ett utlämnande som omfattar en större uppgiftsmängd eller uppgifter som är av känslig karaktär. Om det rör sig om säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter gäller härutöver särskilda bestämmelser enligt säkerhetsskyddslagen (2018:585).

Det finns rättslig grund som följer att behandlingen är nödvändig för att utföra uppgifter av allmänt intresse (artikel 6.1e dataskyddsförordningen), utföra beviljade insatser (4 kap. 1§ socialtjänstlagen 2001:453), insatser som är av god kvalitet (3 kap. 3§ 1st. socialtjänstlagen 2001:453), för att säkra kvalitet i verksamheten systematiskt samt för att kunna lämna statistiska uppgifter om insatser (HSL-FS 2016:86).

Informationen säkras från tredjelandsoverföringar genom överenskommelse i PUB-avtalet där det kommer framgå att överföring till tredjeland inte får ske om inte parterna kommer överens om något annat, samt endast efter skriftligt godkännande från den personuppgiftsansvarige och då endast om det är förenligt med Dataskyddslagstiftningen. Det kommer ställas krav på att leverantören och eventuella underleverantörer har sitt säte i Sverige och följer svensk lagstiftning. Gällande underbiträden kommer PUB-avtalet specificera att om sådana anlitas ska detta meddelas skriftligen, samt att dessa åläggs samma skyldigheter som personuppgiftsbiträdet.

Med hänsyn till de kategorier av uppgifter som är i fråga för utlämnande och 10kap. 2a § OSL, samt 4§ Lag 2020:914 och de avtalsbegränsningar som kommer göras så bedöms uppgifterna kunna lämnas ut utan risk för de intressen som sekretessen ska skydda. Bedömningen är därför att det inte är olämpligt att lämna ut uppgifterna med hänsyn till ovanstående omständigheter.

Slutsats sekretessprövning

Sekretess för uppgifterna listade ovan enligt bl.a. 26 kap. 1§, 25 kap. 1§ och 39 kap. 3§ OSL bedöms föreligga gentemot leverantör.

Dock bedöms undantaget i 10 kap. 2a § OSL (sekretessbrytande bestämmelse) vara tillämpligt då utlämnandet endast sker för teknisk bearbetning och lagring och det med hänsyn till omständigheterna inte är olämpligt att uppgifterna lämnas ut.

Vid en sammantagen bedömning, under förutsättning att vad som är angivet i avsnittet ovan är uppfyllt, bedöms det därför som förenligt med reglerna i OSL att kunna lämna ut uppgifterna till SaaS leverantör, trots att sekretess föreligger.

Dataskydd SaaS

Då SaaS leverantören ska hantera personuppgifter för nämndernas räkning behöver också reglerna i dataskyddsförordningen (GDPR) beaktas. För att kunna lämna över personuppgifter från nämnden till en SaaS leverantör behöver kraven i artikel 28 i GDPR vara uppfyllda innan någon information får lämnas över. Här behöver det säkerställas att SaaS leverantören (biträdet) inte behandlar några personuppgifter för egna ändamål (jmf samma krav som för allmän handling och sekretessen ovan), att biträdet inte själv eller genom underbiträden kan komma att hantera uppgifter utanför Sverige (GDPR säger inom EU/EES men sekretessprövningen gör att det bara kan vara i Sverige), att biträdet uppfyller kraven som ställs för att uppgifterna ska kunna lämnas ut till dem enligt OSL, biträden eller underbiträden som omfattas av lagstiftning med extraterritoriell effekt (t.ex. amerikanska företag) kommer inte accepteras då detta skulle innebära att leverantören inte uppfyller kraven i GDPR eller för utlämnande enligt OSL. Som framgår under rubriken "sekretessövervägande" ovan kommer ett personuppgiftsbiträdesavtal att träffas med SaaS leverantör med villkor som kommer säkerställa artikel 28 efterlevnad. Samråd med nämndernas dataskyddsombud har skett gällande planerade krav utifrån GDPR och i samband med genomförd riskanalys.

Sammanfattning och motivering till beslut

Det nya processtödet för Indiv- och familjenämnden (IFN) och Äldrenämnden (ÄN) kommer att hantera verksamhetskritisk information med mycket höga krav på konfidentialitet, riktighet och tillgänglighet (K4/R4/T4). Utredningen visar att både lokal drift och SaaS är möjliga alternativ, men att de medför olika ansvar, risker och kostnader.

SaaS bedöms vara den mest ändamålsenliga driftsformen eftersom den ger tillgång till leverantörens specialistkompetens, moderna säkerhetslösningar, hög tillgänglighet, redundans och kontinuerlig utveckling av produkten. Samtidigt minskar behovet av kommunala investeringar i infrastruktur, driftkompetens och teknisk livscykelhantering.

Den minskade kontrollen över driftmiljön kan hanteras genom tydliga krav på informationssäkerhet, dataskydd, datalagring, kontinuitet, loggning, behörighetsstyrning, export och exit. Genom den genomförda juridiska bedömningen konstateras att en SaaS-lösning kan vara förenlig med gällande lagstiftning under förutsättning att upphandlade krav uppfylls.

Sammantaget bedöms SaaS ge bäst balans mellan säkerhet, robusthet, kostnadseffektivitet och långsiktig hållbarhet och bör därför vara den driftsform som efterfrågas vid upphandling av nytt processtöd.

Förslag till beslut

Att SaaS är den driftsform som kommer efterfrågas i upphandling av nytt processtöd.

Umeå kommun**Protokollsutdrag**Individ- och familjenämndens arbetsutskott 2026-10-07

§ 87

Diariennr: IFN-2026/00258

Upphandling av processtöd**Arbetsutskottets förslag till beslut**

Individ- och familjenämnden beslutar att upphandling av nytt processtöd ska genomföras med Software as a Service (SaaS) som efterfrågad driftsform, under förutsättning att ställda krav avseende informations-säkerhet, dataskydd, sekretess, kontinuitet och leverantörsuppföljning uppfylls.

Ärendebeskrivning

Individ- och familjenämnden och äldre- och barnnämnden planerar att upphandla ett gemensamt processtöd för handläggning, dokumentation, genomförande, uppföljning och administration inom socialtjänst samt kommunal hälso- och sjukvård. Systemet kommer att utgöra en verksamhetskritisk IT-tjänst med höga krav på tillgänglighet, informationssäkerhet och kontinuitet.

Inför upphandlingen har en utredning genomförts för att bedöma lämplig driftsform. Utredningen har omfattat lokal drift (on-premises) och Software as a Service (SaaS). Bedömningen har utgått från verksamhetens behov, informationsklassning, riskanalys, juridiska förutsättningar, informations-säkerhet, robusthet och kostnadseffektivitet.

Bedömning

Processtödet kommer att behandla känsliga personuppgifter, uppgifter om hälsa, sociala förhållanden, skyddade personuppgifter och andra uppgifter som omfattas av sekretess enligt offentlighets- och sekretesslagen. Informationsklassningen har bedömts till K4/R4/T4, vilket innebär mycket höga krav på konfidentialitet, riktighet och tillgänglighet. Utredningen visar att lokal drift ger en hög grad av kontroll över data och infrastruktur men samtidigt innebär betydande krav på egen kompetens, investeringar, driftorganisation, säkerhetsarbete och långsiktig livscykelhantering. Kommunen behöver i så fall bära det fulla ansvaret för drift, övervakning, säkerhetsuppdateringar, redundans, backup och återställning över systemets hela livslängd.

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

Umeå kommun**Protokollsutdrag**Individ- och familjenämndens arbetsutskott 2026-10-07

SaaS bedöms ge bättre förutsättningar för hög tillgänglighet, skalbarhet, specialistkompetens, kontinuerliga säkerhetsuppdateringar och långsiktig produktutveckling. Lösningen minskar samtidigt behovet av kommunala investeringar i teknisk infrastruktur och specialiserade driftresurser.

Den juridiska analysen visar att en SaaS-lösning är möjlig under förutsättning att leverantören endast behandlar informationen för teknisk bearbetning och lagring samt att krav ställs på dataskydd, sekretess, informationssäkerhet, lagringsplats, underbiträden, loggning, behörighetsstyrning, export och avveckling. Bedömningen är att utlämnande av uppgifter till leverantören kan ske med stöd av 10 kap. 2 a § offentlighets- och sekretesslagen, under förutsättning att det inte bedöms olämpligt med hänsyn till omständigheterna och att erforderliga skyddsåtgärder införs.

Konsekvenser för informationssäkerhet och dataskydd

Val av SaaS förutsätter att leverantören uppfyller kommunens krav på informationssäkerhet motsvarande informationsklassning K4/R4/T4. Krav ska ställas på bland annat stark autentisering, behörighetsstyrning, kryptering, loggning, incidenthantering, säkerhetsgranskning, backup, återställning, kontinuitetsplanering och reglerad hantering av personuppgifter genom personuppgiftsbiträdesavtal.

Sammanfattande motivering

Vid en samlad bedömning bedöms SaaS ge den bästa balansen mellan verksamhetsnytta, informationssäkerhet, robusthet, tillgänglighet, kostnadseffektivitet och långsiktig hållbarhet. Förutsatt att ställda krav uppfylls bedöms SaaS vara en lämplig och lagenlig driftsform för det nya processtödet.

Beslutsunderlag

Utkontraktering av IT-drift – Upphandling processtöd

Beredningsansvariga

Sofia Henriksson, verksamhetsutvecklare

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

Umeå kommun

Protokollsutdrag

Individ- och familjenämndens arbetsutskott 2026-10-07

Stöd- och omsorgsförvaltningens förslag till beslut

Individ- och familjenämnden beslutar att upphandling av nytt processtöd ska genomföras med Software as a Service (SaaS) som efterfrågad driftsform, under förutsättning att ställda krav avseende informations-säkerhet, dataskydd, sekretess, kontinuitet och leverantörsuppföljning uppfylls.

Arbetsutskottets beslutsordning

Individ- och familjenämndens arbetsutskott beslutar i enlighet med stöd- och omsorgsförvaltningens förslag.

Beslutet ska skickas till

Ulrika Gustafsson, stabschef

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

Tjänsteskrivelse

2026-09-10

Individ- och familjenämnden

Diariennr: IFN-2026/00267

Återrapportering av uppdrag - Minska helgtjänstgöring för personal inom funktionshinderomsorgen

Förslag till beslut

Individ- och familjenämnden har tagit del av informationen.

Ärendebeskrivning

Individ- och familjenämnden beslutade 2026-08-26 (§ 151) att ge stöd- och omsorgsförvaltningen i uppdrag att utreda förutsättningarna för att minska helgtjänstgöringen inom funktionshinderomsorgen från varannan till var tredje helg. Utredningen ska redovisa vilka kostnader, personalresurser och övriga förutsättningar som krävs för att en sådan förändring ska kunna genomföras.

Utredningen visar på en beräknad total kostnad på 29,9 miljoner för funktionshinderomsorgen. Totalt 54,4 åa vilket innebär att 341 personer behöver rekryteras för att kunna ändra tjänstgöring till var tredje helg. Den utökningen motsvarar ca 25% av de ordinarie medarbetare som idag finns anställda inom funktionshinderomsorgen.

Den fullständiga ekonomiska effekten beror även på i vilken utsträckning verksamheten kan nyttja den arbetstid som flyttas från helg till vardag. Om denna tid inte kan användas för att täcka befintliga behov, exempelvis korttidsfrånvaro eller andra oplanerade vakanser, blir den faktiska kostnaden väsentligt högre än den som framgår.

Förutom kostnader så skulle utökningen av personal innebära ytterligare svårigheter att täcka personalbehovet då det finns för få personer att rekrytera.

Beslutsunderlag

Rapport förutsättningar för glesare helgtjänstgöring inom funktionshinderomsorgen

Protokollsutdrag individ- och familjenämnden § 151 2026-08-26

2 av 2

Tjänsteskrivelse

Dnr: IFN-2026/00267

Beredningsansvariga

Kia Ronnhed, HR-chef

Beslutet ska skickas till

Karolina Lundqvist, socialdirektör

Ulrika Gustafsson, stabschef

Kia Ronnhed, HR-chef

Karolina Lundqvist

Socialdirektör

Kia Ronnhed

HR-chef

Rapport förutsättningar för glesare helgtjänstgöring inom funktionshinderomsorgen

Bakgrund

Individ- och familjenämnden ger stöd- och omsorgsförvaltningen i uppdrag att utreda förutsättningarna för att minska helgtjänstgöringen för personal inom funktionshinderomsorgen. Utredningen ska ge svar på vilka kostnader, behov av personalresurser och övriga förutsättningar som krävs för att genomföra detta. Nämnden ska få ta del av utredningen på sammanträdet i oktober 2026.

Rapporten innehåller även information om hur det ser ut med helgtjänstgöring inom IFO verkställighet samt Mynds verksamhet Socialjouren.

Resultat

Funktionshinderomsorgen

Ordinärt boende

Boendestöd

Det finns 12 verksamheter/team inom området. Natteamet består av 4 medarbetare som alla arbetar varannan helg eftersom de alltid ska vara två i tjänst.

Övriga har i stort sett inget helgarbete alls, 2–3 av verksamheterna har helgarbete men ingen medarbetare där arbetar mer än var tredje helg, de flesta ännu mindre.

Korttidstillsyn BU

3 verksamheter som har fritidsverksamhet på skolor måndag till fredag. Några av medarbetarna samplanerar med korttidsvistelse på helg för att få högre tjänstgöringsgrad

Korttidsvistelse BU

7 verksamheter, de flesta har en högre bemanning på helger utifrån att det finns ett större behov av avlastning så i stort sett alla medarbetare arbetar varannan helg. Trots det finns det ibland vakanser på helgerna som är svåra att lösa trots samplanering med korttidstillsyn

Det finns ca 45 ordinarie medarbetare inom området, om alla dessa arbete en helg mindre per 8v så blir det 45 lördagar och söndagar (90 arbetspass) som behöver lösas på annat sätt. Om varje

arbetspass är 9 timmar långt blir det 810 timmar (2,74 årsarbetare) som fattas i den planerade bemanningen per 8v.

Kostnaden för dessa 90 arbetspass 2,74 åa blir drygt 1,5 miljoner kronor, och det skulle behöva anställas 22 medarbetare som var och en arbetade 3 helger var.

De ordinarie medarbetarnas arbetstid som då ska förläggas på vardagar i stället kan också generera en kostnad om den inte kan nyttjas utifrån att det oftast är mycket låg bemanning dagtid på vardagarna eftersom barnen är i skolan då.

Riksgymnasiet

Medarbetarna har uppehållslön och bemannar elevhemmet under terminerna, med undantag för vissa lov. Helgtjänstgöringen varierar mellan medarbetarna, där vissa arbetar fler helger och andra färre. Omfattningen påverkas bland annat av hur loven infaller under året, vilket medför variationer i fördelningen av helgarbetet.

Daglig verksamhet

Arbetar måndag-fredag dagtid

Särskilt boende

Det finns 88 verksamheter av dessa är det 20 som har var tredje helgtjänstgöring, i dessa verksamheter är det vanligt med långa arbetspass upp till 13 timmar. De flesta av dessa verksamheter är inom det som tidigare kallades för ”socialpsykiatri”. Resterande verksamheter har varannan helgtjänstgöring eller näst intill det. varannan helg.

Det handlar om ca 498 medarbetare som var och en skulle behöva ta bort en helg (2 arbetspass) per 6v för att glesa helgtjänstgöringen. Det blir 996 arbetspass (498 helger) per 6 v som behöver lösas på annat sätt. Det blir 8964 timmar motsvarande 40,3 årsarbetare om ett arbetspass är 9 timmar långt.

Kostnaden för dessa 996 arbetspass 40,3 åa blir drygt 22 miljoner kronor och det skulle behöva anställas 249 medarbetare som var och en arbetade 3 helger var.

De ordinarie medarbetarnas arbetstid som då ska förläggas måndag-fredag i stället kan också generera en kostnad om den inte kan nyttjas optimalt.

Personlig assistans

Det finns ca 72 ärenden och svårigheten att göra en beräkning är att en del ärenden är mycket små och bemannade enbart med PAN anställda som ofta är anhöriga och väljer att arbeta specifika tider.

Ett flertal ärenden har en blandning mellan både PAN och HÖK anställda där det är mycket varierat arbete utifrån brukarens behov. Det finns ca 28 ärenden som enbart har HÖK anställda och arbetar varannan helg med totalt 140 medarbetare. Skulle dessa ha en helg mindre innebär det 140 helger som behöver bemannas på en 6v period.

Förutom kostnaden för att rekrytera fler medarbetare till dessa helger så skulle det uppstå problem med var redan anställda medarbetare skulle utföra sin arbetstid utifrån att man inte kan bemanna mer än vad besluten om personlig assistans medger.

IFO/Myndighet

Inom IFO finns det 5 verksamheter som bemannas både dag/kväll och helg. De flesta medarbetare arbetar 1-3 helger per 8v, en verksamhet bemannas enbart lördagar.

Myndighets verksamhet socialjour arbetar 2 helger på 8 veckor

Sammanfattning och reflektioner

Behovet av bemanningen ska alltid utgå ifrån brukarnas och verksamhetens behov och det innebär att det måste få se olika ut såväl vardag som helg. Det resulterar i att redan idag finns det verksamheter som har ett bemanningsbehov på helgerna som är så högt att trots att medarbetarna arbetar varannan helg så behövs fler personer för att klara den planerade bemanningen. Dessa verksamheter präglas av svårigheter att bemanna och höga övertidsuttag.

Kort sammanfattning

Det är viktigt att notera att den redovisade kostnaden i tabellen endast beskriver den direkta merkostnaden för nyrekrytering. Den fullständiga ekonomiska effekten beror även på i vilken utsträckning verksamheten kan nyttja den arbetstid som flyttas från helg till vardag. Om denna tid inte kan användas för att täcka befintliga behov, exempelvis korttidsfrånvaro eller andra oplanerade vakanser, blir den faktiska kostnaden väsentligt högre än den som framgår av tabellen.

<i>Verksamhet</i>	<i>Behov av utökning i år</i>	<i>Antal personer som behöver rekryteras för enbart helgtjänstgöring</i>	<i>Kostnad</i>
<i>Ordinärt boende</i> <i>Korttidsvistelse BU</i>	<i>2,74</i>	<i>22</i>	<i>1,5 miljoner kr</i>
<i>Särskilt boende</i>	<i>40,3</i>	<i>249</i>	<i>22,2 miljoner kr</i>
<i>Personlig assistans</i>	<i>11,35</i>	<i>70</i>	<i>6,25 miljoner kronor</i>
<i>Totalt</i>	<i>54,4 år</i>	<i>341</i>	<i>29,9 miljoner kronor</i>

Uträkningen är en beräkning per 6v perioder och utgår ifrån att ett arbetspass på helg är 9 timmar och kostnaden för en år är 550 000 kr ink. avgifter och PO. Samt att varje person som anställs arbetar var tredje helg. Arbetspassens längd varierar ofta är dem mellan 8–13 timmar långa på helg beroende på bemanningsbehovet. Uträkningen är gjord utifrån ett arbetspass på 9 timmar och får ses som ett genomsnitt och inte ett faktum

Inom FO finns i dagsläget ca 1400 ordinarie medarbetare anställda med månadslön. För att glesa helgtjänstgöringen behövs ytterligare drygt 340 medarbetare Den utökningen motsvarar ca 25% av de ordinarie medarbetare som finns anställda inom FO.

Utifrån kompetensförsörjningssvårigheterna som främst finns inom funktionshinderomsorgen behöver vi nyttja de ordinarie medarbetare som finns på bästa sätt. Svårigheterna med att det inte finns tillräckligt många människor att anställa, såväl tills vidare som timavlönade innebär att det finns ett stort oövertidsuttag som påverkar arbetsmiljön negativt.

Umeå kommun
Individ- och familjenämnden**Sammanträdesprotokoll**
2026-08-26**§ 151**

Diarienr: IFN-2026/00050

Övriga frågor**Beslut**

Individ- och familjenämnden tar del av informationen.

Individ- och familjenämnden ger stöd- och omsorgsförvaltningen i uppdrag att utreda förutsättningarna för att minska helgtjänstgöringen för personal inom funktionshinderomsorgen. Utredningen ska ge svar på vilka kostnader, behov av personalresurser och övriga förutsättningar som krävs för att genomföra detta. Nämnden ska få ta del av utredningen på sammanträdet i oktober 2026.

Individ- och familjenämnden ger stöd- och omsorgsförvaltningen i uppdrag att informera nämnden på sammanträdet i september 2026 om hantering av ramtiden i och med införandet av flexibel hemtjänst.

Ärendebeskrivning

Övriga uppdrag eller punkter som anmäls vid godkännande av dagordningen tas upp och besvaras.

Uppdrag om att minska helgtjänstgöring

Andreas Lundgren (S) lyfter att många inom funktionshinderomsorgen idag arbetar varannan helg. Det är ett återkommande önskemål från personal att få arbeta mindre helg. En glesare helgtjänstgöring för den som önskar det skulle kunna göra arbetet mer attraktivt för att möta bristen på personal att rekrytera.

Frågor kring införandet av flexibel hemtjänst

Pia Wangberg (KD) anmäler en övrig fråga om införandet av flexibel hemtjänst. Viviann Dannelöv Nilsson, verksamhetschef informerar om hur stöd- och omsorgsförvaltningen arbetar med införandet. Viviann Dannelöv Nilsson svarar att stöd- och omsorgsförvaltningen kan få i uppdrag att återkomma med mer information om hantering av ramtiden i och med införandet av flexibel hemtjänst.

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

Umeå kommun
Individ- och familjenämnden

Sammanträdesprotokoll
2026-08-26

Frågor kring LSS-boenden

Hanna Lundin Jernberg (L) anmäler en övrig fråga om gemensamhetsutrymmen på LSS-boenden samt möjlighet till självbestämmande och flexibilitet för de personer som bor på LSS-boenden. Malin Björkman, verksamhetschef informerar om hur stöd- och omsorgsförvaltningen arbetar med dessa frågor.

Förslag till beslut under överläggningarna

Andreas Lundgren (S) – Stöd- och omsorgsförvaltningen får i uppdrag att utreda förutsättningarna för att minska helgtjänstgöringen för personal inom funktionshinderomsorgen. Utredningen ska ge svar på vilka kostnader, behov av personalresurs och övriga förutsättningar som krävs för att genomföra detta. Nämnden ska få ta del av utredningen på sammanträdet i oktober 2026.

Andreas Lundgren (S) – Stöd- och omsorgsförvaltningen får i uppdrag att informera nämnden på sammanträdet i september 2026 om hantering av ramtiden i och med införandet av flexibel hemtjänst.

Individ- och familjenämndens beslutsordning

Individ- och familjenämnden beslutar i enlighet med Andreas Lundgrens (S) förslag.

Beslutet skickas till

Ulrika Gustafsson, stabschef

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

Tjänsteskrivelse

2026-08-21

Individ- och familjenämnden

Diariennr: IFN-2024/00213

Genomgång av bakgrundskontroller

Förslag till beslut

Individ- och familjenämnden tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Bakgrundskontroller vid rekrytering

Umeå kommun genomför bakgrundskontroller vid rekrytering för att säkerställa att medarbetare har rätt kvalifikationer, behörigheter och förutsättningar för sina uppdrag. Kontrollerna anpassas efter befattningens innehåll och verksamhetens krav. Samtidigt har samhällets fokus på att motverka välfärdsbrottslighet, otillåten påverkan, infiltration och organiserad brottslighet ökat, vilket lett till nya lagkrav och utökade möjligheter till registerkontroller.

Vid rekrytering genomförs, beroende på befattning, bland annat kontroll av identitet, utbildning, yrkeslegitimation, arbets- och uppehållstillstånd, körkort, tidigare anställning i kommunen, bisysslor och referenser. Registerutdrag ur belastningsregistret begärs endast när det finns lagstöd för kontrollen och först efter att en kandidat valts ut för anställning. Säkerhetsprövningar hanteras av Säkerhetsenheten. Rekryterande chef ansvarar för att nödvändiga kontroller genomförs, men får stöd av HR-funktionen.

För timavlönade medarbetare i verksamheter där registerkontroll krävs ska nytt registerutdrag lämnas var sjätte månad. Även praktikanter ska uppvisa registerutdrag innan praktik påbörjas.

Nya regler från 1 mars 2026

Sedan den 1 mars 2026 finns utökade möjligheter att genomföra registerkontroller inför anställning för personer som ska arbeta i hemmet hos äldre eller personer med funktionsnedsättning samt för vissa ledande befattningar och funktioner av väsentlig betydelse för kommunen. Kommunstyrelsen har beslutat att använda utdrag ur brotts- och misstankeregister i den utsträckning lagstiftningen medger.

Samtidigt får registerkontroller inte genomföras generellt eller i förebyggande syfte utan måste vara kopplade till lagstöd eller dokumenterat behov i den aktuella tjänsten.

Tjänsteskrivelse

Dnr: IFN-2024/00213

Bedömningen av vilka befattningar som omfattas av registerkontroller av ledande befattningar görs utifrån verksamhetsanalyser och särskilt metodstöd.

Befattningar som omfattas av registerkontroll

Registerutdrag kan begäras för befattningar där arbetet innebär direkt kontakt med barn, unga, äldre eller personer med funktionsnedsättning. Det gäller exempelvis personal inom:

- LSS-verksamhet, personlig assistans, boendestöd, korttids- och daglig verksamhet.
- Hälso- och sjukvård i hemmet.
- Individ- och familjeomsorg, inklusive HVB-verksamheter.
- Socialt arbete och behandlingsverksamhet med barn och unga.
- Vissa arvoderade uppdrag, exempelvis avlösare, ledsagare och kontaktpersoner.

Kontrollerna genomförs med stöd av särskild lagstiftning som reglerar registerkontroll inom dessa verksamheter. Förvaltningen följer den kommungemensamma rutinen för registerkontroll av personal inför anställning och arbete.

Befattningar som normalt inte omfattas

Registerutdrag begärs normalt inte för administrativa, strategiska eller stödjande funktioner som saknar direkt arbete med barn, unga eller brukare. Exempel är administratörer, HR-funktioner, ekonomer, jurister, kommunikatörer, strateger, verksamhetsutvecklare och andra övergripande ledningsfunktioner. Förvaltningen kan genom verksamhetsskyddsanalyser identifiera behov av registerutdrag för befattningar inom detta område, SLK HR beslutar sedan kring möjligheten att genomföra registerutdragen för respektive befattning.

Förtroendevalda

Det finns inget lagstöd för att kräva registerutdrag av förtroendevalda. De omfattas inte av lagstiftningen om registerkontroll vid ledande befattningar i kommuner. Om sådana kontroller bedöms nödvändiga är det respektive politiskt partis ansvar att hantera dem.

Sammanfattning

Bakgrundskontroller är en viktig del av kommunens arbete med intern kontroll, säkerhet och tillit. Syftet är både att verifiera kvalifikationer och att minska risker för oegentligheter.

Tjänsteskrivelse

Dnr: IFN-2024/00213

De nya reglerna innebär utökade möjligheter till registerkontroller inom vissa verksamheter, samtidigt som kraven på rättssäkerhet, proportionalitet och skydd för den personliga integriteten fortsatt ska säkerställas.

Beslutsunderlag

Rutin - Registerkontroll av personal inför anställning och arbete
Protokollsutdrag individ- och familjenämnden 2026-02-18 § 30

Beredningsansvariga

Klas Hjelm, HR-strateg

Beslutet ska skickas till

-

Karolina Lundqvist
Socialdirektör

Klas Hjelm
HR-strateg

Dokumentansvarig: Rekryteringssupport	Dokumentdatum: 2020-05-08
Godkänd av: Karin Ahnqvist	Reviderad: 2026-07-01
Registerkontroll av personal inför anställning och arbete	

Innehåll

Syfte och omfattning	2
Registerkontroll - en av flera kontroller i rekryteringsprocessen	2
Avgränsning	2
Tillvägagångssätt för registerutdrag för olika verksamheter	3
1. Skollagsreglerade verksamheter	3
2. Arbete i hemmet med äldre och personer med funktionsnedsättning	4
3. LSS, för personer som utför vissa insatser åt barn med funktionshinder	5
4. HVB-hem	6
5. Arbete med barn i annan verksamhet	7
Bedömning och praktisk hantering av olika typer av registerutdrag	9
Parametrar att beakta i helhetsbedömningen	9
Dokumentation vid anställning när brott framkommer i registerutdrag eller vid intervju ...	9
Lagstöd	10

Syfte och omfattning

Syftet med att genomföra registerkontroller i samband med anställning och arbete är att stärka skyddet för barn, unga, äldre samt personer med funktionsnedsättning. Dessa grupper kan ha ett särskilt skyddsbehov, antingen på grund av en beroendeställning eller för att en nedsatt fysisk, psykisk eller intellektuell förmåga kan göra det svårt att skydda sig mot brott. Registerkontroller utförs av arbetsgivaren och innebär att kandidaten ombeds att lämna utdrag ur misstanke- och/eller belastningsregistret.

Reglerna ska alltid tillämpas på den som ska erbjudas en anställning, såväl tillsvidareanställning som tidsbegränsad anställning. Personal som hyrs in från bemanningsföretag, konsulter, praktikanter eller andra som har uppdrag riktade mot målgrupperna omfattas även de av dessa krav. Kravet omfattar såväl myndiga som omyndiga. Enda undantaget från detta är PRAO-elever, efter avstämning med Skolverket.

Registerutdrag ska som huvudregel inte begäras för redan kontrollerade tillsvidareanställda. I vissa lägen finns dock lagkrav på att kontrollera registerutdrag på personer som redan har ett anställningsförhållande med Umeå kommun, exempelvis vid byte till verksamhet där annan och mer långtgående lagstiftning gäller. Om en befintlig medarbetare söker och erbjuds en ny tjänst som omfattas av krav på registerkontroll, och tidigare registerutdrag är äldre än sex månader, kan ett nytt registerutdrag krävas och hanteras enligt gällande lagstiftning och rutin.

Läs mer om det under Tillvägagångssätt för registerutdrag för olika verksamheter i denna rutin.

Registerkontroll - en av flera kontroller i rekryteringsprocessen

En registerkontroll är ingen garanti för att en person är lämplig för anställning. Att någon förekommer i misstanke- och/eller belastningsregistret innebär inte heller att personen nödvändigtvis är olämplig för anställning. En bedömning måste göras i varje fall och förekomst i registren är bara en av de omständigheter som bör vägas in vid en anställning. En noggrann rekryteringsprocess med exempelvis strukturerad intervju, kontroll av meritförteckning och betyg samt referenstagning är också viktiga delar för att bedöma om en kandidat är lämplig, pålitlig och laglydig innan anställning erbjuds.

Vilket utdrag arbetsgivaren begär beror på vilken verksamhet den sökande ska arbeta inom. Det är avgörande att rätt utdrag begärs eftersom vissa utdrag innehåller enbart belastningsregister och andra både misstanke- och belastningsregister. Här finns en databas med en förteckning över vilket utdrag som gäller för olika anställningar. Om du saknar en befattning, kontakta din förvaltnings HR-enhet.

Avgränsning

Regelverket beskrivet i denna riktlinje omfattar inte de registerkontroller som görs utifrån kommunens roll som myndighetsutövare. Regelverket omfattar inte sådan säkerhetsprövning av personal som får göras enligt Säkerhetsskyddslagen (2018:585) och Säkerhetsskyddsförordningen (2021:955) för inplacering i säkerhetsklass.

Tillvägagångssätt för registerutdrag för olika verksamheter

1. Skollagsreglerade verksamheter

Enligt 2 kap §§ 31-32 skollagen (2010:800) krävs att registerutdrag uppvisas före erbjudande om anställning för arbete inom förskola, förskoleklass, fritidshem, grundskola, anpassad grundskola, specialskolan, sameskola, gymnasieskola, anpassad gymnasieskola och annan pedagogisk verksamhet.

1. Vid annonsering av tjänster som kräver att registerkontroll sker innan anställning ska alltid följande information anges i annonsen: *"Före erbjudande om anställning ber vi dig uppvisa utdrag ur polisens misstanke- och/eller belastningsregister. Detta görs som ett sista steg i rekryteringsprocessen"*. Informationen ska även framgå när praktikplatser, tidsbegränsade uppdrag eller motsvarande annonseras.
2. Endast personer som valts ut för att anställas ska uppvisa utdraget.
3. Den som söker anställning ska själv begära utdraget för arbete inom skola eller förskola. Polismyndigheten får inte skicka registerutdraget direkt till arbetsgivaren.
4. Registerutdraget uppvisas för ansvarig chef i samband med att tjänst erbjuds. Utdraget får inte vara äldre än sex månader (*lagändring från och med 260715, tidigare ett år*). Chef ansvarar för att utdraget uppvisas och att uppgifter stämmer överens med sökandes identitetsuppgifter.
5. Kandidaten kan med fördel begära att få ett digitalt utdrag. För att kunna beställa ett sådant måste personen ha en digital brevlåda och myndighetspost aktiverat. Digitala utdrag kommer ofta inom en dag, fysiska utdrag har vanligtvis en väntetid på två veckor eller längre. Om en medborgare i ett annat EU-land ansöker om ett utdrag inhämtar polisen även uppgifter från det land där personen är medborgare.
6. En begäran om digitalt utdrag skickas inte ut till kandidaten digitalt om det innehåller misstanke eller belastning. Då skickas det ut fysiskt i stället.
7. Den person som registerutdraget gäller har rätt att själv ta del av uppgifterna i utdraget innan det lämnas till arbetsgivaren. Ett fysiskt utdrag behöver därför inte lämnas i ett obrutet kuvert.
8. Kontrollera äkthet av utdragen samt att uppgifter stämmer överens med sökandes identitetsuppgifter. Digitalt kontrolleras äktheten via polisens kontrolltjänst. Kandidat måste uppge ärendenummer, utfärdandedatum och giltighetstid och typ av registerutdrag. Fysiskt kontrolleras det via vattenstämpel.
9. Om utdraget inte innehåller några anmärkningar kan anställning erbjudas. Om utdraget innehåller belastning(ar) ska en bedömning göras. För bedömningsstöd, se nedan.
10. Kontrollen ska dokumenteras genom en notering i Självservice, Personec. Se i guiden hur notering ska göras. För korttidsvikarier görs notering av personalpoolens administratörer i TimeCarePool. Anteckningen ska göras av den inom verksamheten som beslutar om att anställa, anlita eller ta emot någon. Arbetsgivaren får inte behålla, ta kopia eller anteckna något om vad som står i utdraget.
11. Slutkandidat som ej uppvisar registerutdrag kan inte erbjudas arbete, uppdrag eller praktik i verksamheten.

12. Om en persons anställning har avslutats och personen återanställs mer än **6 månader** (*lagändring från och med 260715, tidigare ett år*) senare ska nytt utdrag uppvisas. För intermittenta och visstidsanställningar ska ett nytt utdrag lämnas in var sjätte månad (*lagändring från och med 260715, tidigare ett år*) för fortsatt arbete. Rekryterande chef ansvarar för att kontrollera hur lång tid som förflutit sedan personen senast arbetade i kommunen. Vid behov kan rekryteringsstöd hjälpa till att ta fram underlag på senaste anställning i kommunen.

Förutom att arbetsgivaren är skyldig att kontrollera den som erbjuds anställning så ska även den som erbjuds eller tilldelas arbete inom skollagsreglerade verksamheter under omständigheter som liknar ett anställningsförhållande kontrolleras. Arbetsgivaren får inte anlita eller ta emot den som inte har uppvisat ett sådant registerutdrag. Detta gäller till exempel personal som tillhör en annan förvaltning i kommunen, men som tilldelas regelbundna och återkommande arbetsuppgifter inom de skollagsreglerade verksamheterna. Det kan till exempel vara vaktmästare, IT-personal eller fritidsledare.

2. Arbete i hemmet med äldre och personer med funktionsnedsättning

Enligt lag (2026:43) har arbetsgivaren rätt att begära att den som anställs för arbeta med äldre och vuxna personer med funktionsnedsättning i hemmet ska visa upp ett utdrag ur misstanke- och belastningsregistret, om arbetsgivaren kräver det. Lagen innehåller inte kontrollkrav, men Umeå kommun har fattat beslut om att detta ska begäras in. Det gäller även den som erbjuds ett uppdrag eller praktik.

1. Vid annonsering av tjänster som kräver att registerkontroll sker innan anställning ska alltid följande information anges i annonsen: *"Före erbjudande om anställning ber vi dig uppvisa utdrag ur polisens misstanke- och/eller belastningsregister. Detta görs som ett sista steg i rekryteringsprocessen"*. Informationen ska även framgå när praktikplatser, tidsbegränsade uppdrag eller motsvarande annonseras.
2. Endast personer som valts ut för att anställas ska uppvisa utdraget.
3. Den som söker anställning ska själv begära utdraget Arbete i hemmet med äldre och personer med funktionsnedsättning. Polismyndigheten får inte skicka registerutdraget direkt till arbetsgivaren.
4. Kandidaten har rätt att neka att lämna in utdrag. Det beslutet blir då en del i bedömningen och kan leda till att personen inte erbjuds anställning.
5. Kandidaten kan med fördel begära att få ett digitalt utdrag. För att kunna beställa ett sådant måste personen ha en digital brevlåda och myndighetspost aktiverat. Digitala utdrag kommer ofta inom en dag, fysiska utdrag har vanligtvis en väntetid på två veckor eller längre. Om en medborgare i ett annat EU-land ansöker om ett utdrag inhämtar polisen även uppgifter från det land där personen är medborgare.
6. En begäran om digitalt utdrag skickas inte ut till kandidaten digitalt om det innehåller misstanke eller belastning. Då skickas det ut fysiskt i stället.
7. Den person som registerutdraget gäller har rätt att själv ta del av uppgifterna i utdraget innan det lämnas till arbetsgivaren. Ett fysiskt utdrag behöver därför inte lämnas i ett obrutet kuvert.

8. Kontrollera äkthet av utdragen och att uppgifter stämmer överens med sökandes identitetsuppgifter. Digitalt kontrolleras äktheten via polisens kontrolltjänst. Kandidat måste uppge ärendenummer, utfärdandedatum och giltighetstid och typ av registerutdrag. Fysiskt kontrolleras det via vattenstämpel.
9. Om utdraget inte innehåller några anmärkningar kan anställning erbjudas. Om utdraget innehåller belastning(ar) ska en bedömning göras. För bedömningsstöd, se nedan.
10. Kontrollen ska dokumenteras genom en notering i Självservice, Personec. Se i guiden hur notering ska göras. För korttidsvikarier görs notering av rekryterare eller administratör i TimeCarePool. Arbetsgivaren får inte behålla, ta kopia eller anteckna något om vad som står i utdraget.
11. Om en persons anställning har avslutats och personen återanställs mer än **6 månader** senare ska nytt utdrag uppvisas. För intermittenta och visstidsanställningar ska ett nytt utdrag lämnas in var sjätte månad för fortsatt arbete. Rekryterande chef ansvarar för att kontrollera hur lång tid som förflutit sedan personen senast arbetade i kommunen. Vid behov kan rekryteringsstöd hjälpa till att ta fram underlag på senaste anställning i kommunen.

Förutom att arbetsgivaren är skyldig att kontrollera den som erbjuds anställning eller praktik så gäller kontrollskyldigheten även den som erbjuds eller tilldelas arbetsuppgifter i hemmet med äldre och personer med funktionsnedsättning. Till exempel om en redan anställd i Umeå kommun får nya arbetsuppgifter genom att arbetsledas eller förflyttas till exempelvis ett vård- och omsorgsboende. Detsamma gäller när en person ska utföra arbetsuppgifter i verksamheten utan att vara anställd i den specifika verksamheten, och uppdraget inte är av tillfällig natur. Se exempel under skollagsreglerade verksamheter.

3. LSS, för personer som utför vissa insatser åt barn med funktionshinder

Enligt lag (2010:479) krävs registerutdrag från belastningsregistret och misstankeregistret för personal eller praktikanter som utför vissa insatser åt barn med funktionshinder.

1. Vid annonsering av tjänster som kräver att registerkontroll sker innan anställning ska alltid följande information anges i annonsen: *"Före erbjudande om anställning ber vi dig uppvisa utdrag ur polisens misstanke- och/eller belastningsregister. Detta görs som ett sista steg i rekryteringsprocessen"*. Informationen ska även framgå när praktikplatser, tidsbegränsade uppdrag eller motsvarande annonseras.
2. Endast personer som valts ut för att anställas ska uppvisa utdraget.
3. Den som söker anställning ska själv begära utdraget för arbete med barn med funktionsnedsättning. Beställning av registerutdrag görs digitalt på polisens webbplats. Polismyndigheten får inte skicka registerutdraget direkt till arbetsgivaren.
4. Kandidaten kan med fördel begära att få ett digitalt utdrag. För att kunna beställa ett sådant måste personen ha en digital brevlåda och myndighetspost aktiverat. Digitala utdrag kommer ofta inom en dag, fysiska utdrag har vanligtvis en väntetid på två veckor eller längre. Om en medborgare i ett annat EU-land ansöker om ett utdrag inhämtar polisen även uppgifter från det land där personen är medborgare.
5. En begäran om digitalt utdrag skickas inte ut till kandidaten digitalt om det innehåller misstanke eller belastning. Då skickas det ut fysiskt i stället.

6. Den person som registerutdraget gäller har rätt att själv ta del av uppgifterna i utdraget innan det lämnas till arbetsgivaren. Ett fysiskt utdrag behöver därför inte lämnas i ett obrutet kuvert.
7. Kontrollera äkthet av utdragen och att uppgifter stämmer överens med sökandes identitetsuppgifter. Digitalt kontrolleras äktheten via polisens kontrolltjänst. Kandidat måste uppge ärendenummer, utfärdandedatum och giltighetstid och typ av registerutdrag. Fysiskt kontrolleras det via vattenstämpel.
8. Om utdraget inte innehåller några anmärkningar kan anställning erbjudas. Om utdraget innehåller belastning(ar) ska en bedömning göras. För bedömningsstöd, se nedan.
9. Kontrollen ska alltid dokumenteras genom en notering i Självservice, Personec. Se i guiden hur notering ska göras. För korttidsvikarier görs notering av rekryterare eller administratör i TimeCarePool.
10. Registerutdraget ska bevaras i **minst 2 år**. Då belastningsregistret kan innehålla sekretessbelagd information får dessa utdrag inte bifogas eller lagras i rekryteringssystemet. I de fall att utdragen måste sparas enligt lag ansvarar anställande chef över att förvara handlingen i säkert förvar/låst dokumentskåp.
11. Slutkandidat som ej uppvisar registerutdrag kan inte erbjudas arbete, uppdrag eller praktik i verksamheten.
12. Om en persons anställning har avslutats och personen återanställs mer än **6 månader** senare ska nytt utdrag uppvisas. För intermittenta och visstidsanställningar ska ett nytt utdrag lämnas in var sjätte månad för fortsatt arbete. Rekryterande chef ansvarar för att kontrollera hur lång tid som förflutit sedan personen senast arbetade i kommunen. Vid behov kan rekryteringsstöd hjälpa till att ta fram underlag på senaste anställning i kommunen.

Förutom att arbetsgivaren är skyldig att kontrollera den som erbjuds anställning eller praktik så gäller kontrollskyldigheten även den som erbjuds eller tilldelas arbetsuppgifter som omfattar stöd- och serviceinsatser åt barn. Till exempel om en redan anställd i Umeå kommun får nya arbetsuppgifter genom att arbetsledas eller förflyttas till exempelvis ett LSS-boende med särskild service för barn. Detsamma gäller när en person ska utföra arbetsuppgifter i verksamheten utan att vara anställd i den specifika verksamheten, och uppdraget inte är av tillfällig natur. Se exempel under skollagsreglerade verksamheter.

4. HVB-hem

Enligt lagen (2007:171) krävs registerutdrag från belastningsregistret och misstankeregistret för personal vid hem för vård eller boende som tar emot barn och unga.

1. Vid annonsering av tjänster som kräver att registerkontroll sker innan anställning ska alltid följande information anges i annonsen: "Före erbjudande om anställning ber vi dig uppvisa utdrag ur polisens misstanke- och/eller belastningsregister. Detta görs som ett sista steg i rekryteringsprocessen". Informationen ska även framgå när praktikplatser, tidsbegränsade uppdrag eller motsvarande annonseras.
2. Endast personer som valts ut för att anställas ska uppvisa utdraget.
3. Den som söker anställning ska själv begära utdraget Utdrag för arbete på HVB-hem.
4. Kandidaten kan med fördel begära att få ett digitalt utdrag. För att kunna beställa ett sådant måste personen ha en digital brevlåda och myndighetspost aktiverat. Digitala utdrag kommer ofta inom en dag, fysiska utdrag har vanligtvis en

väntetid på två veckor eller längre. Om en medborgare i ett annat EU-land ansöker om ett utdrag inhämtar polisen även uppgifter från det land där personen är medborgare.

5. En begäran om digitalt utdrag skickas inte ut till kandidaten digitalt om det innehåller misstanke eller belastning. Då skickas det ut fysiskt i stället.
6. Den person som registerutdraget gäller har rätt att själv ta del av uppgifterna i utdraget innan det lämnas till arbetsgivaren. Ett fysiskt utdrag behöver därför inte lämnas i ett obrutet kuvert.
7. Kontrollera äkthet av utdragen och att uppgifter stämmer överens med sökandes identitetsuppgifter. Digitalt kontrolleras äktheten via polisens kontrolltjänst. Kandidat måste uppge ärendenummer, utfärdandedatum och giltighetstid och typ av registerutdrag. Fysiskt kontrolleras det via vattenstämpel.
8. Om utdraget inte innehåller några anmärkningar kan anställning erbjudas. Om utdraget innehåller belastning(ar) ska en bedömning göras. För bedömningsstöd, se nedan.
9. Kontrollen ska alltid dokumenteras genom en notering i Självservice, Personec. Se i guiden hur notering ska göras. För korttidsvikarier görs notering av rekryterare eller administratör i TimeCarePool.
10. En kopia på registerutdraget ska bevaras i **minst 2 år**. Då belastningsregistret kan innehålla sekretessbelagd information får dessa utdrag inte bifogas eller lagras i rekryteringssystemet. I de fall att utdragen måste sparas enligt lag ansvarar anställande chef över att förvara handlingen i säkert förvar/låst dokumentskåp.
11. Slutkandidat som ej uppvisar registerutdrag kan inte erbjudas arbete, uppdrag eller praktik i verksamheten.
12. Om en persons anställning har avslutats och personen återanställs mer än **6 månader** senare ska nytt utdrag uppvisas. För intermittenta och visstidsanställningar ska ett nytt utdrag lämnas in var sjätte månad för fortsatt arbete. Rekryterande chef ansvarar för att kontrollera hur lång tid som förflutit sedan personen senast arbetade i kommunen. Vid behov kan rekryteringsstöd hjälpa till att ta fram underlag på senaste anställning i kommunen.

Förutom att arbetsgivaren är skyldig att kontrollera den som erbjuds anställning så gäller kontrollskyldigheten även för dem som, utan att det innebär anställning, erbjuds uppdrag, praktik, volontärarbete eller utför arbetsuppgifter under omständigheter som liknar en anställning. Se exempel under skollagsreglerade verksamheter.

5. Arbete med barn i annan verksamhet

Enligt lagen (2013:852) har arbetsgivaren rätt att begära att den som erbjuds arbete som innebär direkt och regelbunden kontakt med barn, först uppvisar ett utdrag ur misstanke- och belastningsregister. Lagen innehåller inte kontrollkrav, till skillnad från de andra lagarna som gäller för skola, HVB och LSS, men Umeå kommun har fattat beslut om att detta ska begäras in. Det gäller även den som erbjuds ett uppdrag eller praktik. Exempelvis: ledare i idrottsföreningar eller barnverksamheter, driftspersonal inom sport och förening, personal inom öppen fritidsverksamhet och kulturcentrum för barn och unga, praktiktjänstgöring inom en utbildning eller arbetspraktik. <https://polisen.se/tjanster-tillstand/belastningsregistret/barn-annan-verksamhet/>

1. Vid annonsering av tjänster som kräver att registerkontroll sker innan anställning ska alltid följande information anges i annonsen: "Före erbjudande om anställning ber vi dig uppvisa utdrag ur polisens misstanke- och/eller belastningsregister. Detta görs som ett sista steg i rekryteringsprocessen". Informationen ska även framgå när praktikplatser, tidsbegränsade uppdrag eller motsvarande annonseras.
2. Endast personer som valts ut för att anställas ska uppvisa utdraget.
3. Den som söker anställning ska själv begära utdraget för arbete med barn i annan verksamhet.
4. Kandidaten har rätt att neka att lämna in utdrag. Det beslutet blir då en del i bedömningen och kan leda till att personen inte erbjuds anställning.
5. Kandidaten kan med fördel begära att få ett digitalt utdrag. För att kunna beställa ett sådant måste personen ha en digital brevlåda och myndighetspost aktiverat. Digitala utdrag kommer ofta inom en dag, fysiska utdrag har vanligtvis en väntetid på två veckor eller längre. Om en medborgare i ett annat EU-land ansöker om ett utdrag inhämtar polisen även uppgifter från det land där personen är medborgare.
6. En begäran om digitalt utdrag skickas inte ut till kandidaten digitalt om det innehåller misstanke eller belastning. Då skickas det ut fysiskt i stället.
7. Den person som registerutdraget gäller har rätt att själv ta del av uppgifterna i utdraget innan det lämnas till arbetsgivaren. Ett fysiskt utdrag behöver därför inte lämnas i ett obrutet kuvert.
8. Kontrollera äkthet av utdragen och att uppgifter stämmer överens med sökandes identitetsuppgifter. Digitalt kontrolleras äktheten via polisens kontrolltjänst. Kandidat måste uppge ärendenummer, utfärdandedatum och giltighetstid och typ av registerutdrag. Fysiskt kontrolleras det via vattenstämpel.
9. Om utdraget inte innehåller några anmärkningar kan anställning erbjudas. Om utdraget innehåller belastning(ar) ska en bedömning göras. För bedömningsstöd, se nedan.
10. Kontrollen ska alltid dokumenteras genom en notering i Självservice, Personec. Se i guiden hur notering ska göras. För korttidsvikarier görs notering av rekryterare eller administratör i TimeCarePool. Arbetsgivaren får inte behålla, ta kopia eller anteckna något om vad som står i utdraget.
11. Om en persons anställning har avslutats och personen återanställs mer än **6 månader** senare ska nytt utdrag uppvisas. För intermittenta och visstidsanställningar ska ett nytt utdrag lämnas in var sjätte månad för fortsatt arbete. Rekryterande chef ansvarar för att kontrollera hur lång tid som förflutit sedan personen senast arbetade i kommunen. Vid behov kan rekryteringsstöd hjälpa till att ta fram underlag på senaste anställning i kommunen.

Redan anställda omfattas inte av registerkontrollen enligt lag (2013:852), även om de får nya arbetsuppgifter inom sin nuvarande anställning. Därför behöver chef vara riskmedveten när arbetsuppgifter ändras eller när personal flyttas internt.

Om förändringen däremot innebär något utanför den befintliga anställningen är registerkontroll tillåten. Det handlar till exempel om:

- att personen söker ett nytt jobb inom Umeå kommun (ny anställning),
- att personen erbjuds en omplacering till ett nytt arbete, eller

- att arbetsgivaren och personen kommer överens om en helt ny anställning utan en vanlig rekryteringsprocess.

Bedömning och praktisk hantering av olika typer av registerutdrag

Utdrag ur belastningsregistret är endast en del av underlaget för att bedöma om en person är lämplig för att arbeta inom någon av Umeå kommuns verksamheter. Att en person är straffad för ett brott innebär inte ett förbud mot att anställa personen.

En noggrann rekryteringsprocess med strukturerad intervju, kontroll av meritförteckning och betyg samt referenstagning är viktiga delar för att bedöma om en kandidat är lämplig, pålitlig och laglydig innan anställning erbjuds. Registerkontroll av den som ska erbjudas en anställning för att arbeta med barn eller brukare är det sista steget i rekryteringsprocessen. Kontrollen av registerutdrag ska ske på ett sådant sätt som värnar den enskildes personliga integritet i så hög grad som möjligt samt att blivande personal bedöms på ett likvärdigt sätt. Framkommer det något i utdraget ska rekryterande chef rådgöra med överordnad chef och HR-enheten för bedömning innan rekryteringsbeslut.

Parametrar att beakta i helhetsbedömningen

- Om brottet innebär en säkerhetsrisk för den aktuella befattningen.
- När i tiden den sökande avtjänade sitt straff.
- Allvarlighetsgraden av brottet.
- Om den sökande dömts vid upprepade tillfällen.
- Vilka åtgärder personen har vidtagit för att undvika fortsatt brottslighet.

Dokumentation vid anställning när brott framkommer i registerutdrag eller vid intervju

När arbetsgivaren, trots uppgifter om brottslighet beslutar att anställa kandidaten, ska nödvändig och lagenlig information dokumenteras. Dokumentation behövs för att säkerställa spårbarhet och rättssäkerhet i rekryteringsbeslut när uppgifter om brottslighet framkommer men arbetsgivaren ändå bedömer kandidaten som lämplig. Genom att dokumentera vilka överväganden som gjorts kan arbetsgivaren visa att beslutet är sakligt, ansvarsfullt och förenligt med arbetsmiljöansvaret. Dokumentationen skapar också kontinuitet i organisationen, vilket är särskilt viktigt vid chefsbyten eller om medarbetaren senare hamnar i en situation som kräver att den tidigare riskbedömningen förstås eller följs upp. På så sätt skyddas både verksamhetens intressen och individens integritet.

Var ska dokumentationen ske?

Beroende på vilket registerutdrag det handlar om ska dokumentationen hanteras enligt nedan.

1. I de fall där registerutdraget inte, enligt lag ska sparas så görs en notering i Novi. Se exempel på formulering nedan.

2. I de fall lagen kräver att registerutdraget ska bevaras i minst två år så görs en notering i Novi. Se exempel på formulering nedan. Registerutdraget ska också i sin helhet förvaras i ett låst dokumentskåp.

Hur ska dokumentationen ske?

Dokumentationen ska hållas kortfattad, saklig och utan detaljer om den specifika brottsligheten.

Dokumentationen ska innehålla:

- Att ett registerutdrag har granskats/att uppgifter framkommit i intervju.
- Att uppgiften rör lagöverträdelser – men inte vilka brott eller detaljer.
- Att en riskbedömning har genomförts och att personen bedömts lämplig.
- Datum och ansvarig chef/handläggare som tagit del av informationen.
- Att beslut har fattats om att anställa personen.

Exempel på formulering:

”Uppgift om lagöverträdelser har framkommit vid genomgång av registerutdrag/intervju den [datum]. Bedömningen är genomförd enligt rutin och personen har bedömts lämplig för tjänsten. Beslut om anställning fattat av [befattning].”

Lagringstid

Dokumentationen sparas endast så länge som är nödvändigt.

Åtkomst

Endast personer med behörighet och ett arbetsrelaterat behov får ta del av dokumentationen, exempelvis ansvarig chef och HR-funktion.

Lagstöd

Det finns i dagsläget fem olika lagrum som Umeå kommun använder för att begära utdrag ur misstanke- och/eller belastningsregistret i samband med anställning. Dessa är:

- *Skollagen (2010:800) 2 kap §§ 31-32*
- *Lagen (2013:852) om registerkontroll av personer som ska arbeta med barn,*
- *Lagen (2010:479) om registerkontroll av personal som utför vissa insatser åt barn med funktionshinder*
- *Lagen (2007:171) om registerkontroll av personal vid vissa boenden som tar emot barn.*
- *Lag (2026:43) om registerkontroll vid arbete i hemmet åt äldre personer eller vuxna personer med funktionsnedsättning*

Övriga lagar och förordningar som berörs är;

- Lag om belastningsregister (1998:620)
- Förordning om belastningsregister (1999:1134)
- Artikel 6.1 e GDPR – Allmänt intresse. Om verksamheten har lagstadgade krav eller uppgifter som kräver kontroller av laglydnad.
- Artikel 6.1 b GDPR – Avtal. När behandlingen är nödvändig för att ingå eller fullgöra anställningsavtal.

- Artikel 10 GDPR – Uppgifter om lagöverträdelser. Får behandlas endast när det finns stöd i lag eller när det är nödvändigt utifrån arbetsgivarens skyldigheter (t.ex. arbetsmiljöansvar och säkerhetsbedömningar).

Läs mer;

- www.skr.se
- www.polisen.se
- www.skolverket.se (Registerkontroll av personal)

Umeå kommun

Individ- och familjenämnden

Protokollsutdrag

2026-02-18

§ 30

Diariennr: IFN-2024/00213

Tilläggsuppdrag 2023:1 - Genomlysning av nämndens verksamhet för att säkra den mot välfärds kriminalitet

Beslut

Individ- och familjenämnden beslutar att godkänna informationen som be-rör Tilläggsuppdrag – genomlysning av nämndens verksamheter för att säkra den mot välfärds kriminalitet.

Individ- och familjenämnden beslutar att utifrån framtaget förslag från för-valtningen, fatta beslut om att upprätta en kontrollfunktion inom nämndens område.

Individ- och familjenämnden beslutar att förvaltningen får återkomma till sammanträdet till maj med en genomgång av bakgrundskontroller och vilka möjligheter kommunen har att använda sig av det.

Ärendebeskrivning

2024-12-18 redovisades en rapport till individ- och familjenämnden. Rapporten utgick från individ- och familjenämndens tilläggsuppdrag 2023:1 om

att genomlysna nämndens verksamheter för att säkra dessa mot välfärdsbrott, bedrägerier och påverkan. Rapporten beskrev samhällsutveckling på

området, hur nämndens verksamheter arbetar samt gav förslag på åtgärder utifrån den riskanalys som är gjord.

Individ- och familjenämnden beslutade att:

- Att förvaltningen ges i uppdrag att arbeta vidare med redovisade förbättringsområden i rapporten över tilläggsuppdrag 2023:1.

- Att förvaltningen ges i uppdrag att genomföra en fördjupad utredning om

behov och omfattning av en specialiserad kontrollfunktion.

- Att förvaltningen uppdras se över hur nämndens uppföljning av folkbokföringen kan förbättras för att undvika läckage av skattemedel.

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

Umeå kommun

Individ- och familjenämnden

Protokollsutdrag

2026-02-18

-Att utreda inrättande av FUT-utredare inom Individ- och familjenämndens verksamhetsområde för att följa upp och kontrollera utbetalningar.

Förvaltningen har på uppdrag av nämnden arbetat fram ett förslag på en kontrollfunktion för att motverka välfärdsbedrägerier. Arbetet har genom-förts i samråd med säkerhet och referensgrupper har varit upphandling, sä-kerhet och äldreomsorg. Ett antal roller och medarbetare i organisationen har varit delaktiga i framtagandet av modellen.

Utredningen har genomförts genom omvärldsbevakning, analys av verksamhetens risker, workshop med medarbetare och utifrån möjliga lösningar för att uppnå syftet med uppdraget.

Övriga förbättringsområden såsom förbättring av uppföljning av folkbokfö-ring är genomförda och redovisades juni 2025.

Utredning behov av FUT handläggare har utretts och testats som en pilot i verksamheten. Det kommer att föreslås en fortsättning med det arbetet. Då också som en del av gemensam kontrollfunktion.

Ett förslag på en kontrollfunktion har tagits fram som är anpassad utifrån dagens förutsättningar och möjligheter med en snabb uppstart.

Utredning-ens förslag innebär en samordning av befintliga resurser och kompetenser.

Den resurs som behöver tillskapas är någon form av samordnande funktion. Det anses viktigt att upprätthålla en bred kompetens i hela organisationen samtidigt som samordning behövs och spetskompetens behöver kopplas in, såsom ekonomi, säkerhet, upphandling och jurist.

Arbetsutskottets beslutsordning**Yrkande**

Andreas Lundgren (S) yrkar att ärendet går utan eget yttrande.

Arbetsutskottets beslutsgång

Individ- och familjenämndens arbetsutskott beslutar att låta ärendet gå utan eget yttrande.

Individ- och familjenämndens beslutsordning**Yrkande**

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

Umeå kommun

Individ- och familjenämnden

Protokollsutdrag

2026-02-18

Igor Hell (M) och Andreas Lundgren (S) yrkar bifall till tjänsteskrivelsens förslag till beslut.

Andreas Lundgren(S) yrkar att förvaltningen får återkomma till sammanträdet till maj med en genomgång av bakgrundskontroller och vilka möjligheter kommunen har att använda sig av det.

Individ- och familjenämndens beslutsgång

Ordförande frågar om yrkandena är rätt uppfattade och finner så.

Ordförande ställer bifall mot avslag avseende tjänsteskrivelsens förslag till beslut och finner att det bifalls.

Ordförande ställer bifall mot avslag avseende Lundgrens (S) tilläggsyrkande och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Genomlysning av nämndens verksamhet för att säkra den mot välfärds kriminalitet. En fördjupad utredning av behov och omfattning av en specialiserad kontrollfunktion.

Beredningsansvariga

Viviann Dannelöv Nilsson, verksamhetschef

Simon Blomberg, ekonomichef

Beslutet ska skickas till

Ulrika Gustafsson, kvalitetschef

Annica Lundin, HR

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

Sida 4 av 4

Umeå kommun

Individ- och familjenämnden

Protokollsutdrag

2026-02-18

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

Tjänsteskrivelse

2026-10-12

Individ- och familjenämnden

Diariennr: IFN-2026/00030

Statistikrapport ej verkställda beslut SoL individ- och familjenämnden kvartal 2 2026

Förslag till beslut

Individ- och familjenämnden godkänner statistikrapporten över ej verkställda beslut enligt SoL för kvartal 2 2026.

Ärendebeskrivning

Av kapitel 34 i socialtjänstlagen (2025:400), SoL framgår att socialnämnd eller motsvarande i en kommun kvartalsvis ska rapportera de beslut om insats som inte verkställts inom tre månader till Inspektionen för vård och omsorg, kommunens revisorer och kommunfullmäktige. Rapporterings-skyldigheten gäller insats enligt 11 kap. 1 § SoL eller 12 kap. 1 § SoL.

Beslutsunderlag

Statistikrapport SoL 2026-06-30

Beredningsansvariga

Peter Basun, koordinator

Emma Skörd, nämndsekreterare

Beslutet ska skickas till

Kommunrevisionen

Kommunstyrelsen

Karolina Lundqvist

Socialdirektör

Viviann Dannelöv Nilsson

Verksamhetschef

Ej verkställda beslut

Sammanställning av rapportering
kvartal 2 2026

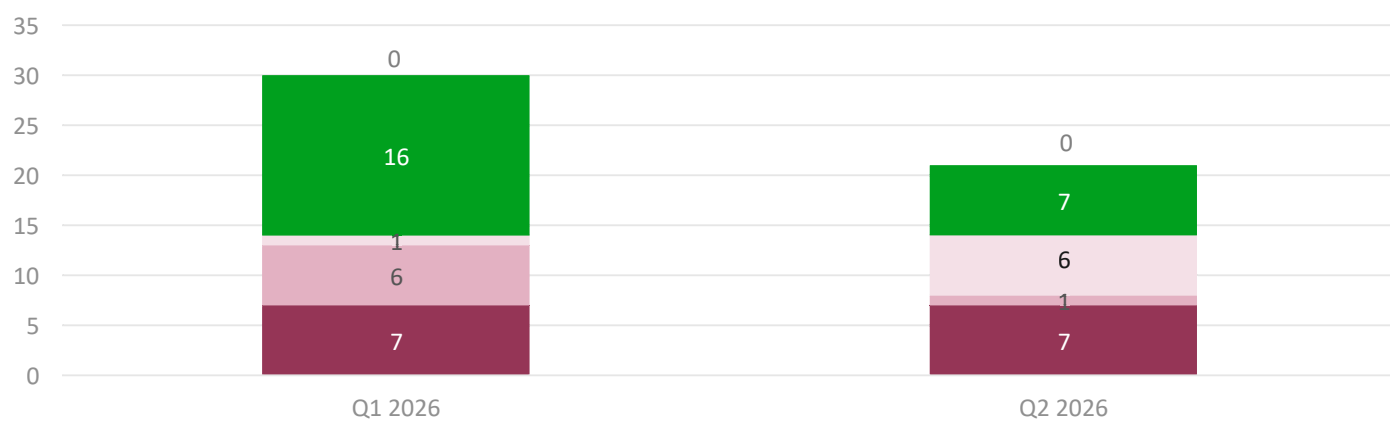
Individ- och familjeomsorg (SoL)

Funktionshinderomsorg (SoL)

**UMEÅ
KOMMUN**

Jämförelse Q1-Q2

UMEÅ
KOMMUN

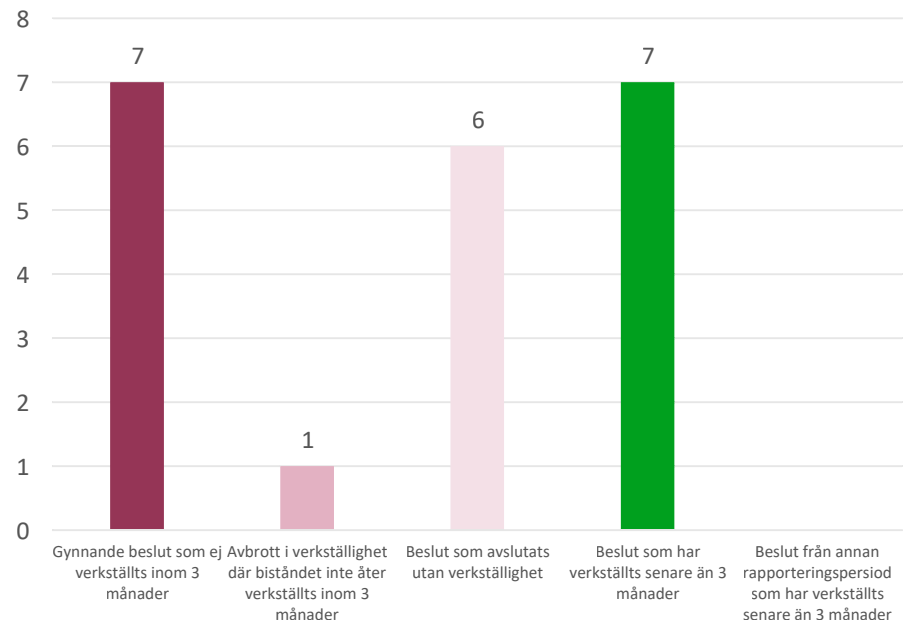
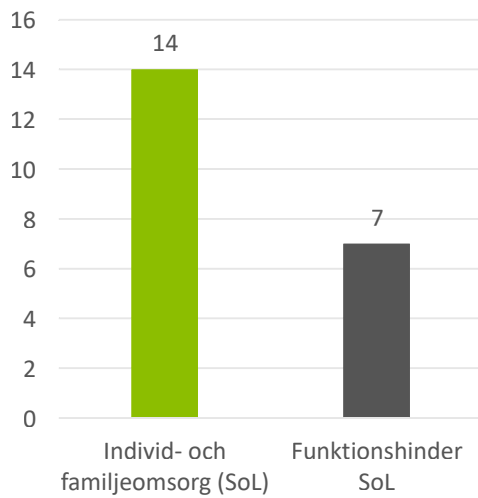
- Gynnande beslut som ej verkställts inom 3 månader
- Avbrott i verkställighet där biståndet inte åter verkställts inom 3 månader
- Beslut som avslutats utan verkställighet
- Beslut som har verkställts senare än 3 månader
- Beslut från annan rapporteringsperiod som har verkställts senare än 3 månader

Område

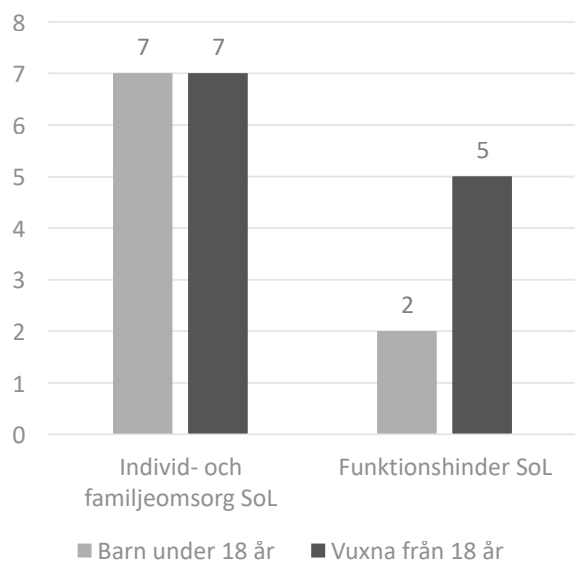
Typ av rapport

UMEÅ
KOMMUN

SoL

Fördelning barn/vuxna

Fördelning kön

Individ- och familjeomsorg

UMEÅ
KOMMUN

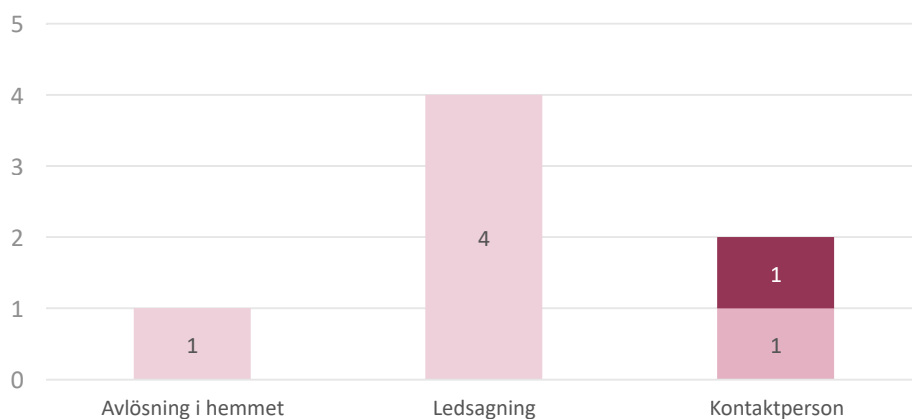
SoL

Funktionshinder SoL

UMEÅ
KOMMUN

SoL

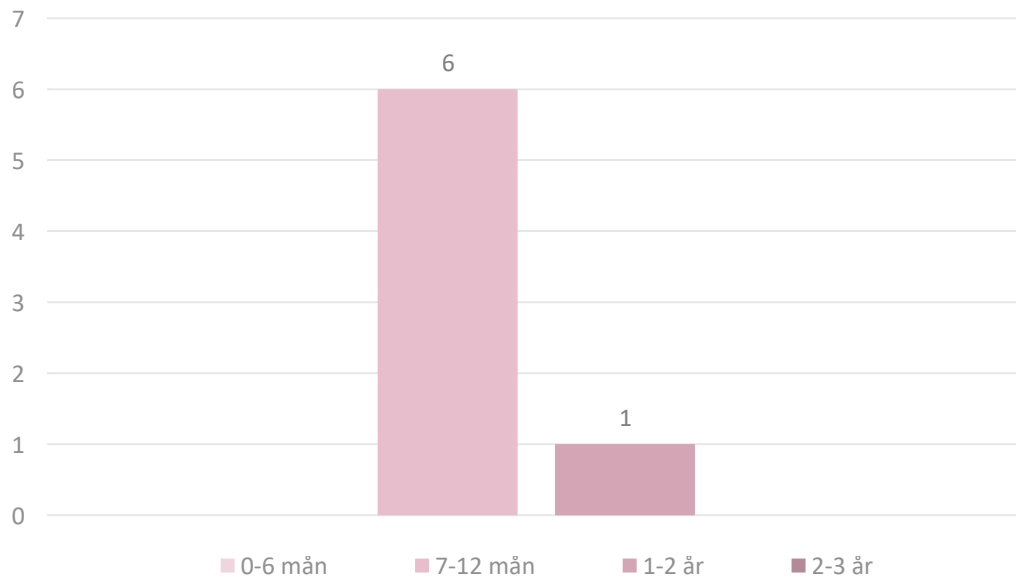

- Beslut från annan rapporteringsperiod som verkställts senare än 3 månader
- Beslut som har verkställts senare än 3 månader
- Beslut som avslutats utan verkställighet
- Avbrott i verkställighet där biståndet inte åter verkställts inom 3 månader
- Gynnande beslut som inte verkställts inom 3 månader

Väntetid ej verkställda beslut (2026-06-30)

**UMEÅ
KOMMUN**

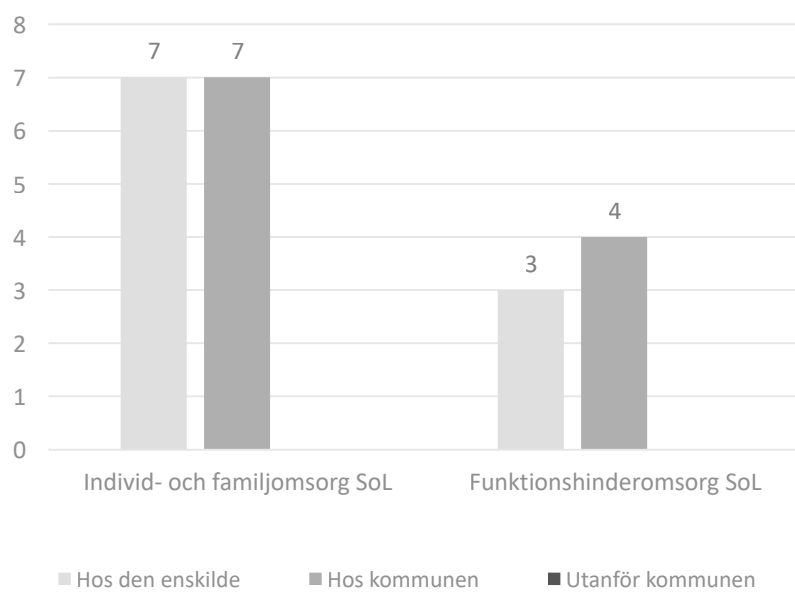
SoL

Orsaker

**UMEÅ
KOMMUN**

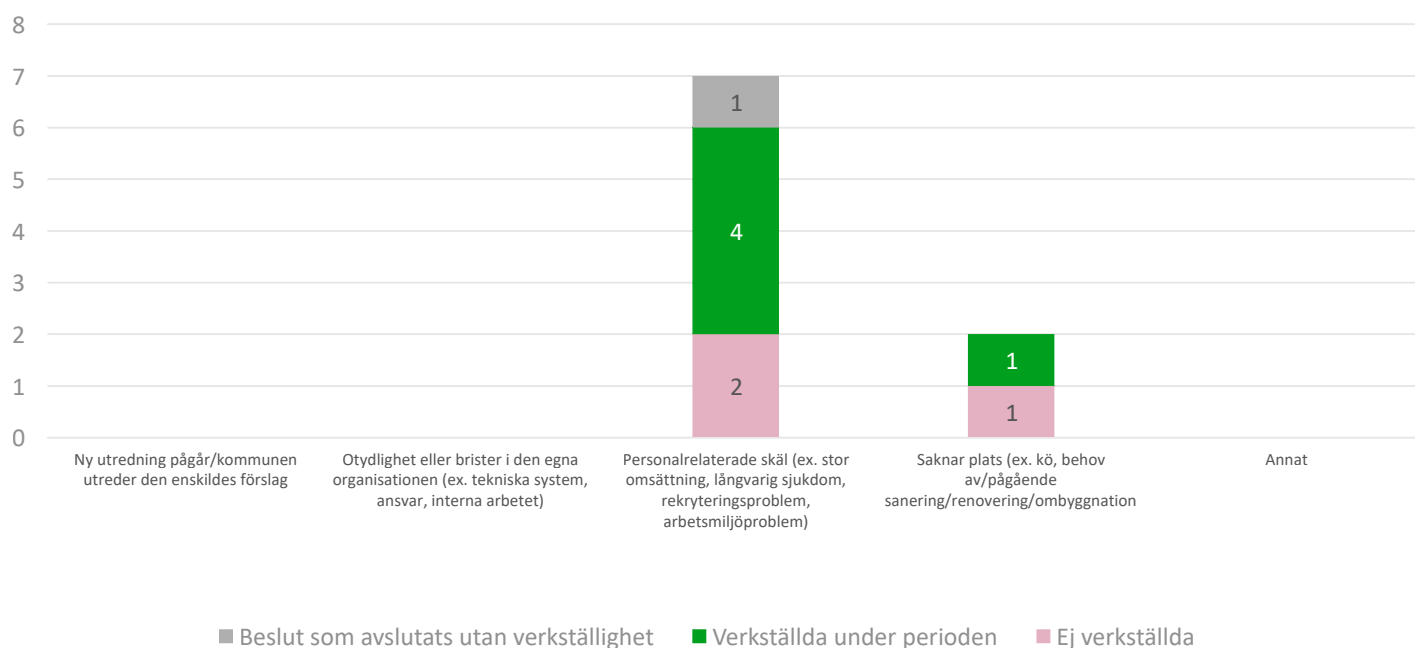
SoL

Orsaker hos kommunen

UMEÅ
KOMMUN

SoL

Tjänsteskrivelse

2026-10-12

Individ- och familjenämnden

Diariennr: IFN-2026/00031

Statistikrapport ej verkställda beslut LSS individ- och familjenämnden kvartal 2 2026

Förslag till beslut

Individ- och familjenämnden godkänner statistikrapporten över ej verkställda beslut enligt LSS för kvartal 2 2026.

Individ- och familjenämnden överlämnar statistikrapporten till kommunens revisorer och till kommunfullmäktige.

Ärendebeskrivning

Av § 28 i lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS framgår att socialnämnden eller motsvarande i en kommun kvartalsvis ska rapportera de beslut om insats som inte verkställts inom tre månader till Inspektionen för vård och omsorg, kommunens revisorer och kommunfullmäktige. Rapporteringsskyldigheten gäller insats enligt 9 § LSS.

Beslutsunderlag

Statistikrapport LSS 2026-06-30

Beredningsansvariga

Peter Basun, koordinator

Emma Skörd, nämndsekreterare

Beslutet ska skickas till

Kommunrevisionen

Kommunstyrelsen

Karolina Lundqvist
Socialdirektör

Viviann Nilsson
Verksamhetschef

Ej verkställda beslut

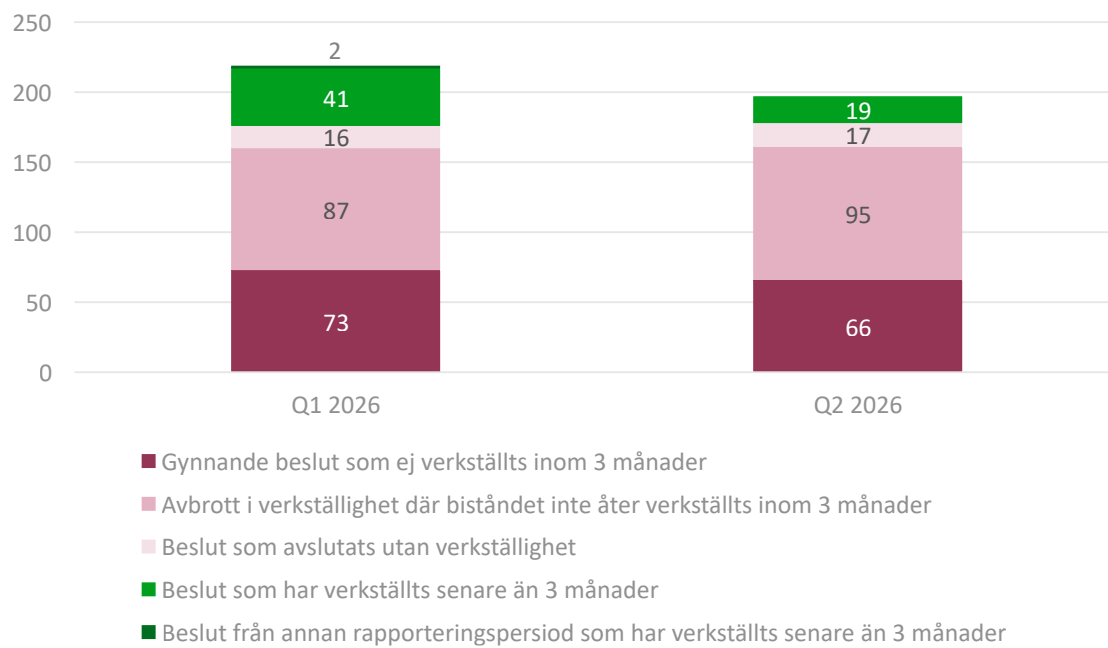
Sammanställning av rapportering
kvartal 2 2026

Funktionshindersomsorg (LSS)

**UMEÅ
KOMMUN**

Jämförelse Q1-Q2

UMEÅ
KOMMUN

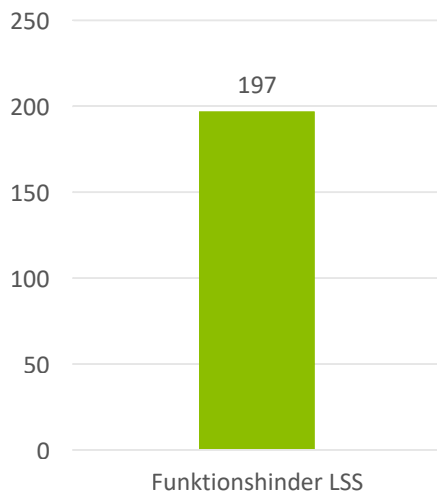

Område

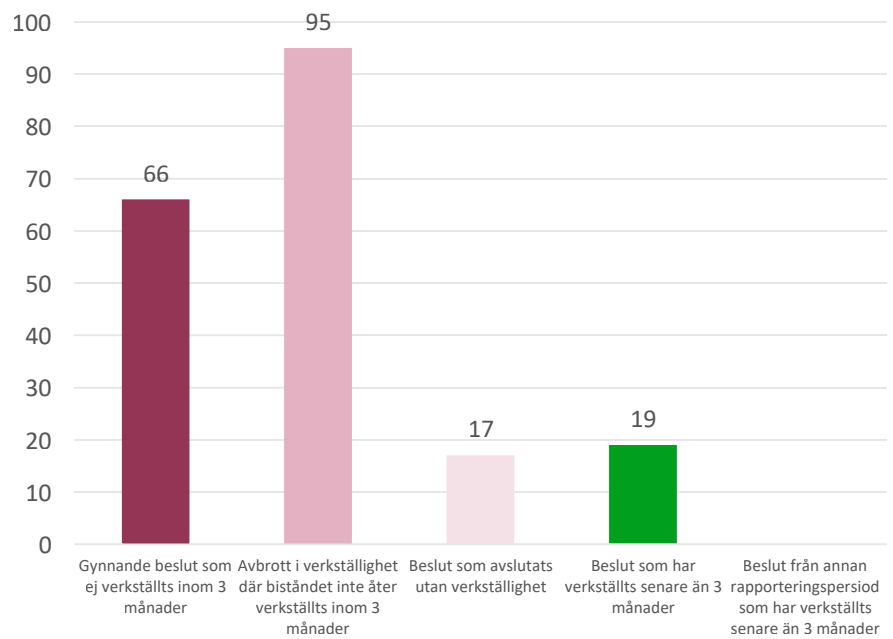
Typ av rapport

UMEÅ
KOMMUN

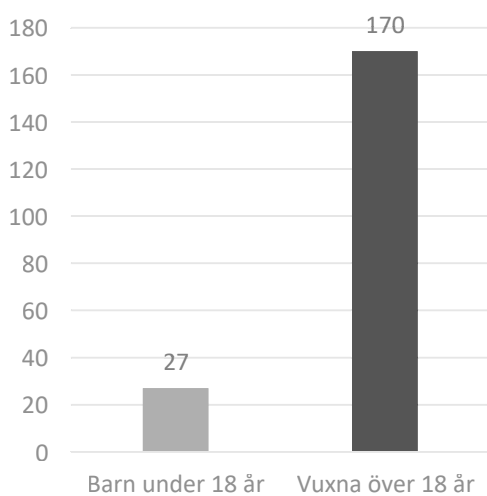
LSS

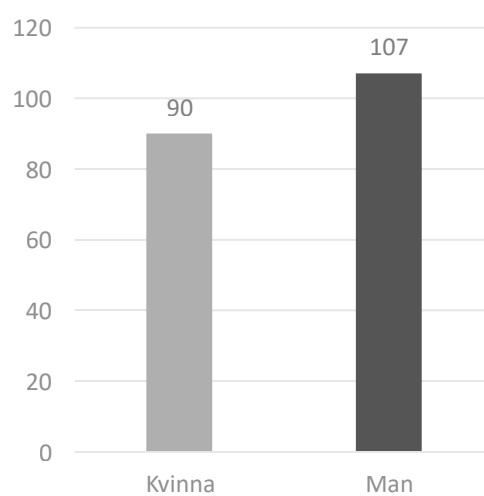
Funktionshinder LSS

Fördelning barn/vuxna

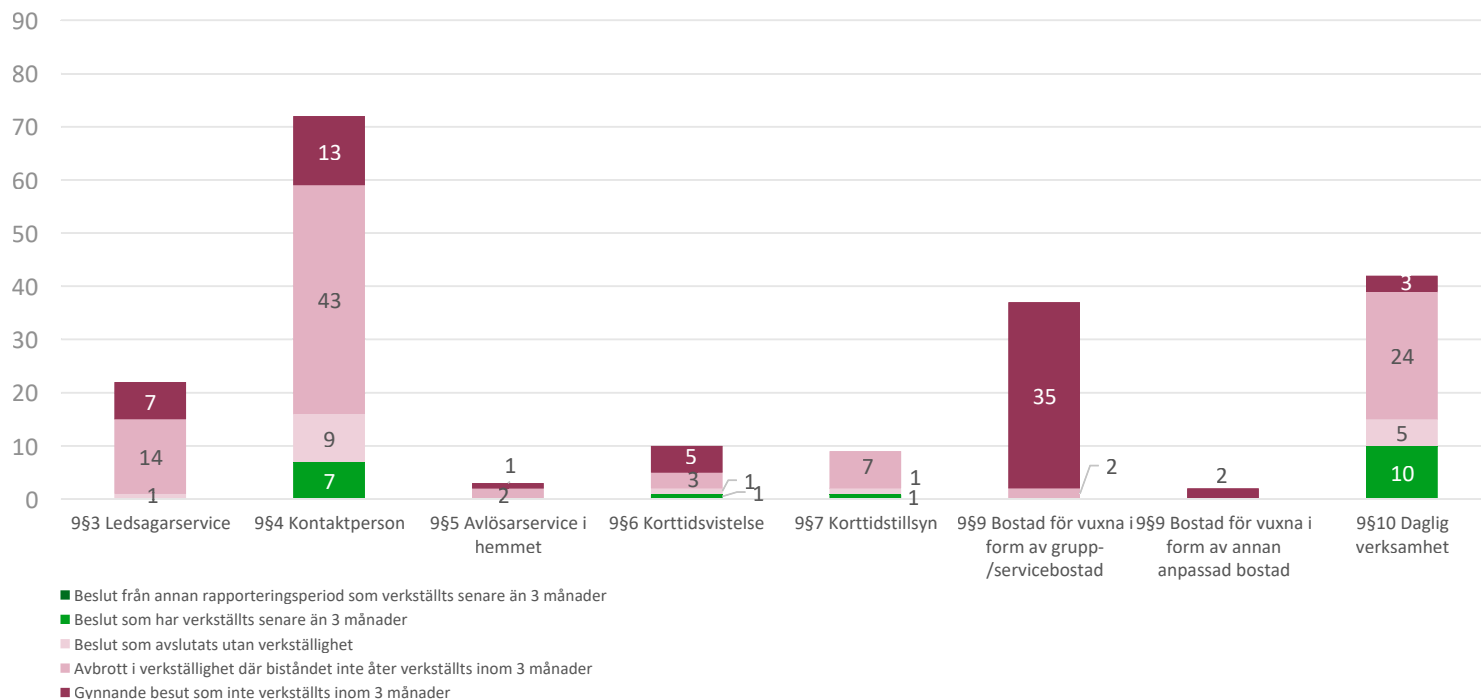
Fördelning kön

Funktionshinder LSS

UMEÅ
KOMMUN

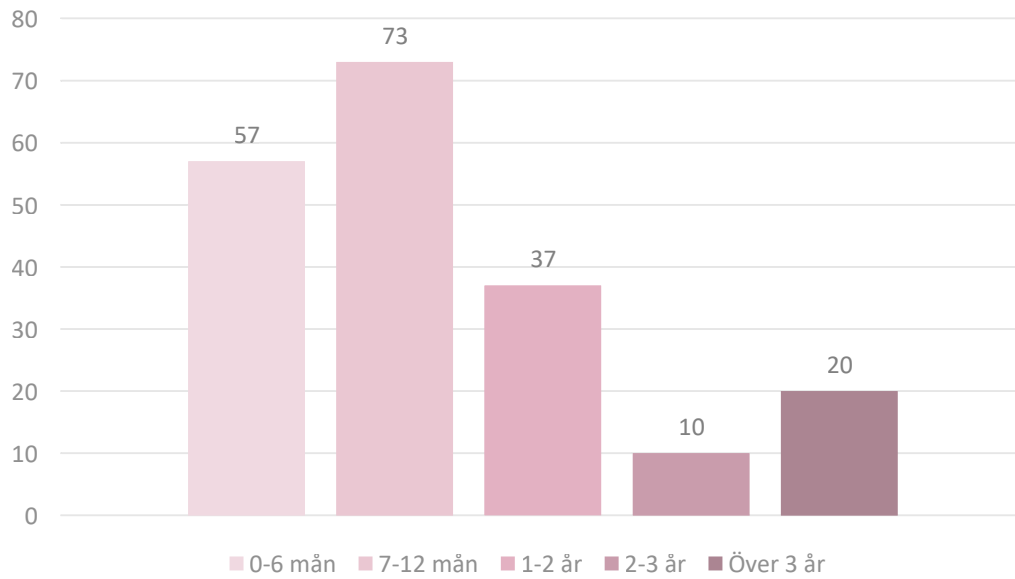
LSS

Väntetid ej verkställda beslut (2026-06-30)

**UMEÅ
KOMMUN**

LSS

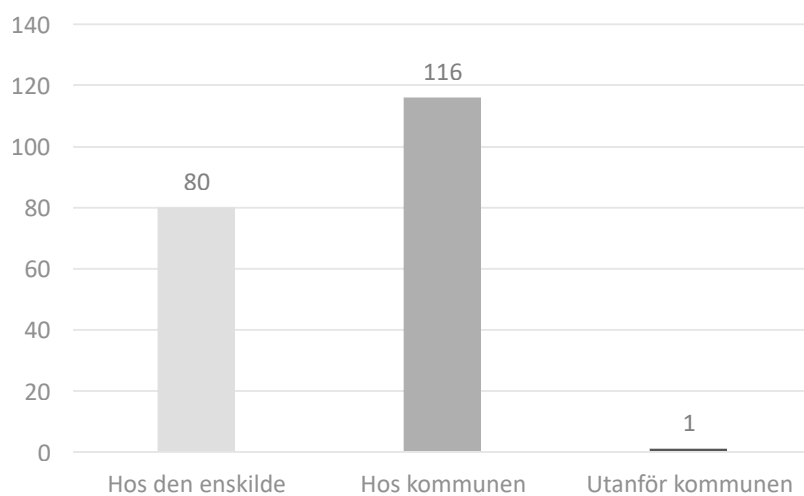

Orsaker

**UMEÅ
KOMMUN**

LSS

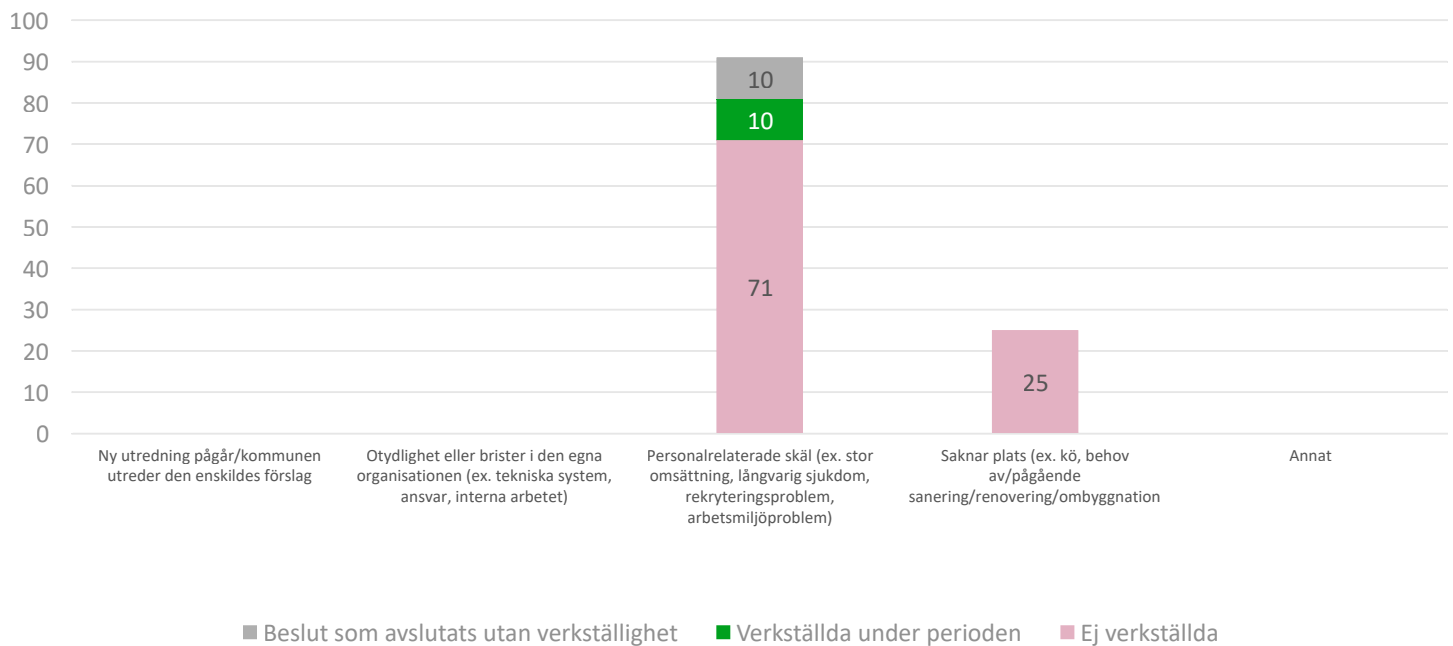
Funktionshinderomsorg LSS

Orsaker hos kommunen

UMEÅ
KOMMUN

LSS

Tjänsteskrivelse

2026-10-08

Individ- och familjenämnden

Diariennr: IFN-2025/00265

Information om arbetsprocessen för tillhandahållande av kontaktperson och ledsagare

Förslag till beslut

Individ- och familjenämnden tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Viviann Dannelöv Nilsson, verksamhetschef ger en nulägesrapport om arbetet med att verkställa insatser rörande kontaktperson och ledsagning.

Beslutsunderlag

Protokollsutdrag individ- och familjenämnden 22 april § 66

Karolina Lundqvist
Socialdirektör

Viviann Nilsson
Verksamhetschef

Umeå kommun

Individ- och familjenämnden

Protokollsutdrag

2026-04-22

§ 66

Diariennr: IFN-2025/00265

Arbetsprocessen för tillhandahållande av kontaktperson och ledsagare-Återrapport

Beslut

Individ- och familjenämnden beslutar att godkänna informationen.

Individ- och familjenämnden beslutar att ge förvaltningen i uppdrag att öka taken i att anställa personer för att kunna verkställa beslut avseende kontaktperson och ledsagare.

Individ- och familjenämnden beslutar att en uppföljning av ärendet ska ske om sex månader.

Ärendebeskrivning

Individ- och familjenämnden får en muntlig statusuppdatering i ärendet.

Individ- och familjenämndens beslutsordning

Yrkande

Andreas Lundgren (S) yrkar att ge förvaltningen i uppdrag att öka taken i att anställa personer för att kunna verkställa beslut avseende kontaktperson och ledsagare samt att ärendet följs upp i nämnden om sex månader.

Alireza Mosahafi (M) yrkar bifall till Lundgrens (S) yrkande.

Individ- och familjenämndens beslutsgång

Ordförande frågar om yrkandena är rätt uppfattade och finner så.

Ordförande frågar om nämnden kan godkänna informationen och finner så.

Ordförande frågar om nämnden kan bifall Lundgrens (S) tilläggsyrkande och finner så.

Beredningsansvarig

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

Umeå kommun

Individ- och familjenämnden

Protokollsutdrag

2026-04-22

Viviann Dannelöv Nilsson, verksamhetschef

Beslutet ska skickas till

Viviann Dannelöv Nilsson, verksamhetschef

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

Tjänsteskrivelse

2026-10-09

Individ- och familjenämnden

Diariennr: IFN-2026/00012

Återkoppling kurser och konferenser

Förslag till beslut

Individ- och familjenämnden tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Ledamöter och ersättare i individ- och familjenämnden återkopplar från kurser och konferenser som de deltagit i.

Tjänsteskrivelse

2026-10-09

Individ- och familjenämnden

Diariennr: IFN-2026/00050

Övriga frågor 2026

Förslag till beslut

Individ- och familjenämnden tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Övriga frågor som anmäls vid godkännande av dagordningen tas upp och besvaras.

Tjänsteskrivelse

2026-10-09

Individ- och familjenämnden

Diariennr: IFN-2026/00189

Information om omställning till nya socialtjänstlagen

Förslag till beslut

Individ- och familjenämnden tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Malin Viklund, samordnare för omställningen till ny socialtjänstlag informerar om Umeå kommuns omställningsarbete utifrån nya socialtjänstlagen.

Den 1 juli 2025 började den nya socialtjänstlagen att gälla. Den nya lagen innebär nya syn- och arbetssätt för samtliga delar av kommunens verksamheter.

Tjänsteskrivelse

2026-10-09

Individ- och familjenämnden

Diariennr: IFN-2026/00014

Socialdirektören informerar 2026

Förslag till beslut

Individ- och familjenämnden tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Karolina Lundqvist, socialdirektör informerar om aktuella frågor inom stöd- och omsorgsförvaltningen.

Denna behandling '202/26 Anmälan av delegerade beslut och anmälningsärenden individ- och familjenämnden 2026' har inget tjänsteutlåtande.

Denna behandling '203/26 Anmälan av ordförandebeslut' har inget tjänsteutlåtande.

Denna behandling '204/26 Beslut enligt föräldrabalken' har inget tjänsteutlåtande.

Denna behandling '205/26 Beslut enligt föräldrabalken' har inget tjänsteutlåtande.

Denna behandling '206/26 Beslut enligt föräldrabalken' har inget tjänsteutlåtande.